

KUOPION KASARMIALUE

Kasarmialueen eteläosan kehittäminen ja rakennusten käyttö-
tarkoitusten muutoksien tutkiminen

Koulutusala Tekniikan ja liikenteen ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Rakennusarkkitehtuurin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä Kati Ukkonen	
Työn nimi Kuopion kasarmialue - Kasarmialueen eteläosan kehittäminen ja rakennusten käyttötarkoitusten muutoksien tutkiminen	
Päiväys	28.04.2019
Sivumäärä/Liitteet	75/17
Ohjaajat Mari Piipponen, tuntiopettaja, Janne Repo, yliopettaja	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppanit Kuopion kaupungin Tilakeskus; Liisa Kaksonen, kaupunginarkkitehti, Katja Lintunen, hankesuunnitteluarkkitehti	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön aiheena oli tutkia Kuopion kasarmialueen eteläosaa. Työn tavoitteina oli alueen kehittäminen ja rakennusten käyttötarkoitusten ideointi. Kuopion Hatsalan kasarmialueella sijaitsee vuonna 1881 valmistuneita puukasarmeja ja vuosina 1914–1916 rakennettuja tiilikasarmeja. Suunnittelualue muodostaa historiallisesti tärkeän osan kaupunkirakenteesta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä alueen käyttöä ja edistää täten alueen säilymistä jatkossa.</p> <p>Opinnäytetyön tekemisen yhteydessä perehdyttiin Kuopion kasarmialueen eteläosan historiaan ja muutosvaiheisiin. Taustamateriaaliin perehtymisellä haluttiin varmistaa riittävä pohja suunnittelutyölle ja alueen sekä rakennusten arvojen ymmärtämiselle. Suunnittelutyössä luotiin alue- ja pihasuunnitelma AutoCAD-ohjelmistoa hyödyntäen. Lisäksi työssä hyödynnettiin Revit-mallinnusohjelmaa kahden rakennuksen tilasuunnittelussa, jossa kokeiltiin käyttötarkoitusten muuttamisen vaikutuksia rakennuksen tilajakoon. Käyttötarkoituksen muutosta kokeiltiin puurakenteiseen päiväkotirakennukseen ja tiilirunkoiseen toimistorakennukseen. Molempiin suunniteltiin asuinkäytön palauttamista. Suunnitelmia havainnollistettiin havainnekuvilla ja pohja- sekä leikkauspiirustuksilla, jotka tuotettiin mallista.</p> <p>Suunnittelutyössä painotettiin toimivia tilaratkaisuja, joiden tuli kuitenkin säilyttää mahdollisimman paljon alkuperäistä tilarakennetta, rakennusosia ja tunnelmaa. Opinnäytetyön lopputuloksena syntyi esittelymateriaali, johon työssä laaditut suunnitelmat koottiin mahdollisimman selkeästi ja havainnollisesti. Esittelymateriaalia on tarkoitus käyttää suunnitelman tarkempaan arviointiin. Opinnäytetyö muodostaa täten pohjan alueen jatkosuunnittelulle ja edesauttaa ideoiden välittämistä eteenpäin.</p>	
Avainsanat aluesuunnittelu, korjausrakentaminen, käyttötarkoituksen muutos, rakennushistoria, restaurointi, kasarmi	

Field of Study Technology, Communication and Transport			
Degree Programme Degree Programme in Construction Architecture			
Author Kati Ukkonen			
Title of Thesis Old army barrack area in Kuopio - Development of the southern part and research of the alteration of use of the buildings			
Date	28 April 2020	Pages/Appendices	75/17
Supervisors Ms Mari Piipponen, Lecturer and Mr Janne Repo, Principal Lecturer			
Client Organisation /Partners City of Kuopio, Tilakeskus; Mrs Liisa Kaksonen ja Mrs Katja Lintunen			
<p>Abstract</p> <p>The subject of this final project was to research the southern part of the old army barrack area in Kuopio. Developing the area and thinking up the purposes of use of the buildings were the main aims in this project. There are two kinds of buildings in the Hatsala barracks area: wooden one-storey buildings that were completed in the year 1881 and three-storey brick buildings built between the years 1914–1916. The planning area forms a historically important part in the city structure. The idea of this project was to increase the use of the area and promote area conservation.</p> <p>First, the history and development of alterations of the barrack area in Kuopio was needed to get a sufficient basis for the planning work and to understand the values of the area and its buildings. Then, AutoCAD -drawing software was used to create district and yard plans. In addition, Revit -modelling software was used for spatial planning of two different buildings and it was tested how the alteration of use affects the space division of the buildings. Alteration of use was tested in a wooden day care centre building and in an office building made of bricks. It was planned to return both buildings to residential use. The plans were illustrated with 3D illustrations and floor plans and elevations which were produced from the 3D model.</p> <p>In the planning process, functional space arrangements were underlined. However, the aim of the design solutions was to conserve the original spaces, elements of construction and atmosphere. As a result of the thesis, presentation material was created. It contains plans that were drawn up during the planning work and its layouts are designed to be clear and graphical. The presentation material is to be used to evaluate the plans more precisely. The thesis will therefore form a basis for further planning.</p>			
<p>Keywords environmental planning, repair construction, alteration of use, history of construction, restoration, barrack</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	SUUNNITTELUYÖN TAUSTA	7
2.1	Suunnittelualue.....	7
2.1.1	Alueen historia	9
2.1.2	Alueen rakennukset ja niiden käyttö	15
2.1.3	Ympäröivät alueet	19
2.2	Suunnittelutyön tavoite	20
2.2.1	Alueen ja rakennusten säilyttäminen	20
2.2.2	Restaurointiarvot.....	21
2.2.3	Referenssit	22
2.3	Määräykset ja ohjeet.....	24
2.3.1	Rakennusten suojelu ja kaavamerkinntät	24
2.3.2	Eri käyttötarkoitusten asettamat vaatimukset rakennuksille.....	26
2.3.3	Palomääräykset.....	26
3	SUUNNITTELU	28
3.1	Arvopohdintaa	28
3.1.1	Alue	28
3.1.2	Rakennusten julkisivut.....	31
3.1.3	Rakennusten sisätilat.....	31
3.2	Aluesuunnittelu.....	33
3.2.1	Alueen käyttö.....	33
3.2.2	Alueen muodostuminen	37
3.3	Rakennussuunnittelu	43
3.3.1	Rakennus A37.....	43
3.3.2	Rakennus H1	45
3.4	Esittelymateriaali.....	48
4	LOPPUTULOKSET JA POHDINTA	50
4.1	Lopputulokset.....	50
4.2	Jatkomahdollisuuksia.....	50
4.3	Arviointia.....	51
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	53

LIITE 1: KASARMIALUE JA SEN RAKENNUSTEN ALKUPERÄISET KÄYTTÖTARKOITUKSET.....	59
LIITE 2: TAULUKKO SUUNNITTELUALUEEN PUUKASARMEISTA	60
LIITE 3: TAULUKKO SUUNNITTELUALUEEN VENÄJÄN VALLAN AIKAISISTA RAKENNUKSISTA	62
LIITE 4: SUUNNITTELUALUEEN RAKENNUSTEN KÄYTTÖTARKOITUKSET	63
LIITE 5: ALUEEN JA RAKENNUSTEN SUUNNITELMAT	64

1 JOHDANTO

Kuopion kaupunki miettii Puistokadun ja Tulliportinkadun risteämässä sijaitsevan kasarmialueen eteläosan rakennusten korjaamista ja rakennusten käyttötarkoituksien muuttamista. Kasarmialueen rakennukset ovat suojeltuja ja ne muodostavat omaleimaisen aluekokonaisuuden lähelle Kuopion keskustaa. Väljästi rakennetulle ja puistomaiselle kasarmialueen eteläosan alueelle ei aiota rakentaa uusia rakennuksia, vaan vanhat rakennukset on tarkoitus säilyttää.

Opinnäytetyön aiheena on Kuopion kasarmialueen eteläosan kehittäminen ja rakennusten käyttötarkoitusten muutoksien tutkiminen. Tavoitteena on siten tutkia aluetta ja selvittää sen kehittämistä ja jatkokäyttöä alue-, rakennus-, tila-, ja arkkitehtisuunnittelun kautta. Toimeksiantajana opinnäytetyössä toimii Kuopion kaupungin Tilakeskus, kaupunginarkkitehti Liisa Kaksonen ja hankesuunnitteluarkkitehti Katja Lintunen.

Opinnäytetyön tavoitteina toimivat suunnittelualueen laaja-alainen ideointi ja eri vaihtoehtojen pohdinta. Opinnäytetyössä tehtäviä suunnitteluvalintoja tullaan siksi selostamaan ja perustelemaan niillä ajatuksilla, jotka ovat ratkaisuihin johtaneet. Pohdintojen taustaksi tutkitaan alueen ja rakennusten historiaa sekä käyttöä, jotta alueesta muodostuisi kattava käsitys suunnittelutyön perustaksi.

Alueen ja rakennusten historiaan ja taustaan perehtyminen tukee suunnittelutyötä, koska se auttaa ymmärtämään alueen nykytilanteen ja kehityskaaren. Suunnitelmat perustuvat näin ollen kiinteästi alueeseen, minkä seurauksena alueen arvot ovat helpommin säilytettävissä.

Opinnäytetyön suunnitteluosudessa käsitellään kasarmialueen eteläosan rakennetta, väyliä, toimintoja sekä paikoitusta. Aluesuunnittelun jälkeen suunnittelualueelta valitaan kaksi rakennusta tarkempaa tilasuunnittelua varten. Tutkittaviin rakennuksiin kokeillaan tilasuunnittelun keinoin käyttötarkoitusten edellyttämien muutosten toteuttamista. Rakennussuunnittelun yhteydessä aihetta käsitellään niin tilallisesti, materiaalisesti kuin historiallisesti. Kaikki suunnitelmat toteutetaan luonnostasoisesti, mikä mahdollistaa alueen ja rakennusten laajan käsittelyn, ja niiden luonteeseen soveltuvien käyttötarkoitusten pohtimisen. Opinnäytetyön suunnitelmista kootaan lopuksi esittelymateriaali, jotta suunnitelmien läpikäynti ja esittäminen onnistuisivat mahdollisimman helposti.

Tulevaisuudessa kasarmialueen on muodostettava käyttömahdollisuuksiltaan kaupungin tarpeisiin mukautuva osa, jotta taataan alueen, sen rakennusten sekä historian säilyminen. Rakennusten käytön lisääminen edesauttaa säilymistä ja ylläpitoa. Tämän vuoksi alueen toimintoja ja käyttöä tulee miettiä laajasti muodostaen lähtökohtia alueen kehittämistä varten.

2 SUUNNITTELU TYÖN TAUSTA

Kuopion kaupungilla on tarkoituksena jatkossa korjata kasarmialueen rakennuksia ja muuttaa samalla mahdollisesti rakennusten käyttötarkoituksia. Kasarmialueen rakennukset ovat suojeltuja ja ne sijaitsevat lähellä Kuopion keskustaa. Opinnäytetyön suunnittelualueelle, kasarmialueen eteläosaan ei aiota rakentaa uusia rakennuksia, vaan vanhat rakennukset on tarkoitus säilyttää. Alueen ympäristöä pyritään jatkossa kehittämään (Kuopio suunnittelee ja rakentaa, 2019), minkä vuoksi suunnittelualueen jatkokäyttöä tulisi tarkastella osana muuttuvaa kaupunkirakennetta.

2.1 Suunnittelualue

Opinnäytetyön suunnittelualueena toimi Kuopion kasarmialueen eteläosa, joka sijaitsee lyhyen matkan päässä Kuopion torilta. Alue rajautuu pohjoispuolelta Valtuustotaloon, itälaidalta Puistokatuun, eteläsivulta Tulliportinkatuun sekä länsilaidalta paikoitusalueeseen. (kuva 1)



Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti Kuopiossa (Kuopion karttapalvelu)

Kasarmialue on osa RKY:tä eli eli se kuuluu valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen alueisiin. Osa alueen rakennuksista, puukasarmit, on valmistunut vuonna 1881. Myöhemmin vuosina 1914–1916 alueelle on rakennettu punatiilikasarmeja sinne sijoitetun venäläisen rykmentin toimesta. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7) (kuva 2)

Kuopion kaupungin omistamat rakennukset

(lukuunottamatta rakennuksia 28, 44, 45 ja 47, jotka kuuluvat Senaatti-kiinteistöille)

A 37	Toimistorakennus
B 5	Toimistorakennus
C 4	Toimistorakennus
D 7	Sotaveteraanimuseo
E 3	Toimistorakennus
F 36	Toimistorakennus
G 2	Kasarmipuiston päiväkot
H 1	Englantilainen päiväkot
I 6	Kasarmipuiston päiväkot
J 39	Ajuritalli
K 13	Sotku
28	Toimistorakennus
32	Bänditila
43	Puistokartano
44	Toimistorakennus
45	Toimistorakennus
47	Toimistorakennus
52	Automuseo
54	Varasto



Kuva 2. Suunnittelualue ja Kuopion kasarmialueen rakennukset rakennustyypeittäin (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7)

Suunnittelualue sijaitsee kehittyvällä alueella Puistokadun ja Tulliportinkadun risteyksessä. Se valittiin suunnittelun kohteeksi, koska sitä haluttiin kehittää yhtenäisyytensä sekä kaupunkirakenteesta eroavuutensa takia omana alueenaan eli korttelina. Alueelle oli tarve löytää sen rakenteelle ja rakennuksille soveltuvaa jatkokäyttöä. Jatkokäytön kehittäminen nähtiin keinona taata alueen ja rakennusten kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen tulevaisuudessa.

Puu- ja tiilikasarmirakennuksista muodostuva suunnittelualue poikkeaa Kuopion muusta kasarmialueesta, koska alueelle ei aiota rakentaa lisää. Suunnittelualueella olemassa olevat rakennukset on tarkoitus säilyttää ja niissä olevia tiloja muokata käytölle soveltuviksi.

2.1.1 Alueen historia

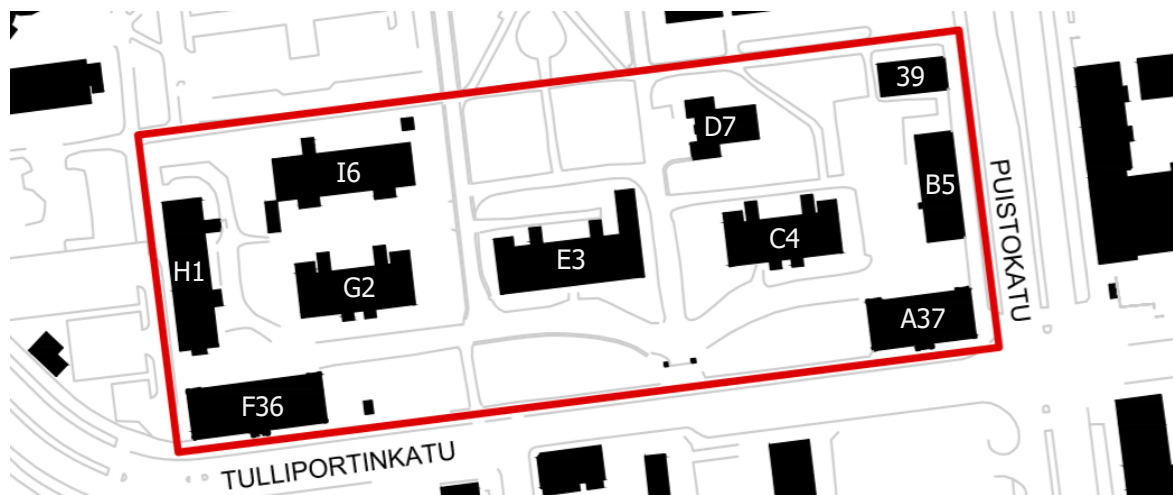
Kuopion Hatsalassa sijaitseva kasarmialue on toiminut sotilaskäytössä 300 vuotta. Jo vuonna 1718 alueella sijaitsi virkatalo Savon ja Savonlinnan läänin jalkaväkirykmentin Kuopion komppanian kapteenille. Tällöin elettiin Ruotsin vallan aikaa. (Wirilander 1953, 244; Rieki 2005, 241) Tässä opinnäytetyössä käsitellään pääasiassa suunnittelualueena toimivan Kuopion kasarmien eteläosaa ja sen rakennuksia.

Puiset kasarmirakennukset on rakennettu Kuopion kasarmialueelle 1880-luvun alussa. Yksikerroksiset rakennukset rakennettiin alkuaan Suomen kansallisen sotaväen, 5. Kuopion tarkk'ampujapataljoonan, käyttöön. (Rieki 2005, 241)

Kasarmirakennusten rakentaminen oli seurausta 1878 säädetylle yleiselle asevelvollisuuslaille. Laki tuli voimaan vuoden 1881 alussa, minkä seurauksena Suomen suuriruhtinaskunnan kahdeksaan läänin pääkaupunkiin muodostettiin asevelvolliset tarkk'ampujapataljoonat. Kuopion lisäksi pataljoonien käyttöön rakennettiin kasarmialueita Uudellemaalle, Turkuun, Vaasaan, Ouluun, Mikkeliin, Hämeenlinnaan ja Viipuriin. (Rieki 2005, 243)

Tarkk'ampujapataljoonien käyttöön suunniteltujen kasarmien rakennukset rakennettiin samojen piirustusten mukaisesti eri puolille Suomea. Ainoastaan Uudenmaan kasarmien rakennukset on rakennettu eri piirustusten mukaisesti. Tyyppi- ja piirustukset kasarmien rakentamista varten on laatinut August Boman, joka toimi suunnitteluajanaan arkkitehtina Yleisten rakennusten ylihallituksessa (Rieki 2005, 243-244).

Kuopion kaupungininsinööri Alexander Thesleff laati ja hänen työtään jatkanut insinööri Uno Gylling piirsi kasarmialueen rakennusten sijoittumissuunnitelman (Kahra 1932, 117-118; Rieki 2005, 245), jonka mukaisesti keskuspuiston ympärille sijoittuivat keskeisimmät rakennukset: pataljoonan komentajan ja esipuseerin asunnot rakennukseen E3 sekä komppanian päälliköiden asunnot rakennuksiin C4 ja G2. Upseerien asunnot sijoittuivat kasarmialueen eteläosan länsi- ja itäisivuille rakennuksiin B5 ja H1 (Rieki 2005, 246). (kuva 3; liite 1)



Kuva 3. Suunnittelualueen rakennukset

Pataljoonan komentajan asunnon E3 (kuva 4) takana sijaitsi keskuspuisto ja sen toisessa laidassa ruokala. Komppanioiden kasarmirakennukset sijaitsivat puiston länsi- ja itäpuolilla yhteensä neljässä E:n muotoisessa rakennuksessa. Rakennukset oli ryhmitelty siten, että niiden keskelle muodostui suojaisaa sisäpihaa. Näissä E:n muotoisissa rakennuksissa sijaitsivat myös vääpelin asunto ja komppanian kanslia. (Riekkö 2005, 246) (liite 1)



Kuva 4. Komentajan asuinrakennus (Nederström, 1972; Kuopion kulttuurihistoriallinen museo)

Kasarmialueen upseeriklubi (kuva 5) sijaitsi puiston länsilaidalla komppaniarakennusten ja komppanian päällikön asunnon välissä. Klubirakennus I6 (kuva 3) sisälsi tilat upseerikerholle, joka käsitti salin, klubihuoneen ja tilat ravintolanpitäjän asumiseen. Lisäksi klubirakennuksessa oli huoneet päivärtijalle ja kanslialle. (Riekkö 2005, 246) (liite 1)



Kuva 5. Upseerikerho (Nederström, 1972; Kuopion kulttuurihistoriallinen museo)

Puiston itäpuolella upseeriklubia vastapäätä sijaitti päävartiorakennus D7 (kuvat 3 ja 6), jossa oli tilat vahdeille, aliupseerien ja miehistön aresteille sekä selleille. Alueella sijaitti lisäksi kaksi puuliteriä ja käymälää, jotka myös sijoittuivat keskiakselina toimineen puiston molemmille puolille. (Riekkä 2005, 246) (liite 1)



Kuva 6. Päävartio (Nederström, 1972; Kuopion kulttuurihistoriallinen museo)

Venäjän vallan aikana Kuopion kasarmialueelle sijoitettiin vuodesta 1902 lähtien venäläistä sotaväkeä. Tämä oli seurausta vuonna 1901 voimaan astuneesta asevelvollisuuslaista, jonka mukaisesti suomalaiset sotilaat siirtyivät osaksi Venäjän armeijaa. (Iskanius 2012, 100; Partanen & Shikalov 2010, 186) Ennen ensimmäistä maailmansotaa Venäjä aloitti oman kasarmirakennushankkeensa, jonka aikana toteutettiin tiilikasarmeja Kuopion lisäksi Korialle, Kouvolaan, Lahteen, Tammisaareen, Mikkeliin ja Riihimäelle (Lappalainen 1993, 16) Kuopioon rakennettiin tällöin 25 tiilirakennusta jo olemassa olleen kasarmialueen reuna-alueille. (Rieki 2005, 248) (liite 1)

Venäläisiä punatiilestä rakennettuja kasarmirakennuksia yhdistää niiden samankaltaisuus. Tämä johtuu siitä, että rakennusten piirustuksien laadintaa ohjasivat venäläisessä päärakennuskomiteassa laaditut tyyppi- ja piirustussarjat, joiden pohjalta paikalliset rakennuskomiteat tekivät eri kasarmien rakennusten piirustukset. Piirustukset hyväksyttiin lopuksi vielä päärakennuskomiteassa. (Haila 1996, 26, 31–35; Martikainen ja Puurunen 2019a, 28)

Tiilikasarmien rakentaminen loppui ensimmäisen maailmansodan alettua ennen kuin kaikki suunnitellut rakennukset oli saatu valmiiksi (Iskanius 2012, 100). Venäjällä maaliskuussa 1917 tapahtuneen vallankumouksen jälkeen Suomi itsenäistyi. 1918 alkutalvesta alkaen Kuopion kasarmialueella käytiin sisällissotaa punaisten ja valkoisten välillä. (Wirilander 2008, 677, 688–689)

Aseelliset yhteenotot jatkuivat Kuopion kasarmialueella tammikuun 1918 lopusta helmikuun alkuun. Jälkiä näistä yhteenotoista voi nähdä rakennusten A37 (kuva 7) ja F36 julkisivuissa, jota luodit ja kanuunan ammuksot hajoittivat. Rakennuksen F36 julkisivuun kanuunalla tullutta jälkeä on korjattu uudemmalla tiilimuurauksella. (Hanski ja Nieminen 2008, 17; Wirilander 2008, 688–689)



Kuva 7. Rakennuksen A37 julkisivu Tulliportinkadulle 1960–1970-luvulla (Sotamuseo)

Sisällissodan jälkeen Kuopion kasarmialueella tehtiin paljon kunnostustoimenpiteitä ennen kuin alueen jatkokäyttö oli mahdollista (Iskanius 2012, 114, 118–119). Käyttötarkoitusten edellyttämiä muutoksiakin tehtiin, esimerkiksi ruokalana toiminut rakennus muutettiin sotilaskodiksi (Riekki 2005, 251).

Sisällissodan jälkeen Kuopion kasarmialueella oli puolustusvoimien eri toimintoja aina 1980-luvun loppuun asti. Yksi pisimpään puolustusvoimien käytössä olleista rakennuksista on upseerikerho. (Riekki 2005, 251) Kuopion kaupungin haltuun kasarmialue, tai ainakin suurin osa siitä, on siirtynyt vuonna 1972. Alueen rakennuksissa on toiminut sen jälkeen kaupungin virastoja ja laitoksia. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7)

1960–1970-luvuilla kaupungit uudistuivat nopeasti. Samoin kävi Kuopiossa. Kasarmialueelle oli tuolloin kaavailtu rakennettavaksi kaupungin ja valtion virastorakennukset. Museoviraston kannanoton ja neuvotteluiden myötä kasarmialueelle laadittu asemakaavan muutos on mahdollistanut joidenkin vanhojen rakennusten pysymisen osana kaupunkikuvaa. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 52–53)

Kuopion vanhoja kasarmirakennuksia on myös ajan kuluessa purettu ja tilalle rakennettu uudisrakennuksia. Esimerkiksi Kuopion Oikeus- ja Poliisitalo on rakennettu vuonna 1992 Niiralan alueella aikaisemmin sijainneen venäläisten rakentaman kasarmikorttelin tilalle. Lisäksi kasarmialueen neljä miehistökasarmia on purettu ja tilalle rakennettu Valtuustotalo puiston itäpuolelle sekä pysäköinti-alue puiston länsipuolelle Oikeus- ja Poliisitalon eteen. Alueen vanhoja rakennuksia on purettu myös liikenneväylien tieltä. Kasarmialueen uudisrakentaminen on aiheuttanut vastustusta Kuopion alueen asukkaissa, koska alue mielletään tärkeäksi osaksi kaupungin rakennustaiteen historiaa. (Riekki 2005, 248, 251–253) (kuva 8)



Kuva 8. Suunnittelualue Puistokadulta kuvattuna. Alueen kulman miehistökasarmi purettu uudisrakentamisen tieltä 1960–1970-luvulla (Sotamuseo)

Kasarmirakennuksia on peruskorjattu vuosien varrella. Korjauksissa on pyritty säilyttämään rakennusten julkisivujen alkuperäinen arkkitehtuuri. Kasarmialueen puurakennukset edustavat kansallisen armeijan uusklassista tyyliä ja tiilirakennukset 1800-luvun lopun sekä 1900-luvun alun rakentamista. (Riekki 2005, 254)

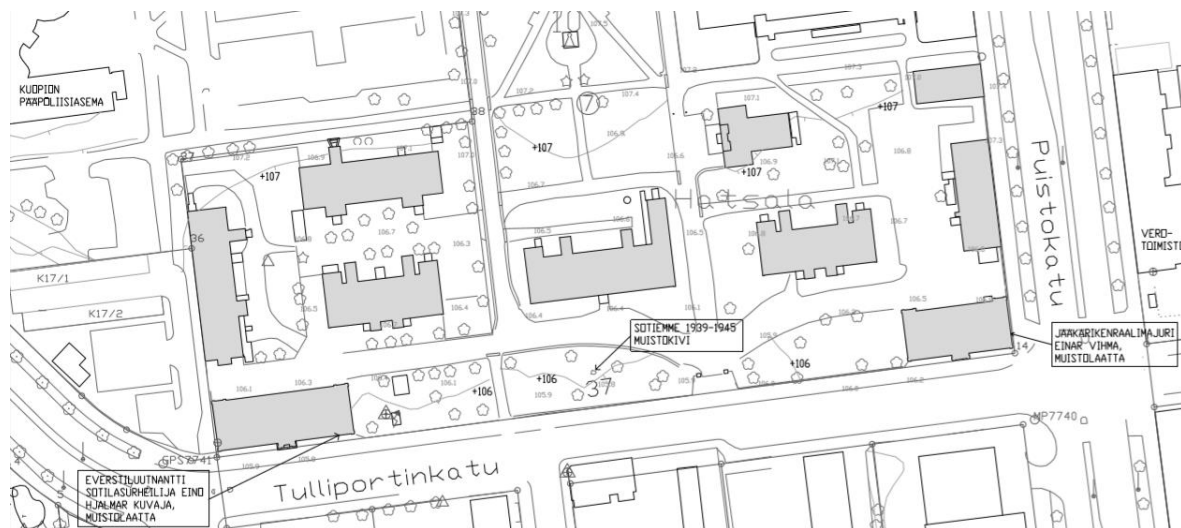
Entisen pataljoonankomentajan asunnon läheisyydessä pääportin puolella sijaitsevasta jalokuusesta on tullut merkittävä kokoontumispaikka alueella aikaisemmin kasvaneille lapsille. Tästä kertoo teos Kasarmin kakarat, jonka ovat toimittaneet alueella itsekin lapsena asuneet Hely Hanski ja Esko Nieminen. Teos on kokoelma kasarmin lasten muistelmia. Kirjan muistelijoilla ja muilla kasarmin kasva-teilla on tapana kokoontua kuusen alle joka vuosi samaan aikaan, päivittää kuulumisia, muistella vanhoja ja viettää aikaa erilaisten aktiviteettien parissa. (Hanski ja Nieminen 2008)

Kuopion kasarmialueen puisto on muodostanut merkittävän kohtaamispaikan alueen väelle. Puistossa on sijainnut soittolava, jossa on esiintynyt sotilaiden soittokunta. Konsertit toivat sisältöä alueen asukkaiden arkeen ja tekivät soittokunnasta osan kaupungin musiikkikulttuuria. Soittolavan lisäksi puistossa sijaitsi ja sijaitsee edelleen paljon erilaisia puulajeja, kuten euroopanlehtikuusi, tuoksu-, laakeri- ja berliinipoppelit sekä jalokuusi. Monet puista ovat kasvaneet hyvin korkeiksi. (Riekki 2005, 255) (kuva 9)



Kuva 9. Kasarmialueen puisto. Vasemmalla puretu miehistörakennus ja puiston toisessa päässä sotilaskoti, nykyinen Sotku (Sotamuseo)

Kasarmialueella historiasta muistuttavat useat muistomerkit. Suunnittelualueella kasarmipuistossa Tulliportinkadun ja entisen pataljoonankomentajan asunnon välissä sijaitsee itsenäisyyden 70 vuoden kunniaksi tehty sotiemme 1939–1945 muistokivi. Lisäksi suunnittelualueen rakennuksen F36 eteläjulkisivussa sijaitsee everstiluutnanttina toimineen sotilasurheilija Eino Hjalmar Kuvajan muistolaatta ja rakennuksen A37 itäpäädyssä jatkosodassa kaatuneen kenraalimajuri Einar Vihman muistolaatta. (Rieki 2005, 256) (kuva 10)



Kuva 10. Suunnittelualueen muistomerkit

Suunnittelualueen lisäksi kasarmialueella sijaitsee muitakin muistomerkkejä. Esimerkiksi kasarmialueen keskuspuiston reunalla, entisen sotilaskodin vieressä sijaitsee muistomerkki talvisodan 1939–1940 ja jatkosodan 1941–1944 aikana Kuopiota puolustaneille. 80 vuotisen itsenäisyyden kunniaksi pystytetty muistomerkki muodostuu toisiinsa liittyvistä kivetyn aukion ilmatorjuntatykistä ja muistokivistä. (Rieki 2005, 256)

2.1.2 Alueen rakennukset ja niiden käyttö

Kuopion kasarmialueen rakennushistoriaselvityksen (2019) lopussa on esitetty rakennuskohtaiset selvitykset, joissa alueen rakennusten käyttöä, arkkitehtuuria ja vaihteita on eritelty tarkemmin. Tässä luvussa esitetyt tiedot perustuvat näihin selvityksiin. Suunnittelualueen rakennuksista laaditut taulukot löytyvät liitteestä 2: taulukko suunnittelualueen puukasarmeista ja liitteestä 3: taulukko suunnittelualueen Venäjän vallan aikana rakennetuista rakennuksista. Taulukossa esitetty rakennusten numerointi vastaa kuvan 11 numerointia.

Kuopiossa kasarmialueen rakennukset ovat toimineet toimisto- ja opetus- sekä päiväkotikäytössä (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7). Alueen rakennuksissa toimii lisäksi kansalaisopisto ja osa rakennuksista on kaupungin virastojen käytössä (rky.fi). Kuopion kasarmialue koostuu 1881 valmistuneista puukasarmeista ja venäläisten 1914–1916 rakentamista tiilikasarmeista (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7). (kuva 11)



Kuva 11. Suunnittelualueen rakennuksien numerointi (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7)

Kuopion puisten kasarmirakennusten tyyppiirustukset ja sijoitussuunnitelman laati August Boman, joka työskenteli vuosina 1865–1882 Yleisten Rakennusten Ylihallituksessa ensimmäisenä arkkitehtina. Piirustukset on laadittu 1870-luvun loppupuolella. Kuopiossa rakennusten sijoittelu noudattaa suurelta osin alkuperäistä sijoitussuunnitelmaa. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 59, 62–63, 66, 69)

Kaikki suunnittelualueen puukasarmirakennukset on tehty hirsirunkoisina. Rakennuksissa on yksi kerros ja mahdollisesti yksi tai kaksi holvikellaria. (liite 2) Kellarin seinien rakenteena on muurattu luonnonkivi ja kattojen holvirakenteena tiili. Kellareissa tiiltä on käytetty myös lattioissa ja portaissa. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 72)

Rakennusten julkisivuissa on klassismille ja kertaustyyleille ominaisia koristeaiheita. Hallitsevaa vaakalaudoitusta jaksottavat listat ja pilasterit (liite 2) Hirsiseinien rakenteita on täytynyt paikoin jäykistää hirsien ulkopuolelta, mikä on tehty pystyillä tukipuilla. Näiden tukipuiden eli följareiden tarkoitus on estää hirsikehikko muodonmuutoksilta, joiden mahdollisuus on etenkin suurien ikkuna- ja huonevälien kohdissa. Julkisivuissa följareiden paikat näkyvät lautakoteloina, jotka muodostavat pilasterit julkisivuihin. Julkisivuissa on lautakotelaita myös rakennusten kulmauksissa ja räystäissä. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 75, 78) (kuva 12)



Kuva 12. Kuopion kasarmialueen 1880-luvulla rakennettuja puukasarmeja (Heiskanen 2007)

Julkisivuväriykseltään puisien kasarmirakennuksien, kuten päävartiorakennuksen, upseeriston asuinrakennusten ja upseerikerhon arvellaan olleen vaaleampia kuin miehistön käytössä olleet kasarmirakennukset sekä muut ulkorakennukset (Puurunen 2017-04-28, 6–10). Rakennusten nykyistä väritystä vastaava alueen rakennusten yhtenäinen julkisivujen maalaus on toteutettu 1970-luvulla, rakennusten siirryttyä kaupungin omistukseen (Martikainen ja Puurunen 2019a, 64). Rakennusten alkuperäisistä julkisivuväriyksistä kertovat myös Antero Nederströmin vuonna 1972 ottamat valokuvat (kuvat 4–6).

Alun perin rakennusten katot olivat peltiä, joka oli maalattu öljymaalilla. Nykyisin katteet on vaihdettu, mutta ne muistuttavat alkuperäisiä saumattuja rivipeltikattoja. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 76 ja liite 2)

Puukasarmien perustuksina toimivat lohkokiviset anturat sekä tuuletetut kivijalat. Rakennusten alla kantavat rakenteet on tuettu kivimuurein ja -pilarein. Lattian ja maanpinnan väliin jätettiin rakentamisaikana korkeahko ilmatila, joka takaa alapohjien tuulettumisen. Lattiarakenteena ovat täytepohjat, jotka on tuettu puisilla kannattimilla rakennusten runkoihin. Täytemateriaalina lattiarakenteissa ovat toimineet erilaiset sammaleet sekä hieno maa-aines. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 71–73)

Suunnittelualueen hirsirunkoisista kasarmirakennuksista kolme on toimistokäytössä, kolme päiväkotikäytössä ja yksi toimii sotaveteraanimuseona. Puisien kasarmirakennusten pääkäyttötarkoitukset eri aikoina on kirjattu liitteen 2 taulukkoon. Lisäksi liite 4:n kartassa on eritelty tarkemmin rakennusten tämänhetkiset käyttötarkoitukset.

Opinnäytetyön suunnittelualueella sijaitsee kaksi punatiilestä rakennettua ja 1915 valmistunutta kasarmirakennusta: A37 ja F36. Lisäksi alueella sijaitsee venäjän vallan aikaan puusta rakennettu ajuritali (Martikainen ja Puurunen 2019a, 57): rakennus 39. (kuva 11; liite 3)

Tiilikasarmien ulkoseinien ja sydänmuurien rakenteena on tiili ja kantavat seinät ovat noin 600 millimetrin paksuisia. Myös porrashuoneissa on paksut tiiliseinät, ja tiili on toiminut väliseinien rakenteena. Sisäpuolen kaikki tiilipinnat on rapattu ja maalattu. Segmenttikaariholvit tukevat paksuihin seiniin ikkunoita ja ovia varten tehtyjä aukkoja. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 87–90)

Rakennusten julkisivut ja niissä olevat yksityiskohdat on tehty punatiilestä puhtaaksimuuraamalla. Julkisivujen yksityiskohtina on esimerkiksi listoituksia, aukkoholveja, päätyaiheita, pilastereita, holvikaaria sekä savupiippuja. Tiilikasarmien kattokannakkeet ovat puurakenteiset ja kate konesaumattua peltiä. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 88–90, 97) (kuva 13)



Kuva 13. Rakennuksen F 36 julkisivu Tulliportinkadulle

Asuinrakennuksina toimineisiin tiilikasarmeihin on tullut jo rakennusvaiheessa vesiputket ja viemärit. Alkuperäisissä piirustuksissa vesi on johdettu asuntojen keittiöön, kylpyhuoneeseen ja kuivakäymälään. Tiilikasarmien alapohjarakenne on toteutettu maanvaraisena. Materiaaleiltaan siinä on puoli metriä soraa, minkä päälle on mahdollisesti tiivistetty savi-sideaineseosta tai valettu betonia. Asunnoissa on puulattiat, jotka on koolattu ja erotettu tiiviistä lattiapinnasta tiilikorokkeilla. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 90)

Tiilirakennusten välipohjat on kannatettu erilaisin teräspalkein ja ne olivat rakenteeltaan täytepohjia, joiden päälle koolattiin puulattiat. Rakenteiden kannatuksessa käytettiin lisäksi holvirakenteita. Kuten kaikki tiiliset seinäpinnat, myös kattopinnat rapattiin. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 90)

Venäjän vallan aikana suunnittelualueelle rakennettiin myös varastorakennus 39, jossa säilytettiin polttopuita. Rakennuksen rungon muodostivat tolpat, joiden perustuksina toimivat luonnonkivet. Varaston seinät on laudoitettu, ja rungon jäykisteenä toimivat väliseiniin tehdyt vinotuet. Varaston alkuperäisiä rakenteita on uusittu runsaasti. Alkuperäiset perustukset on korvattu betonisoskelilla, ja laudoitus, listat sekä kate vaihdettu. Julkisivuiltaan rakennus on pelkistetympi kuin rakennusaikanaan. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 164–167) (kuva 14)



Kuva 14. Rakennus 39, ajuritalli

Suunnittelualueen molemmat tiilirunkoiset kasarmirakennukset ovat toimistokäytössä. Tiilirakennusten kanssa samaan aikaan rakennettu puurunkoinen ajuritalli on varastokäytössä. Ajuritalli on ainoa 1910-luvulta asti säilynyt kasarmialueen ulkorakennus (Martikainen ja Puurunen 2019a, 166). Venäjän vallan aikana rakennettujen kasarmirakennusten pääkäyttötarkoitukset eri aikoina on kirjattu liitteen 3 taulukkoon. Lisäksi liite 4:n kartassa on eritelty tarkemmin rakennusten tämänhetkiset käyttötarkoitukset.

2.1.3 Ympäröivät alueet

Kasarmialueen vierusalueille on kaavailtu uudisrakentamista ja aluetta on tarkoitus kehittää lähivuosina. Puistokadun Senaattikiinteistöille kuuluvan entisen kasarmikorttelin kehittämismahdollisuuksia selvitetään. Kasarmikorttelin 6-11-1 kaavatyön tekeminen on aloitettu loppuvuodesta 2019. (Kuopio suunnittelee ja rakentaa, 2019, 8) (kuva 15)



Kuva 15. Havainnekuva Hatsalankadun vierestä pohjoiseen (K2S ARCHITECTS LTD, Savon-sanommat.fi)

Kaavoituskatsauksessa (Kuopio suunnittelee ja rakentaa, 2019, 7) todetaan Opistotien ja Hannes Kolehmainen kadun ympäristön kaavamuutoksen tarkoituksiksi mahdollistaa alueella rakentaminen, joka koskee asuin, palveluasumis-, liike- ja yhteisiä palvelutiloja. Lisäksi alueella aiotaan katsauksen mukaan kehittää jalankulun sekä pyöräilemisen edellytyksiä. Kaavaehdotuksen on tarkoitus valmistua alkuvuodesta 2020.

Täydennysrakentamisen mahdollisuuksia selvitetään myös Tulliportin ja Ajurinkadun sekä Tulliportin kadun ja Haapaniemenkadun risteämässä sijaitsevilla kortteleilla. Tämäkin kaavaehdotuksen on määrä valmistua alkuvuodesta 2020. (Kuopio suunnittelee ja rakentaa, 2019, 6)

2.2 Suunnittelutyön tavoite

Työn tarkoituksena oli tutkia kasarmialuetta, sen jäsentelyä, rakennuksia sekä muodostaa näiden pohjalta käsitys alueesta ja sen mahdollisuuksista. Alueen käyttöä oli tarkoitus kehittää siten, että se muodostaisi jatkossakin omaleimaisen osan Kuopion kaupungin keskustassa ja säilyttäisi arvonsa ja historiansa pitkälle tulevaisuuteen.

Alueelle ei ollut tarkoitus rakentaa uusia rakennuksia, vaan olemassa olevat rakennukset pyrittiin säilyttämään ja entisöimään. Rakennusten käyttö asetti kuitenkin vaatimuksia rakennusten tiloille, esteettömyydelle ja käytettävyydelle. Siten tarkoituksena oli myös selvittää mitkä käyttötarkoitukset sopisivat rakennuksille jatkossa, ja miten nämä muutokset voitaisiin käytännössä arkkitehtuurisesti toteuttaa.

Työn tavoitteena oli selvittää mahdollisuudet ja edellytykset käyttötarkoituksen muutokselle. Lisäksi tavoitteena oli luoda käytettävyydeltään monipuolisia ja muunneltavia tiloja sekä täten tukea rakennusten ylläpitoa ja säilymistä tulevaisuudessa.

2.2.1 Alueen ja rakennusten säilyttäminen

Kuopion kaupunki on laatinut Kuopion kulttuuriympäristön strategian ja hoito-ohjeen, jonka tavoitteena on ylläpitää kulttuuriympäristöt osana muuttuvaa kaupunkikuvaa. Strategiassa painotetaan kaavoituksen merkityksellisyyttä osana kulttuuriympäristöjen arvojen säilyttämistä, sekä tavoitellaan kohteiden jatkokäytön, entistämisen ja korjaamisen edistämistä. (Kuopion kulttuuriympäristö, 4-6)

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan erilaisia rakennettuja ympäristöjä, kuten viljelyn, teollisuuden, yhdyskuntarakenteiden ja rakennusten rakentamisen seurauksena syntyneitä kokonaisuuksia. Perinteet, historia ja arvot ovat johtaneet kulttuuriympäristöjen muodostumiseen. Alueen arvon muodostaa sen kertovuus: kuvaako ympäristö alueen kulttuuria tai historiaa? (Kuopion kulttuuriympäristö, 8)

Suunnittelualuetta käsiteltäessä tulisi tiedostaa alueen historia ja merkitys osana asukkaiden identiteettiä. Säilytettävät alueet muodostavat omanleimaista kaupunkimaisemaa ja kytkevät ympäristön osaksi yhteisön muistia. Suunnittelutyössä tulisi kiinnittää huomiota rakennusten kokonaisuuteen, sillä merkitykselliset yksityiskohdat sijaitsevat ympäri rakennusta. Ympäristöt muuttuvat, mutta niille tärkeiksi koettuja piirteitä tulisi mahdollisuuksien mukaan säilyttää. (Kuopion kulttuuriympäristö, 9)

Kuopion kulttuuriympäristön strategia ja hoito-ohjeessa Kuopion kasarmialueelle on määritelty säilytystavoitteeksi rakennusten ja ympäristön säilyttäminen sekä uudisrakennusten sopeutus olemassa olevaan miljööseen. Suojelupäätöksen seurauksena alueen asemakaavaan on merkitty alue säilytettäväksi, samoin kuin Kuopion yleis- ja maakuntakaavaan. Hoito-ohjeen toimenpidesuosituksena alueen osalta on pysäköinnin ratkaiseminen, puuston vaiheittainen uusiminen ja julkisten palveluiden säilyttäminen alueen rakennuksissa. (Kuopion kulttuuriympäristö, 58-60)

2.2.2 Restauroidiarvot

Restauroidinnin arvoja ovat alkuperäisyys, autenttisuus, identiteetti, kertovuus, palautettavuus ja esteettisyys (Lintunen 2006, 75). Alkuperäisyys näkyy restauroidinnissa rakennusten historiallisena kerroksellisuutena. Eri rakennus- ja korjausajankohtien jäljet ovat siten osa rakennusta ja niiden vaikutuksia tulisi pohtia rakennuksen jatkokäyttöä suunniteltaessa. Tiloja on voitu muunnella ja rakennusta sovittaa käyttötarkoitusten tarpeisiin vuosien kuluessa. (Lintunen 2006, 76). Historia ja käyttö näkyvät rakennuksessa, voisivatko ne olla osa sitä jatkossa?

Restauroidinnin yhteydessä autenttisuudella eli patinalla tarkoitetaan ajan muodostamaa kulumista (Lintunen 2006, 77). Esimerkiksi julkisivun rapautumat ja luotien jättämät aukot (Wirilander 2008, 687–689; Martikainen ja Puurunen 2019a, 34) ovat osa kasarmialueen autenttisuutta. Ne kertovat historian tapahtumista sekä muistuttavat ohikulkijaa tapahtumiin liittyvistä äänistä sekä mahdollisesta ruudin katkusta. Rakennuksella on sille ominainen hajujälki, joka erottaa sen uudisrakennuksesta.

Rakennuksen ja paikan identiteetti tarkoittaa sen todellista arvoa (Lintunen 2006, 78). Paikalla on sen oma henki, genius loci. Se muodostuu paikasta, ihmisistä, rakennuksista, erilaisista elementeistä, historiasta ja ajallisesta jatkumosta. (Kiuru, 2001) Paikalla on sille ominainen mielikuva, joka ei muutu alueen tai rakennusten käyttötarkoitusten muuttuessa. Identiteetti on kokonaisuus, joka muodostuu kehittämistämme merkityksellisistä suhteista. (Lintunen 2006, 78)

Restauroidinnissa kertovuus kuvaa rakennuksiin ja niiden ympäristöön ajan kuluessa tallentunutta historiaa. Käyttötarkoituksen muuttaminen vähentää kertovuuutta. (Lintunen 2006, 75 ja 80) Tämän vuoksi rakennus kuvaa parhaiten omaa aikaansa sille asetetussa käyttötarkoituksessa ja kontekstissa. Ajalle tyypillinen arvokkuus ja mahtipontisuus on näkyvissä kasarmirakennusten julkisivujen arkkitehtuurissa, vaikka sisällä käyttötarkoitukset ovat vaihdelleet ajan mukaan. Vanha historiallisesti merkityksellinen rakennus voisi siten kertovuuutensa vuoksi toimia parhaiten museona tai alkupeleistä rakennustarkoitusta vastaavassa käytössä.

Rakennuksen palautettavuudella tarkoitetaan joko muutoksien minimoimista ja purkamisen välttämistä tai tehtävien muutosten perumisen mahdollistamista (Lintunen 2006, 82). Rakennuksen käyttötarkoitusta muutettaessa olisi täten huomioitava tilojen muunneltavuus jatkossa mahdollisten uusien käyttötarkoitusten myötä. Tilojen monikäyttöisyyden varmistaminen ja uusiokäytön vaihtoehtojen pohtiminen ovat tärkeä osa palautettavuutta.

Katja Lintusen diplomityössä mainituista restauroidinnin arvoista esteettisyys on viimeinen. Sillä tarkoitetaan aikasidonnaista asioiden arvottamista. Käytännössä se ilmenee ihanteiden muuttumisena aikakausittain ja näkyy ympäristössä erilaisina tyyliuuntina. Restauroidinnin yhteydessä esteettisyyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota, sillä moni rakennus on päätyneet purettavaksi sen poiketessa ajan arkkitehtuurin taidearvosta. (Lintunen 2006, 82–83)

2.2.3 Referenssit

Kasarmialueita on alettu muuttamaan esimerkiksi Kouvolassa asuinkäyttöön. Pioneeripuiston kasarmialue toimi vuoden 2019 asuntomessujen messualueena Kouvolassa. Alueella sijaitsee venäläisten 1910-luvulla rakentamia kasarmirakennuksia. Osa alueen suojelluista rakennuksista on kunnostettu asuin- ja liikekäyttöön 2000-luvulla. (Lehtonen 2018-11-10) Kasarmialueen rakennuksille on tunnusomaista punatiili, rakennusten yksityiskohdat ja arvokkuus. (kuva 16)



Kuva 16. Kouvolan Korian kasarmialueen kunnostettu rakennus (Heikkilä 2018-11-10)

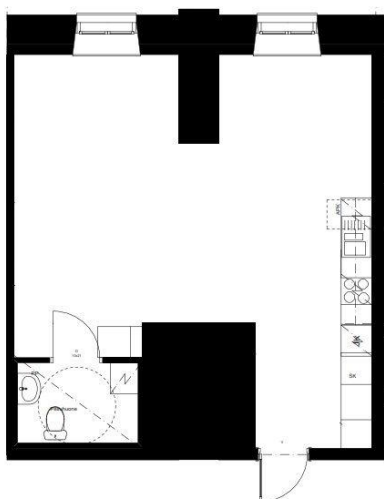
Kouvolan Pioneeripuiston lisäksi esimerkiksi Lahdessa osaa Hennalan kasarmialueen rakennuksista kaavillaan asunnoiksi sekä työpaikoiksi (lahti.fi). Lisäksi Mikkelissä on tehty vanhan kasarmialueen suojelu- ja kehittämissuunnitelma (2009) ja peruskorjattu puukasarmien keskellä oleva Tykkipuisto 2016–2017 (mikkeli.fi). Jo toteutetut rakennusten kunnostukset kertovat mahdollisuudesta hyödyntää kasarmien rakennuksia niin asuin- kuin palvelukäytössä. Referenssikohteista voi saada tärkeää tietoa korjausten toteuttamisesta.

Hämeenlinnassa vanhoja Venäjän vallan aikana rakennettuja tiilikasarmeja on kunnostettu asuin-
käyttöön, mistä kertovat asuntojen myynti-ilmoitukset. Esimerkiksi etuovi.com verkkosivuilla oli
24.01.2019 myynti-ilmoitus 46 neliöisestä ja 2017 valmistuneesta kaksiosista, joka sijaitsee Hämeen-
linnan Myllymäessä vanhalla kasarmialueella. (Etuovi.com) (kuva 17)



Kuva 17. 2017 peruskorjattu Asunto Oy Hämeenlinnan Karoliina, Hämeenlinnan Myllymäki (Etuovi.com)

Entiseen kasarmirakennukseen remontoitussa kaksiossa ei ole parveketta. Tilanjakajina asunnossa toimivat massiiviset tiilimuurin pätkät. Asuinhuoneiston kaikki seinäpinnat on tasoitettu ja maalattu valkoisiksi. Asunnossa on korkea huonekorkeus, suuret ikkunat ja muunneltava pohjaratkaisu. (kuvat 18 ja 19)



Kuva 18 ja 19. Kaksio, Asunto Oy Hämeenlinnan Karoliina, Hämeenlinnan Myllymäki (Etuovi.com)

Samassa taloyhtiössä oli 24.01.2019 myynnissä toinenkin kaksio, jonka pinta-ala on 65,5 neliötä. Asunnossa on erillinen makuuhuone ja oma sauna. Korjausten myötä asunnoista on tehty hyvin moderneja ja nykykäyttöön sopivia. (Etuovi.com)

Oulussa Intiön puukasarmeja on alettu vuoden 2015 jälkeen korjata asuinkäyttöön. Alun perin rakennukset ovat toimineet asuntoina upseereille, joten asuinkäytön palauttaminen rakennuksiin tukee alueen alkuperäistä käyttöä. Alueen rakennuksia on myös käytetty koulutustarkoituksiin. Muillekin alueen rakennuksille pyritään löytämään niiden alkuperäistä käyttötarkoitusta vastaavia käyttömahdollisuuksia. (Ronkainen 2006-10-14; Intiön puukasarmille peruskorjataan asuntoja 2015-08-31)

2.3 Määräykset ja ohjeet

Kuopion kasarmialueesta tehdyssä rakennushistoriaselvityksessä (2019) suunnittelualue arvotetaan tunnusomaisimmaksi osaksi entistä kasarmialuetta. Alueen rakennukset, niiden sijoittuminen ja puistomaisuus muodostavat kasarmialueen alkuperäistä tunnelmaa mukailevan miljöön. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 106)

Korjaus- ja muutostyössä tulee ottaa huomioon rakennuksen ominaisuudet ja erityispiirteet sekä rakennuksen soveltuvuus aiottuun käyttöön. Muutosten johdosta rakennuksen käyttäjien turvallisuus ei saa vaarantua eivätkä heidän terveydelliset olonsa heikentyä. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999, 117 §.)

Korjausrakentamisella tarkoitetaan olemassa olevan rakennuksen ja rakennuksen osien ylläpitoa sekä kunnan parantamista (kulttuuriymparistomme.fi). Restaurointi on rakennuksen tai sen osan korjaamista, missä pääpainona on kulttuurihistoriallisesti merkittävien arvojen säilyttäminen. Suojeltujen rakennusten korjaamisen yhteydessä museoviraston tehtävänä on valvoa ja ohjata restaurointia sekä täten varmistaa arvojen säilyminen ja suojelun toteutuminen, jotka ovat rakennuksen omistajan vastuulla. (museovirasto.fi)

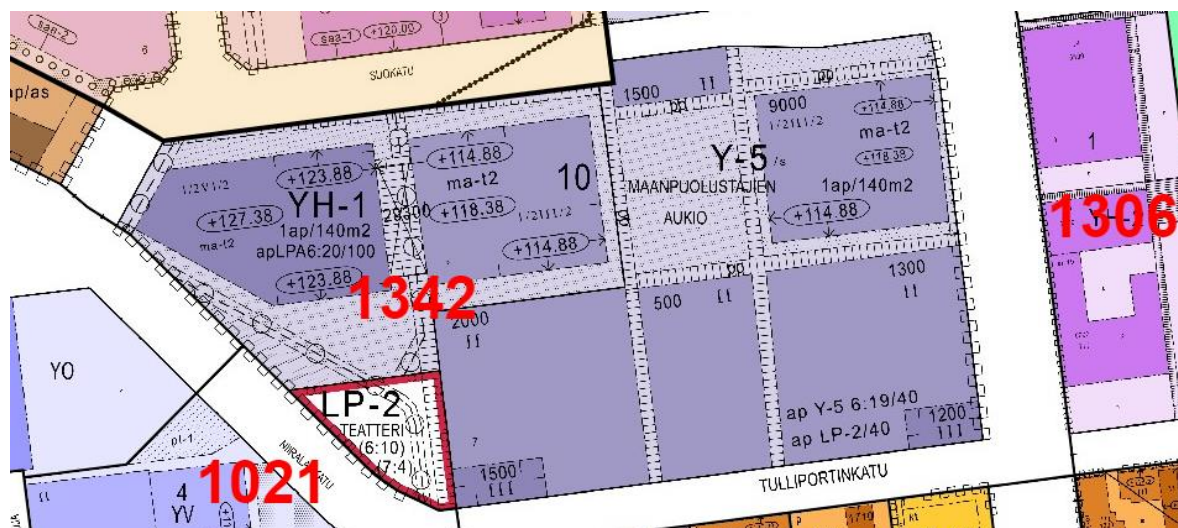
Rakentamisessa, rakennuksen korjaus- ja muutostyössä ja muita toimenpiteitä suoritettaessa samoin kuin rakennuksen tai sen osan purkamisessa on huolehdittava siitä, ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kaupunkikuvaa turmella. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999, 118 §.)

2.3.1 Rakennusten suojelu ja kaavamerkinnot

Kuopion kasarmialue on osa valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä eli RKY:tä (Martikainen ja Puurunen 2019a, 7). RKY tarkoittaa rakennetun kulttuuriympäristön suojelemista osana maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia valtakunnallisia aluekäyttötavoitteita (museovirasto.fi). Rakennusperinnön suojelemisesta on säädetty laissa: Laki rakennusperinnön suojelemisesta (Finlex.fi).

RKY-alueen jatkokäyttöä suunniteltaessa olemassa oleva rakennettu kulttuuriympäristö muodostaa lähtökohdan suunnittelutyölle. Suunnittelutyössä tulee siten kiinnittää huomiota kulttuuriympäristön arvoihin, rakenteeseen ja osuuteen kaupunkikuvassa. Alueen kaavoituksessa määrätään suojelun tasosta sekä mahdollisten muutoksien laajuudesta. Kaavoissa voidaan määrätä myös muutosten sisällöstä. (RKY kaavoituksessa ja lupamenettelyssä)

Suunnittelualueen asemakaavassa on seuraavia merkintöjä: Y-5/s, ap LP-2/40, ap Y-5 6:19/40 ja 1ap/140m² (kuva 20). Näistä Y-5 tarkoittaa yleisten rakennusten korttelialuetta. Alueella on sallittua sijoittaa työskentelyyn käytettäviä tiloja maan alla sijaitseviin tiloihin. Rakennuksille kaavassa sallittujen kerrosten päälle saa rakentaa tiloja, joiden tulee sijaita vähintään korkeutensa etäisyydellä rakennuksen ulkoseinäpinnoista. (karttapalvelu.kuopio.fi) Tämä mahdollistaa esimerkiksi iv-konehuoneiden rakentamisen ullakkotiloihin.



Kuva 20. Suunnittelualueen asemakaava (Kuopion karttapalvelu)

Yhdistelmän Y-5/s osa /s tarkoittaa, että alueen puistomainen ympäristö tulee säilyttää ja alueen rakennuksia voi käyttää ja kunnostaa niille soveltuviin tarkoituksiin. Asemakaavassa painotetaan näin alueen luonteen säilyttämistä. (karttapalvelu.kuopio.fi)

Merkinnässä ap LP-2/40 oleva luku 40 kertoo, että tonttia varten varattavista autopaikoista 40 prosenttia voidaan sijoittaa alueelle LP-2. LP-2 alue on osoitettu kaavassa ja sillä tarkoitetaan yleistä pysäköintiä varten varattua aluetta. Tällaiselle alueelle voidaan sijoittaa myös muiden kortteli-alueiden pysäköintipaikkoja asemakaavan mukaisesti. (karttapalvelu.kuopio.fi)

Merkintä ap Y-5 6:19/40 tarkoittaa, että 40 prosenttia tontin autopaikoista voidaan sijoittaa alueelle Y-5 6:19, mikä on valtuustotalon pohjoispuolella sijaitseva kasarmikortteli. Alueella tulee varata yksi autopaikka jokaista 140 kerrosalaneliometriä kohden (1ap/140m²). (karttapalvelu.kuopio.fi) Kokenaisuudessaan suunnittelualueelle tarvitsee varata tilaa vain 20 prosentille alueen autopaikoista.

2.3.2 Eri käyttötarkoitusten asettamat vaatimukset rakennuksille

Rakennuksen korjaus- ja muutostyön yhteydessä voi olla perusteltua muuttaa rakennuksen käyttötarkoitusta. Käyttötarkoituksen muuttamisen yhteydessä suojellulle rakennukselle sovelletaan uudisrakentamisen säännöksiä yhteistyössä museoviraston kanssa. Tällaisia säädöksiä ovat muun muassa maankäyttö- ja rakennuslaki sekä Suomen rakentamismääräyskokoelman asetukset. Käyttötarkoituksen muuttaminen aiheuttaa vaatimuksia niin ulkotilajärjestelyille kuin rakennuksen esteettömyydelle.

Asuinrakennuksen yhteyteen tulee järjestää riittävästi ulkotilaa leikkipaikkoja ja oleskelualueita varten. Ne on turvallisesti erotettava liikenteelle varatusta alueesta. Tilojen riittävyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös lähiympäristön tarjoamat vastaavat tilat ja alueet sekä kiinteistöjen yhteiset järjestelyt. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999, 155 §.) Kasarmialueelle tyypillinen puistomaisuus tarjoaa hyvän ympäristön asuinkäytölle. Riittävien leikki- ja oleskelutilojen järjestäminen voisi tukea myös ympäröivien asuinalueiden monimuotoisuutta.

Valtioneuvoston asetusta rakennusten esteettömyydestä (241/2017) sovelletaan korjaus- ja muutostöiden ohessa silloin kun rakennuksen käyttö niin edellyttää. Rakennuksen esteettömyyttä suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota niin kulkuväyliin, tasoeroihin kuin tilajärjestelyihin.

Kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennusta korjatessa tulee huomioida rakennuksen jatkokäytön mahdollistaminen. Esimerkiksi hissien lisääminen vähintään kolmikerroksiseen rakennukseen voi olla perusteltua rakennuksessa kulkemisen helpottamiseksi.

Asuinrakennuksessa on oltava portaiden lisäksi hissi, jos käynti rakennuksessa sijaitsevaan asuntoon on sisääntulon kerrostaso mukaan lukien kolmannessa tai sitä ylemmässä kerroksessa. - - hissien korin on oltava vähintään 1100 millimetriä leveä ovisivultaan ja vähintään 1400 millimetriä syvä. Olemassa olevaan asuinrakennukseen jälkiasennettavan hissien korin mitoitus voi poiketa tässä momentissa säädetystä, jos se on välttämätöntä rakennuksen merkittävien ominaisuuksien säilyttämiseksi. (Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä 2017, 7 §.)

2.3.3 Palomääräykset

Käyttötarkoituksen muutoksen yhteydessä paloturvallisuus ilmenee rakennuksen paloluokituksessa, osastoinnissa, poistumisteiden ja tarvittavan savunpoiston suunnittelussa sekä materiaaleissa. Rakennuksen käyttötarkoitus toimii palo-osastoinnin ryhmittelyperusteena ja palokuorma määräytyy rakennuksen tai sen tilan käyttötarkoituksen perusteella. Lisäksi paloturvallisuus asettaa käytön kautta vaatimuksia rakennuksen sallitulle henkilömäärälle.

Paloluokituksella tarkoitetaan rakennusten suunnittelua varten tehtyä luokitusta, josta pystyy heti näkemään suunnittelun perusteena olevat vaatimukset (Perustelumuistio ympäristöministeriön asetukseen rakennusten paloturvallisuudesta 2017, 9). Suunnittelualueen rakennuksista tiilikasarmit voisivat kantavien rakenteidensa puolesta kuulua P1-luokkaan ja puukasarmit kokonsa puolesta P3-luokkaan.

P1-paloluokassa rakennuksen kokoa ja henkilömäärää ei rajoiteta, koska kantavat rakenteet mitoiteetaan kestäämään palossa sortumatta. Paloluokassa P3 olevan rakennuksen paloturvallisuus varmistetaan rakennuksen kokoa ja henkilömäärää rajoittamalla. Kantaville rakenteille ei P3-luokassa aseteta vaatimuksia muuten kuin osastoinnin osalta. (Perustelumuistio ympäristöministeriön asetukseen rakennusten paloturvallisuudesta 2017, 9)

P0-paloluokkaa käytetään, kun rakennuksen suunnitelmat perustuvat oletettuun palonkehitykseen. Paloluokka P2 tarkoittaa, että kantaville rakenteille asetetut vaatimukset ovat P1-luokkaa alhaisemmat. P2-luokassa lisävaatimuksia asetetaan niin pintamateriaaleille, paloturvallisuutta edistäville laitteille ja henkilömäärälle sekä rakennuksen laajuudelle. (Perustelumuistio ympäristöministeriön asetukseen rakennusten paloturvallisuudesta 2017, 9)

Palo-osastoinnilla tarkoitetaan rakenteellista palon leviämisen estämistä tai hidastamista. Osastointi rajoittaa myös savun leviämistä ja vaikuttaa rakennuksesta poistumiseen. Sillä edistetään palon sammuttamista ja mahdollisia pelastustöitä. Rakennuksien osastoinnissa kerrokset osastoidaan yleensä toisistaan, vaikka esimerkiksi useampia kerroksia palvelevat porrashuoneet muodostavat omat osastonsa. Rakennusten osastointia toteutetaan myös pinta-alaosastointina ja käyttötarkoitukseen perustuvana osastointina. Pinta-alaosastoinnissa rajoitetaan palo-osastojen kokoa, kun taas käyttötarkoituserosastoinnissa toisistaan erotetaan käyttötarkoituksiltaan tai palokuormiltaan poikkeavat tilat, joita ovat esimerkiksi asuinhuoneistot, hissikuilut, uloskäytävät ja varastot. Rakennuksen käyttötarkoitus vaikuttaa sen osastointiin. (Perustelumuistio ympäristöministeriön asetukseen rakennusten paloturvallisuudesta 2017, 17–19)

3 SUUNNITTELU

Alueen ja rakennusten suunnitteluprosessi aloitettiin perehtymällä alueen historiaan, rakennuksien vaiheisiin, rakentamistapaan ja aluekokonaisuuteen. Alueen riittävä käsittely ennen suunnittelutyön aloittamista loi pohjan arvokeskustelulle sekä rakennusten käyttömahdollisuuksien tutkimiselle.

3.1 Arvopohdintaa

Katja Lintusen diplomityössä, Toppilan panimo rakennushistoriallinen selvitys ja arvot käyttötarkoituksen muutoksessa, esiteltyjä rastauroinnin arvoja ovat alkuperäisyys, autenttisuus, identiteetti, kertovuus, palautettavuus ja esteettisyys (Lintunen 2006, 75). Tässä luvussa käsitellään pääasiassa näitä arvoja. Arvot on selitetty luvussa 2.2.2 Restaurointiarvot.

Alueen alkuperäisyys näkyy eri aikakausien tuomina muutoksina alueella ja sen rakennuksissa (Lintunen 2006, 76). Rakennusten julkisivuissa on näkyvissä klassismille ja kertaustyylielle ominaisia piirteitä sekä rakennukset kuvastavat oman aikakautensa rakennusperintöä rakenteidensa, sijoittumisensa ja asemointinsa kautta.

3.1.1 Alue

Kasarmialueen kerroksellisuus eli eri aikakausien näkyminen alueen muodostumisessa on olennainen osa alueen alkuperäisyyttä. Alun perin alue on tehty hyvin puistomaiseksi. Runsas puusto ja väylät ovat edelleen tunnusomaista alueelle. Toimistokäytön myötä alueen autopaikkojen määrät ovat kasvaneet ja osin levinneet nurmialueille, mikä vähentää alueen puistomaisuutta (kuva 21).



Kuva 21. Toimistokäytössä olevan rakennuksen edustaa

Alueen puisto ja viheralueet ovat toimineet kasarmiaikoina lasten leikkialueina ja yleisinä oleskelu-alueina, joihin on kokoontunut ja vietetty aikaa yhdessä. Vehreys ja luonnonmukaisuus on siten toiminut lähtökohtana alueen yhteisöllisyydelle. Puistot muodostavat nykyäänkin kohtaamispaikkoja alueiden asukkaille. Voisiko kasarmialueen merkitystä kohtaamispaikkana korostaa ja siten palauttaa alueen kertovuutta ja identiteettiä?

Historia on vahvasti läsnä alueen identiteetissä. Entisen päävartion (kuva 22) toimiminen museona edesauttaa alueen kulttuurihistoriallisen perinnön siirtymistä tuleville sukupolville. Museokäytössä oleva rakennus on myös käyttötarkoituksensa puolesta helpompi pitää alkuperäisen paikan hengen mukaisena.



Kuva 22. Päävartio (Sotamuseo)

Suunnittelualueen paikan henki muodostuu historiasta, siellä asuneista ja työskennelleistä henkilöistä, rakennuksien käytöstä, muistomerkeistä, sekä ajallisesta jatkumosta. Alue on toiminut asuinalueena kasarmien ollessa puolustusvoimien käytössä, joten sen identiteettiin kuuluvat olennaisena osana lapset, lasten kasvatus sekä erilaiset arkiset toiminnot. Tämä näkyy alueella vieläkin kolmen rakennuksen toimiessa päiväkotikäytössä. Alueelle sijoitetut julkiset palvelut sopivat alueen luonteeseen hyvin alueen puolustuskäyttötaustan jälkeen. Erottava rakennuskanta ja puistomaisuus ovat kutsuva ympäristö työskentelylle, palveluiden tarjoamiselle ja ihmisten kohtaamiselle.

Muistomerkit kertovat alueen historiasta, samoin kuin museotoiminta. Kertovuudella tarkoitetaan alueen rakennuksiin ja niiden ympäristöön tallentunutta historiaa. Rakennusten suojelu ja restaurointi lisäävät kertovuutta samoin kuin alueen puistomaisuuden säilyttäminen. Kun rakennuksen käyttötarkoitusta muutetaan, kertovuus vähenee. Täten rakennukset ja alue kuvastavat parhaiten historiallisia arvoja alkuperäisissä käyttötarkoituksissaan, mikä ei kuitenkaan aina vastaa muuttuvan kaupunkirakenteen vaatimuksia. Rakennusten päiväkotikäyttö tukee alueen kertovuutta, koska alueella on aikaisemmin asunut paljon lapsiperheitä.

Alueen kertovuutta voisi lisätä palauttamalla alkuperäisiä käyttötarkoituksia alueelle, mikä lisäisi myös alueen monimuotoisuutta. Rakennuksen alkuperäinen käyttötarkoitus ja historiallinen merkitys saavat aikaan sen, että museo- sekä asuinkäyttö sopisivat alueelle hyvin. Lisäksi mahdollisia käyttötarkoituksia voisivat olla erilaiset kokoontumis- ja kerhotilat, kahvila- ja ravintolatoiminta sekä erilaiset palvelut, toimistot ja yhdistykset. (kuva 23)



Kuva 23. Kasarmialueen alkuperäistä käyttöä (Sotamuseo)

Kuopion kasarmialueella asuneille henkilöille urheilu oli tärkeää, mistä kerrotaan myös Esko Niemen ja Hely Hanskin toimittamassa Kasarmin kakarat kirjassa. Alueen ollessa asuinkäytössä järjestettiin esimerkiksi hiihtokilpailuita ja harrastettiin yleisurheilua. Puijon urheilualueiden läheinen sijainti oli tärkeässä roolissa. (Hanski ja Nieminen 2008) Täten alueelle voisi ajatella toimivaksi myös partio tai järjestystoimintaa, kun alueen aikaisemmat asukkaat ovat olleet toimeliaita järjestäessään erilaisia tapahtumia ja kokoontumisia.

3.1.2 Rakennusten julkisivut

1970-luvulla toteutettu alueen rakennusten värien yhdenmukaistaminen (Puurunen 2017-04-28, 6–10; Martikainen ja Puurunen 2019a, 64) on osa alueen kerroksellisuutta. Se kertoo alueella vieraillevalle 1970-luvun kaupunkisuunnittelusta ja sen tavoitteista. Rakentamisajankohdan vaaleiden julkisivuväriyten palauttaminen lisääisi alueen ja rakennusten kertovuutta. Väriyksen muuttamisella voitaisiin myös korostaa yhteisessä käytössä olevien rakennusten erottumista ympäröivistä rakennuksista. Toisaalta 1970-luvun väriyksen ylläpitäminen osassa rakennuksista olisi tärkeää, jotta alueella säilyisi eri aikakausien merkitykselliset piirteet.

Aikakausien tuomat muutokset näkyvät lisäksi esimerkiksi ajuritallin julkisivussa, joka on nykyään hyvin pelkistetty (Martikainen ja Puurunen 2019a, 164–167). Vähentäisikö ajuritallin julkisivun koristeellisuuden palauttaminen ajuritallin alkuperäisyyttä, kun koristeiden minimointi ja yksinkertaisuus koetaan osaksi tämänhetkistä arkkitehtuuria? Toisaalta koristeellisuuden palauttaminen lisääisi alueen kertovuutta ja vahvistaisi identiteettiä. Rakennuksen ulkoasun restaurointi alkuperäisen mukaiseksi palauttaa rakennukselle sen historiallisen arvon, joka erottaa sen muista eri aikakausina rakennetuista vajoista ja varastoista. Koristeellisuuden palauttaminen myös eheyttäisi vanhan kasarmialueen rakennusten yhtenäistä ilmettä.

Parhaiten alueen autenttisuudesta eli ajan muodostamasta kulumisesta kertovat tiilijulkisivujen rapaumat sekä kanuunan ja luotien tekemät jäljet. Osaa jäljistä on paikattu uudella tiilimuurauksella, mikä osaltaan kuvastaa rakennuksen historiallista kerroksellisuutta. Puurakennusten kohdalla tilanne on toinen. Autenttisuudesta kertovat rapistuneet julkisivujen osat on korjattu tai niitä kunnostetaan säännöllisesti runkorakenteiden säilymisen edistämiseksi. Puurakennuksissa autenttisuus näkyy puun haurastuneissa osissa, kuluneissa ovenpielissä ja rakennuksen rungon muutoksissa.

Rakennuksen mitat muuttuvat, kun puu elää vuorovaikutuksessa ympäröivien olosuhteiden kanssa. Autenttisuus on vanhan tuntua. Jos rakennuksia korjaa ja kunnostaa liikaa esteettisesti nykyajan vaatimuksia vastaavaksi, kadottavat rakennukset niiden autenttisuuden mukana myös osan identiteettiä ja kertovuutta. Tulisikin miettiä, mikä on käytön kannalta aivan välttämätöntä.

3.1.3 Rakennusten sisätilat

Sisätiloissa alkuperäisyys näkyy eri aikakausina tehtyjen korjaustöiden työjälkenä. Esimerkiksi 1970-luvulla levytetyt seinä- ja kattopinnat ovat aikakaudelleen hyvin tyyppillisiä. Sisätiloissa on paikoin näkyvissä myös rakennusajankohdalle tyyppillisiä kaakeliuuneja, listoituksia, yksityiskohtia sekä tilakojoja. Alkuperäisyydelle on tärkeää huomioida rakennuksessa eri aikakausina tapahtuneet muutokset ja arvottaa niitä osana rakennuksen historiaa. Rakennuksia remontoimassa voisi siten koittaa palauttaa tätä alkuperäisyyttä rakennusajankohdan tyyliä mukailevilla elementeillä.

Osaan toimisto- ja päiväkotikäytössä olevista rakennuksista on käyttötarkoitusten muutoksien yhteydessä rakennettu käytävä tiloissa kulkemisen helpottamiseksi. Keskikäytävien poistaminen kaikista rakennuksista lienee turhaa alueen ja rakennusten arvojen kannalta. Keskikäytävät ovat tärkeät toimistokäytössä olevissa rakennuksissa helpottaen kulkemista rakennuksen tiloissa. Toimistokäytöllä on alueella vankka asema, koska alueen rakennusten toimistokäyttö ulottuu jo 1970-luvulle. Tässä tapauksessa pohdittavaksi jää, mitkä rakennuksista voisivat jatkossakin toimia toimistokäytössä ja voisiko osan toimistokäytössä olevista rakennuksista muuttaa toiseen käyttöön, jossa ne ilmentäisivät paremmin omia alkuperäisiä käyttötarkoituksiaan? Tällöin kertovuus lisääntyisi alueen kuvastuksessa usean ajanjakson toimintaa alueella.

Restaurointiarvoista palauttavuudelle ominaista on muutoksien ja purkamisen välttäminen sekä tilojen monikäyttöisyyden varmistaminen. Monikäyttöisyyden tarkoituksena on mahdollistaa rakennusten jatkokäyttö. Palauttavuus on näkyvissä esimerkiksi entisen upseerikerhon tiloissa, missä on säilytetty alkuperäistä tilajakoa. Upseerikerhon muuttaminen päiväkotikäytöstä asuinkäyttöön ei siten välttämättä ole rakennuksen tilojen puolesta mahdollista, mikäli halutaan säilyttää alkuperäiset tilat. Upseerikerhona toimineessa rakennuksessa on kokoontumista varten suuri sali, joka toimii päiväkodissa leikkutilana. Sali on kooltaan 75 neliötä, minkä vuoksi rakennus voisi jatkossa toimia esimerkiksi erilaisten yhdistysten ja kerhojen kokoontumiskäytössä viitaten näin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen.

Palauttavuus voisi tarkoittaa myös muutosten perumisen mahdollisuutta. Tällöin tehtävien muutoksien tulisi olla sellaisia, että ne voitaisiin tarvittaessa palauttaa ennalleen sellaisiksi kuin ne olisivat ennen korjaamisen aloitusta olleet. Muutoksien peruminen ei rakennusten käytön kannalta ole kannattavaa, sillä rakennusten tulisi silloin olla käytännössä alkuperäisessä asussaan. Rakennusten käyttö edellyttää usein muutoksia rakenteissa, tiloissa ja toiminnan järjestämisessä, minkä lisäksi rakennusten käyttö on usein edellytys rakennusten säilymiselle. Kun rakennusta käytetään, sitä myös huolletaan. Palauttavuudessa voisi täten pyrkimyksenä olla muutosten minimointi, jossa vältetään turhia ja käytön kannalta epäolennaisia muutoksia.

Eettisyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä asioiden arvottamista ajalle tyypillisellä tavalla, mikä näkyy erilaisina ihanteina ja tyyliuuntina rakentamisessa. Esteettisyyden ei tulisi olla este rakennuksen säilymiselle, vaikka rakennuksen käyttö edellyttääkin ajan mukaisien vaatimusten noudattamista. Suojellun rakennuksen käyttö rajaa korjaamismahdollisuuksia, kun korjaaminen tulee tehdä musoviraston ohjeiden mukaisesti. Nykyään vanhojen rakennusten kunnostaminen käytön edellyttämiin tarpeisiin tuleekin ottaa haasteena. Uudiskäyttö edellyttää osin vanhan purkamista ja nykyaikaistamista, jotta uuden käyttötarkoituksen tarpeet täyttyvät. Toisaalta tulee miettiä, mitkä toimenpiteet ovat välttämättömiä ja kuinka rakennuksen vanhoja arvoja voisi palauttaa siten että ne olisivat osa rakennusta myös myöhemmin.

Sisätiloissa muutosten yhteydessä voitaisiin entisöidä alkuperäisiä listoituksia, kattoaiheita sekä yleisilmettä siten, että sisätila ei tuntuisi irralliselta osalta rakennusta. Ulko- ja sisätilat muodostaisivat tällöin kokonaisuuden muistuttaen rakennustyyliään toisiaan.

3.2 Aluesuunnittelu

Suunnittelualueen aluesuunnittelun yhteydessä perehdyttiin alueen historiaan, käyttöön sekä alueesta eri aikakausina laadittuihin piirustuksiin. Näiden dokumenttien lähteenä toimi pääasiassa Kuopion kaupungin arkisto.

Taustamateriaalin ja tiedon kerääminen muodosti tärkeän osan alueen suunnittelusta. Historiallisesti merkittävän alueen katsottiin muovautuneen eri aikakausien tuloksena, minkä vuoksi alue on kehittynyt juuri sellaiseksi kuin se nykypäivänä on.

3.2.1 Alueen käyttö

Alueen rakennusten käyttötarkoitusten pohdinta aloitettiin tutustumalla lähialueeseen, sen palveluihin ja liikenteeseen. Suunnittelun havainnollistamiseksi alueesta ja sen ympäristöstä laadittiin kartta (kuva 24), jossa näkyvät suunnittelualue, paikoitusalueet, puistot, koulut ja alueen lähellä sijaitsevat palvelut sekä pääväylät.



Kuva 24. Suunnittelualue osana kaupunkirakennetta (liite 5)

Kasarmikorttelin läheisyydessä sijaitsee muun muassa ruokakauppa, leipomo, Kuopion kansalaisopisto, kaupunginteatteri sekä uima- ja jäähalli. Lisäksi alue sijaitsee vain lyhyen matkan päässä Kuopion torilta, mistä löytyvät kattavat keskustan palvelut. Suunnittelualueita ympäröivät palvelut mahdollistavat asuin-, liike- ja palvelukäytön alueella.

Suunnittelualue rajautuu selkeästi Valtuustotaloon, Puistokatuun, Tulliportinkatuun sekä paikoitusalueisiin. Rakennusten julkisivut tehostavat alueen rajaavuutta ympäristöstään asemointinsa kautta, muodostamalla samalla erilaisia piha-alueita rakennusten väleihin. Aluetta halkovat kevyenliikenteen väylät jakavat alueen kolmeen osaan: keskialue ja reunavyöhykkeet. (kuva 25)



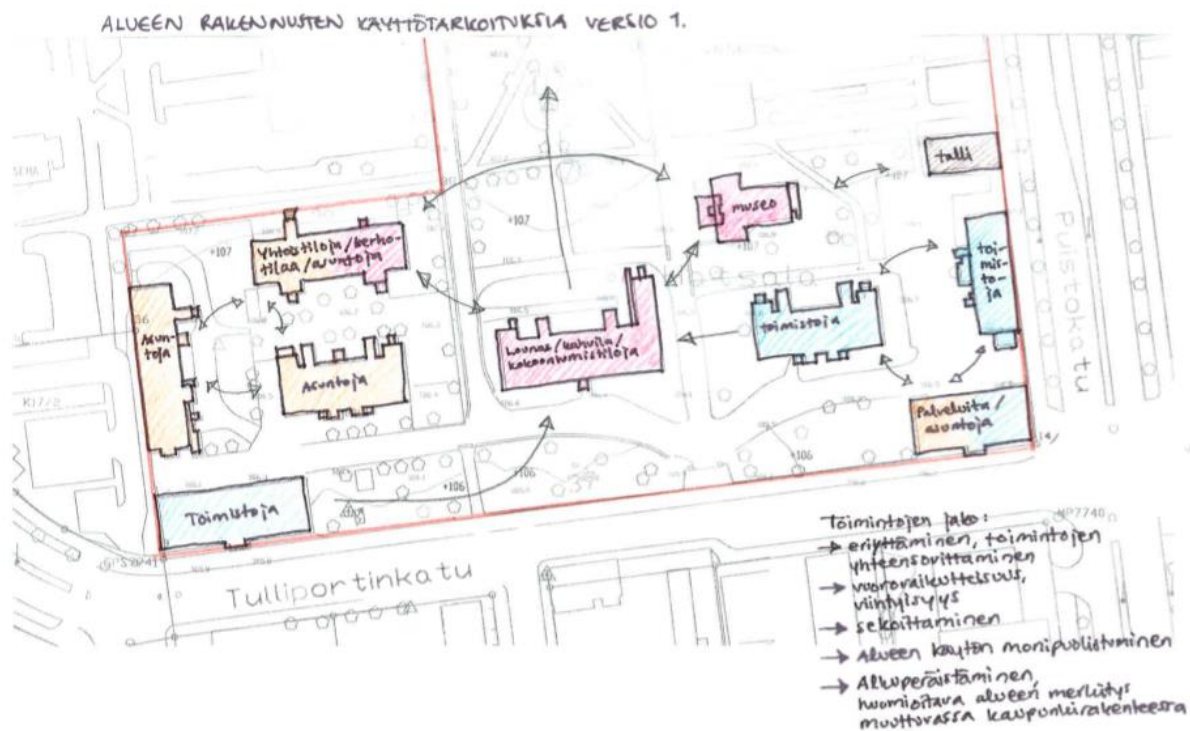
Kuva 25. Suunnittelualueen jakautuminen

Keskialueesta muodostuu suunnittelualueen julkisin vyöhyke kulkuväylien ja puiston vuoksi (kuva 25). Tämän seurauksena keskellä voisi sijaita esimerkiksi kahvila ja kokoontumistilaa, joka palvelisi myös keskialueen itäpuolella kävelytien varressa sijaitsevaa museota ja pohjoispuolella puiston toisessa laidassa sijaitsevaa Sotku-teatteria. Alueelle muodostuisi kulttuurivyöhyke, joka jatkuisi aina suunnittelualueen keskirakennuksesta Sotku-teatteriin ja siitä edelleen kansalaisopistoon. Rakennukset ja puisto muodostaisivat kohtaamispaikan, jossa käydessään voisi tutkailla alueen muistomerkkejä, perehtyä historiaan ja herkutella paikallisten herkkujen ääressä. Keskimmäisen rakennuksen toimiessa tällä hetkellä toimistokäytössä (liite 4), alueelta puuttuu sille tunnusomaista vuorovaikutteista tilaa, joka houkuttelisi ohikulkijoita viettämään aikaa ja jakamaan kuulumisia.

Keskialueen itäpuolella olevalla sivuvyöhykkeellä sijaitsee museon lisäksi kolme toimistorakennusta ja yksi varastorakennus (kuva 25). Alueen suuri sisäpiha ja sijoittuminen Puistokadun sekä Tulliportinkadun risteykseen tekevät alueesta sekä yksityisen että julkisen tuntuisen. Helppo saavutettavuus palvelisi hyvin julkisia palveluita sekä liikekäyttöä. Toisaalta hyvät liikenneyhteydet, sijainti, suojaisat sisäpihat sekä alueen puistomaisuus tukevat myös asuinkäytön edellytyksiä. Alueen puurakennukset soveltuisivat jatkossakin nykyisen käyttönsä vuoksi toimistokäyttöön, kun taas kulmauksen tiilirakennus soveltuisi sekä asuin- että toimistokäyttöön.

Keskialueen länsipuolelle rajautuvalle alueelle muodostuu kaksi erillistä aluetta (kuva 25). Alueen kolmen yksikerroksisen puurakennuksen keskelle muodostuu suojaisa sisäpiha, jolle tyypillistä on pienet välimatkat. Rakennukset soveltuisivat siten hyvin asuinkortteliksi. Alueen tiilirakennus erottuu kolmesta puurakennuksesta korkeutensa ja asemointinsa kautta. Rakennus on remontoitu 2000-luvulla toimistokäyttöön, joten sen käyttötarkoituksen muuttaminen ei ole kannattavaa tällä hetkellä.

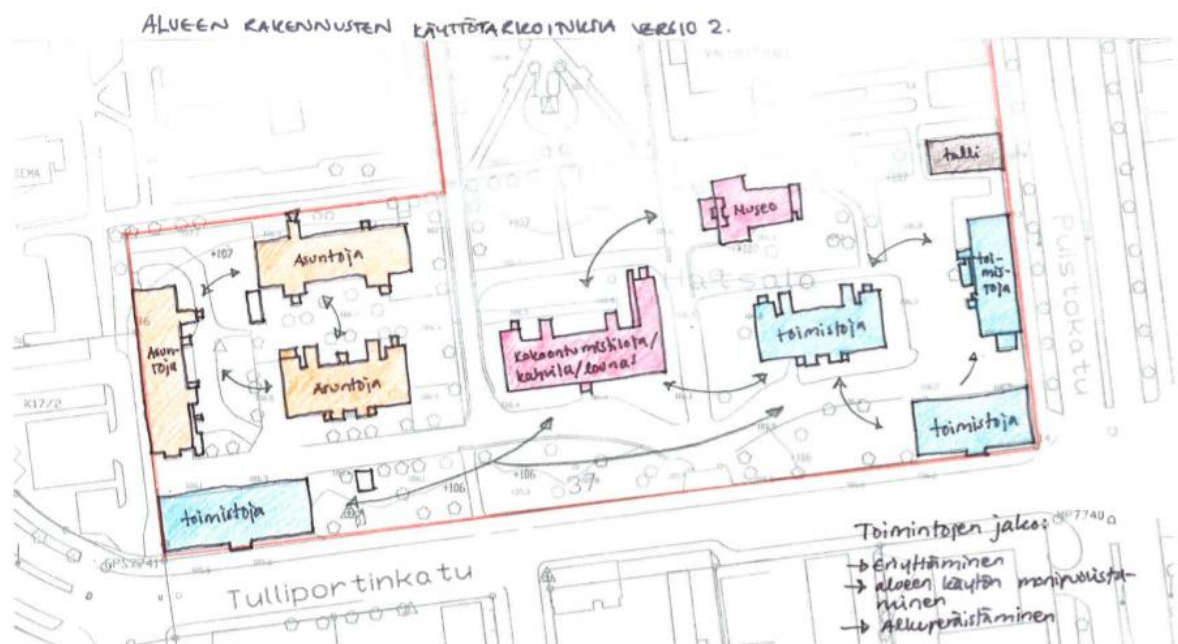
Alueen jaottelun kautta suunnittelu eteni rakennusten käyttötarkoitusten pohdintaan. Muodostui ajatus asunto- ja toimistokorttelista sekä niiden välillä sijaitsevasta palvelu- ja kulttuuriviyöhykkeestä. Käyttötarkoitusten vuorovaikutuksesta hahmoteltiin käsin piirtämällä vaihtoehtoja, joissa joko sekoitettiin toimintoja (kuva 26) tai eriytettiin niitä toisistaan (kuva 27).



Kuva 26. Alueen rakennusten käyttötarkoituksia, versio 1

Toimintojen sekoittaminen tuntui järkevältä, koska se lisäisi alueen käyttöä eri vuorokauden aikoina. Toiminnot voisivat näin ollen täydentää ja palvella toisiaan. Keskeisimpänä sijaitseva kahvila muodostaisi museon kanssa mahdollisuuden ulkopuoliselle vieraille historiallisen alueen rakennuksissa ja viettää alueella aikaa. Toimistot voisivat hyödyntää kahvilan palveluita, jolloin työntekijät pääsisivät hetkeksi pois työpöydän äärestä eikä taukoja tarvitsisi välttämättä viettää taukotiloissa. Asuinkorttelin voisi varata tilaa kerhotoimintaan ja kerätä tiloja vuokraamalla tuloja taloyhtiön käyttöön.

Suunnittelualueen toimintojen eriyttämisen seurauksena muodostuisi asuinkortteli, toimisto- ja palvelurakennusten alueet sekä keskiviyöhyke. Asuinalueesta muodostuisi mahdollisesti rauhallisempi paikka, kun korttelin rakennuksista ei varattaisi tilaa kerhotoiminnalle tai vuokrauskäyttöön. (kuva 27)

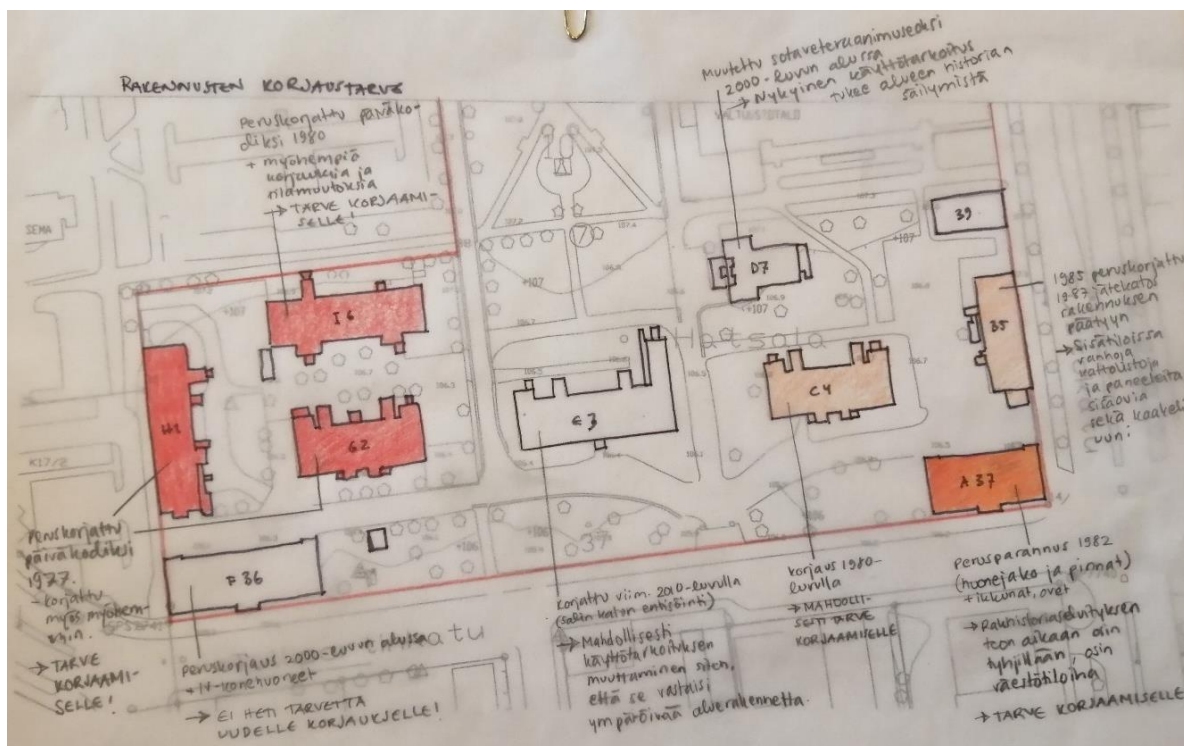


Kuva 27. Alueen rakennusten käyttötarkoituksia, versio 2

Käyttötarkoituksia tutkiessa päädyttiin valitsemaan toimintojen sekoittaminen, koska haluttiin toteuttaa alueen alkuperäisestä käytöstä kertova ratkaisu. Monikäyttöisyys ja toimintojen runsaus valittiin lähtökohdaksi alueen vetovoimaisuuden lisäämiselle. Alue ei näin ollen erottuisi ympäristöstään pelkästään julkisia palveluita tarjoavana alueena vaan olisi monipuolisesti käytössä eri vuorokauden aikoina.

Alueen kehittämisen lisäksi rakennusten korjaustarve toimi lähtökohtana alueen toimintojen kehittämiseksi. Rakennusten korjaustarpeen kartoittamisessa taustatietona toimivat toimeksiantajan haastattelut sekä toimeksiantajalta saadut dokumentit.

Suunnittelualueen päiväkotirakennuksissa on toteutettu peruskorjaus vuoteen 1980 mennessä, kun taas toimistokäytössä oleviin rakennuksiin C4, B5 ja A37 peruskorjaukset on tehty vuoteen 1985 mennessä. Alueen rakennuksista vähiten korjaustarvetta on rakennuksissa F36, E3 ja D7, koska näitä rakennuksia on korjattu viimeksi 2000-luvulla. (Martikainen ja Puurunen 2019a, 111–167) (kuva 28)



Kuva 28. Rakennusten korjaustarpeen pohdinta

Alueen toimintojen jaottelun ja rakennusten korjaustarpeen seurauksena syntyi ajatus alueen elinkaaresta. Alue on muuttunut vuosien varrella rakennusten käyttötarkoitusten seurauksena. Suunnitelmassa päädyttiin välttämään kaikkien rakennusten käyttötarkoitusten muuttamista. Alkuperäisten käyttötarkoitusten palauttaminen ei lisäisi alueen kertovuutta vaan hävittäisi alueelta osan sen muutosvaiheista. Toimistokäyttö ja alueen toimiminen julkisten palveluiden alueena on osa alueen historiaa. Asuinkäytön takaisin tuomista voisi kokeilla ensin muuttamalla yhden osan korttelista asuinkäyttöön. Kun tulevaisuudessa ilmeni tarve uudelle käyttötarkoituksen muutokselle, voitaisiin pohdita mitkä rakennuksista pystyisivät tarjoamaan käyttötarpeelle sopivimmat tilat. Alueen muuntojoustavuus suojeltujen rakennusten yhteydessä muodostuisi siten olemassa olevien tilojen hyödyntämisestä ja rakennusten käyttöpotentiaalin arvottamisesta.

3.2.2 Alueen muodostuminen

Alueen kulkureittien ja osien suunnittelu aloitettiin tutkimalla alueesta otettuja vanhoja ilmakuvia sekä asemapiirustuksia. Näiden perusteella arvioitiin käyttötarkoitusten edellyttämän liikkumisen ja paikoituksen tarpeita sekä sovitettiin niitä vanhoihin suunnitelmiin. Alueesta muodostuu näin alkupe- räisyydeltään, kuljettavuudeltaan ja toiminnoiltaan yhtenäinen sekä tunnistettava.

Suunnittelualueelle ominainen puistomaisuus on nähtävissä alueesta eri aikakausina otetuissa ilmakuvissa. Vuonna 1947 otetussa kuvassa (kuva 29) näkyvät suunnittelualueen rakennusten lisäksi puretut miehistökasarmit ja Niiralan kasarmikortteli. Suunnittelualue muodostaa kuvassa selkeärajaisen korttelin, joka eroaa ympäröivästä kaupunkirakenteesta. Rakennukset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, jota puistomaiset pihat ja rakennusten väliset alueet yhdistävät.



Kuva 29. Ortokuva vuodelta 1947 (Kuopion karttapalvelu)

Vuonna 1979 otetussa ilmakuvassa (kuva 30) miehistökasarmit on purettu. Puistokatu ja Tulliportinkatu alkoivat rajata aluetta entistä tarkemmin, kun Puistokadusta muodostui yksi alueen pääväylystä. Miehistökasarmit muodostivat kasarmialueen eteläosaa ja puistoa tarkasti rajaavat massat, joiden puuttuminen vuoden 1979 ilmakuvasta vaikuttaa alueen ilmeeseen merkittävästi.



Kuva 30. Ortokuva vuodelta 1979 (Kuopion karttapalvelu)

Vuonna 1999 otetussa ilmakuvassa (kuva 31) näkyvät miehistökasarmien paikalle rakennettu Valtuustotalo ja Niiralan kasarmikorttelin tilalle rakennettu Kuopion pääpoliisiasema. Valtuustotalon muoto mukailee sen tieltä puretun miehistökasarmin muotoa palauttaen kasarmialueen eteläosalle sitä rajaavan elementin.



Kuva 31. Ortokuva vuodelta 1999 (Kuopion karttapalvelu)

Rakennusten käyttötarkoitusten määrittämisen jälkeen tuli suunnitella alueen väylät siten, että ne tukisivat mahdollisimman hyvin rakennusten käyttöä ja alueella tapahtuvaa liikennettä. Kuvassa 32 on esitetty suunnittelualueen tämänhetkiset kulkuväylät ja puusto. Pääsisäänkäynti alueelle haluttiin säilyttää, samoin kuin siitä haarautuvat kulkuväylät pohjoiseen, itään ja länteen.



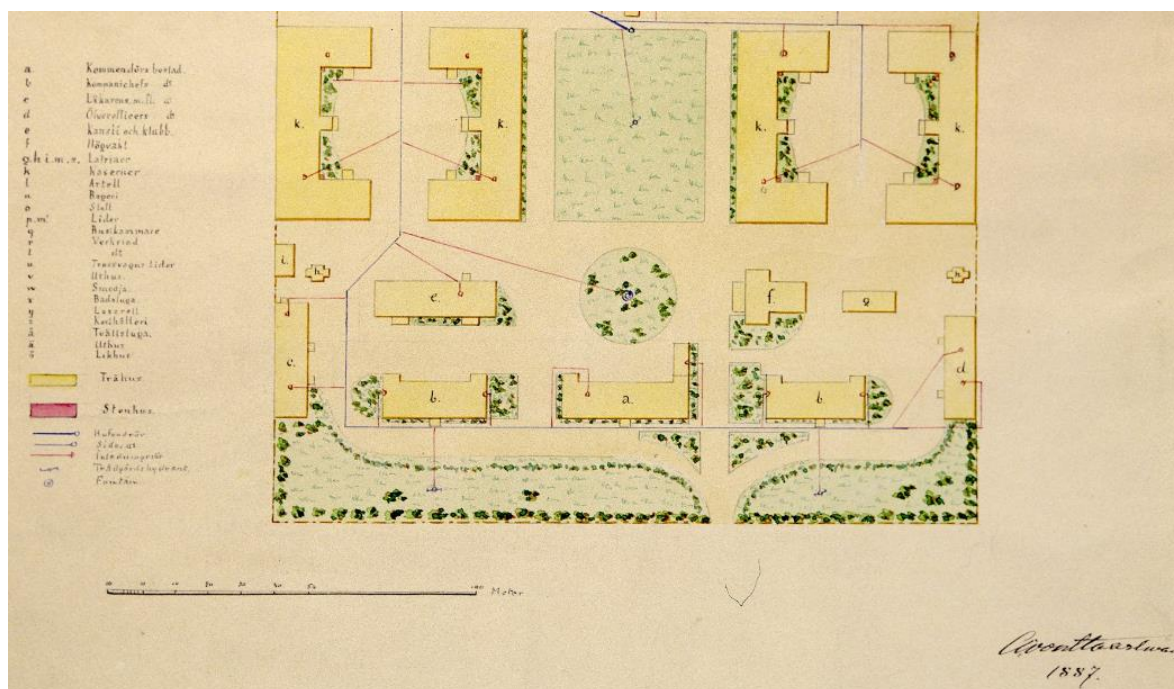
Kuva 32. Kuva tämänhetkisistä kulkuväylistä ja puustosta

Suunnittelualue jakaantui käyttötarkoituksiltaan kolmeen rakennusryhmään: asuin- ja toimistorakennuksiin sekä julkisiin rakennuksiin (kuva 32). Asuinrakennusten sisäpiha rajattiin ympäröivästä alueesta yksityisemmäksi muodostamalla kapeampia kulkuväyliä. Sisäpihalle varattiin tilaa oleskelulle ja leikkimiselle. Asuinkäytön edellyttämille autopaikoille varattiin tilaa alueen reunalle siten, että autopaikat eivät haittaisi alueella kulkemista tai estäisi sisäpihalla oleskelua. Alueen yksityisyyttä lisättiin puustolla.

Jotta rakennusten ympärillä tunnelma olisi selvästi asuinrakennusten aluetta julkisemman tuntuinen, julkisten rakennusten eteen muodostettiin avaraa oleskelun mahdollistavaa tilaa, ja rakennusten läheisyydessä liikkumiseen käytettäviä kulkuväyliä levennettiin. Museorakennuksen edessä oleva autopaikka säilytettiin museon työntekijöiden ja mahdollisten liikkumisrajoitteisten vierailijoiden varalta.

Toimistorakennusten alueella sisäpihalle varattiin tilaa käytön edellyttämille autopaikoille. Lisäksi autopaikkoja sijoitettiin kulkuväylien reuna-alueille. Alue on puolijulkinen, joten väylien ei tarvinnut olla yhtä leveitä kuin julkisten rakennusten läheisyydessä.

Keskellä suunnittelualuetta sijaitsevien julkisten rakennusten edustan käsittelyä varten löytyi ehdotelmä alueen asemapiirustuksesta vuodelta 1887 (kuva 33). Asemapiirustuksessa on esitetty keskimäisen rakennuksen ja puiston väliin ympyrän muotoista istutusaluetta, joka ei rajoittaisi kulkua museon ja keskusrakennuksen välillä sekä samalla ohjaisi liikennettä molempia rakennuksia kohden. Puiston ja keskusrakennuksen väliin muodostuisi tällöin rakennusten käyttöä hyödyttävä kohtaamispaikka.



Kuva 33. Asemapiirustus vuodelta 1887 (Kuopion kaupunki)

Suunnittelualueen väestönsuojatarpeen vuoksi asemapiirustuksen laatimisen yhteydessä tutkittiin tonttijakoa ja asuinrakennusten irrottamista omiksi alueikseen. Suunnittelualue jakautui luontevasti viideksi tontiksi rakennusten käyttötarkoitusten ja alueen muodostumisen vuoksi. Väestönsuoja-velvoite on määrätty pelastuslaissa.

Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on edellä tässä momentissa säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1 500 neliometriä. (Pelastuslaki 2011, 71 §.)

Suunnittelualueen autopaikkojen sijoittaminen toteutettiin tonttijaon tekemisen yhteydessä. Autopaikkoja päätettiin varata yksi kahta asuntoa kohden ja yksi jokaista 100 m² liiketilaa kohden. Autopaikkalaskelma toteutettiin kerrosalojen mukaisesti, koska asuntojen määrä ei ollut vielä suunnittelun tässä vaiheessa tiedossa. Laskennallisesti käytettiin keskimääräisen asunnon kokona 60 m² eli yksi autopaikka varattiin asuinrakennuksissa jokaista 120 m² kohden. Autopaikoista on säädetty Maankäyttö- ja rakennuslaissa.

Autopaikkojen järjestämisvelvollisuus ei koske vähäistä lisärakentamista eikä rakennuksen korjaus- ja muutostyötä. Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoitusta muutettaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon tästä johtuva autopaikkojen tarve. (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999, 156 §.)

Suunnittelualueen tontin yksi asuinkäyttöön muutettavien rakennusten kerrosala on yhteensä 1244 m². Kerrosala ylittää asuinrakennusten väestönsuojan rakentamista edellyttävän vaatimusrajan, minkä vuoksi rakennuksesta I6 tulisi varata vähintään 44 kem² kokoontumiskäyttöä varten. Rakennus I6 on toiminut alunperin upseeriklubina, joten se sisältää kokoontumiskäyttöön sopivia tiloja. Kokoontumiskäytön sisällyttäminen rakennuksen I6 käyttöön lisäisi siten alueen kertovuutta, mutta myös monipuolistaisi alueen käyttöä. Ensimmäisen tontin käyttöön tulisi varata yhteensä 10 autopaikkaa, joista suunnitelmassa on esitetty alueelle varattaviksi neljä. Asuinrakennusten loput kuusi autopaikkaa voisi sijoittaa Kuntolaakson pysäköintihalliin tai asemakaavassa määrätyille paikoitusalueille. (kuva 34 ja 35)



Kuva 34. Ote asemapiirustuksesta (liite 5)

Tontilla kaksi sijaitsevan, toimistokäytössä jatkavan, rakennuksen F36 kerrosala on 1430 m² ja sen käytön edellyttämät väestönsuojatilat sijaitsevat Kuopion kaupunginteatterin yhteydessä. Tontin käyttöön tulisi varata 14 autopaikkaa, joista viisi on suunnitelmassa sijoitettu tontille. Loput yhdeksän autopaikkaa voisi sijoittaa Kuntolaakson pysäköintihalliin tai asemakaavassa määrätyille paikoitusalueille. (kuva 34 ja 35)

Suunnittelualueen tontin numero kolme julkiseen käyttöön muuntuvan rakennuksen E3 kerrosala on 535 m². Rakennuksen käyttötarkoitukseksi esitettiin suunnitelmassa kokoontumistilat, kahvila ja vaihtoehtoisesti ravintola. Rakennukselle ei tarvitse rakentaa väestönsuojaa. Autopaikkoja tulisi tontin käyttöön varata 5, joista kaikki on suunnitelmassa sijoitettu tontille. Täten autopaikat palvelevat rakennuksen toimimista julkisessa käytössä ja mahdollistavat asiakkaiden saapumisen alueelle autoilla. (kuva 34 ja 35)

Tontilla neljä sijaitsevien rakennusten kerrosala on yhteensä 881 m². Tontin rakennus D7 on esitetty säilytettäväksi museona ja alueen kaksi muuta rakennusta jatkamaan toimistokäytössä. Tontilla sijaitseva varastorakennus on suunnitelmassa säilytetty alkuperäisessä käytössään. Tontin rakennusten käyttöä varten ei tarvitse rakentaa väestönsuojaa. Autopaikkoja tontille tulisi varata yhdeksän kappaletta. Näistä autopaikoista kaikki on suunnitelmassa sijoitettu tontille ja lisäksi tontin viisi autopaikkaa on sijoitettu tontille viisi kappaletta. (kuva 34 ja 35)

Suunnittelualueen viidennellä tontilla sijaitsee rakennus A37, jonka käyttötarkoitukseksi on suunnitelmassa esitetty asuin- ja liiketilat. Rakennuksen kerrosala on 1180 m², minkä vuoksi sille ei tarvitse rakentaa väestönsuojaa. Tontille tulisi varata yhteensä 17 autopaikkaa, joista 12 pystyy sijoittamaan kyseiselle tontille. Loput viisi autopaikkaa on varattu pohjoispuolella sijaitsevalle tontille. (kuva 34 ja 35)



Kuva 35. Ote pihasuunnitelmasta (liite 5)

Suunnittelualueesta on laadittu sekä asemapiirustus että erillinen pihasuunnitelma (liite 5). Piirustukset on laadittu AutoCad -ohjelmistolla ja niissä esitetään osin samoja asioita. Asemapiirustuksessa päätettiin esittää alueen jakautuminen tontteihin, tonttien tiedot ja laskelmat sekä suunnitelmien yhteydessä käytetyt keskeiset määräykset. Pihasuunnitelma on tarkempi piirustus alueesta, missä on esitetty alueen olemassa oleva puusto, valaistus, autopaikat, sekä piha-alueiden muutokset kuten poistettavat ja lisättävät puut sekä olemassa olevien elementtien sopeutuminen alueesta tehtyyn suunnitelmaan.

Suunnittelualueesta tehdyissä dokumenteissa on esitetty värein väylien ja rakennusten pääkäyttötarkoitukset sekä pihojen toimintoja luonnostasoisesti. Tarkempaa esitystapaa ei ole työssä lähdetty toteuttamaan rakennussuunnitteluosuuden vuoksi.

3.3 Rakennussuunnittelu

Työn rakennussuunnitteluosuus aloitettiin valitsemalla rakennukset, joihin tässä työssä aiemmin määritellyjä käyttötarkoitusten muutoksia testattiin tilasuunnittelun keinoin. Suunniteltaviksi rakennuksiksi valikoituivat A37 ja H1. Rakennus A37 on Tulliportinkadun ja Puistokadun risteyksessä sijaitseva kolmikerroksinen tiilirakennus ja H1 suunnittelualueen länsipäätä rajaava hirsinen päiväkotirakennus. Nämä rakennukset valittiin, koska ne eroavat toisistaan rakennusajankohdiltaan, tiloiltaan ja nykyiseltä köytöltään. Molempiin rakennuksiin lähdettiin miettimään alkuperäisen käyttötarkoituksen palauttamisen edellyttämiä muutoksia.

Rakennussuunnittelun alussa molempien rakennusten lähtötietomallit mallinnettiin Revit -ohjelmistolla. Mallinnuksessa painotettiin sisätiloja, koska julkisivujen haluttiin suunnitelmassa jäävän ennalleen. Tilat mallinnettiin kaupungin arkistosta saatujen dwg -muotoisten piirustusten avulla. Mallinnuksen yhteydessä piirustuksissa huomattiin poikkeamia kerrosten välillä, minkä vuoksi tässä suunnitelmassa laaditut dokumentit eivät suoraan käy jatkosuunnittelun perustaksi.

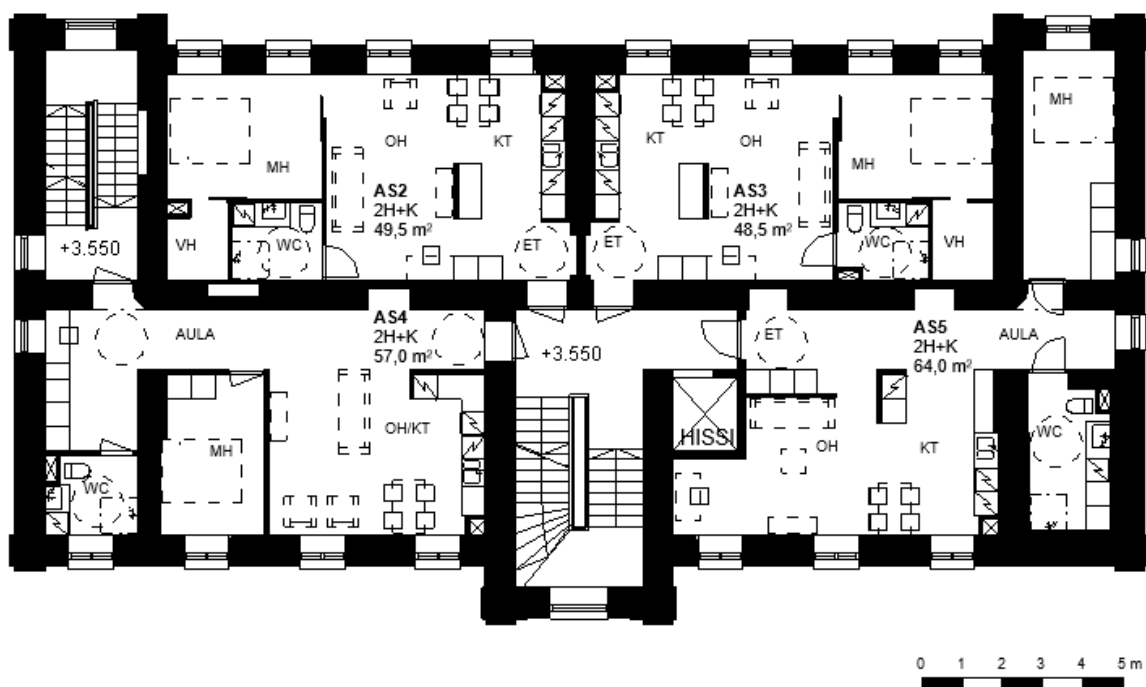
3.3.1 Rakennus A37

Rakennuksen A37 mallintamisessa haastetta tuottivat ikkunapielien leveneminen sisätiloja kohden sekä erilaiset kaarevat seinien osat. Näiden mallintaminen toteutettiin Revit -mallinnusohjelman Wall: Reveal -toiminnolla. Aluksi luotiin uusi family seinästä poistettavalle osalle hyödyntämällä Metric Profile-Reveal nimistä family -pohjaa. Profiili piirrettiin familyyn sen perusteella, miltä se näytti pohjakuvassa. Profiilin piirron jälkeen se ladattiin lähtötietomalliin ja seinien osien poistot suoritettiin 3D-näkymässä.

Lähtötietomallien mallintamisen yhteydessä olemassa olevista tiloista muodostui kattavat kokonaisvaikutelmat, minkä seurauksena rakennusten tilasuunnitteluun oli helppo siirtyä. Rakennuksen A37 tilojen suunnittelu aloitettiin toisen kerroksen asuntopohjista, jotka muodostettiin mukailemalla rakennuksen rakentamisajankohdan asuntajakoa. Tilasuunnittelussa pyrittiin säilyttämään alkuperäiset paksut tiilimuurit sekä kevyempiä väliseiniä mahdollisuuksien mukaan. Tavoitena oli muodostaa asumiskäytölle sopivaa muuntautuvaa tilaa kuitenkin siten, että toimistokäyttö olisi mahdollista tulevaisuudessa paluttaa.

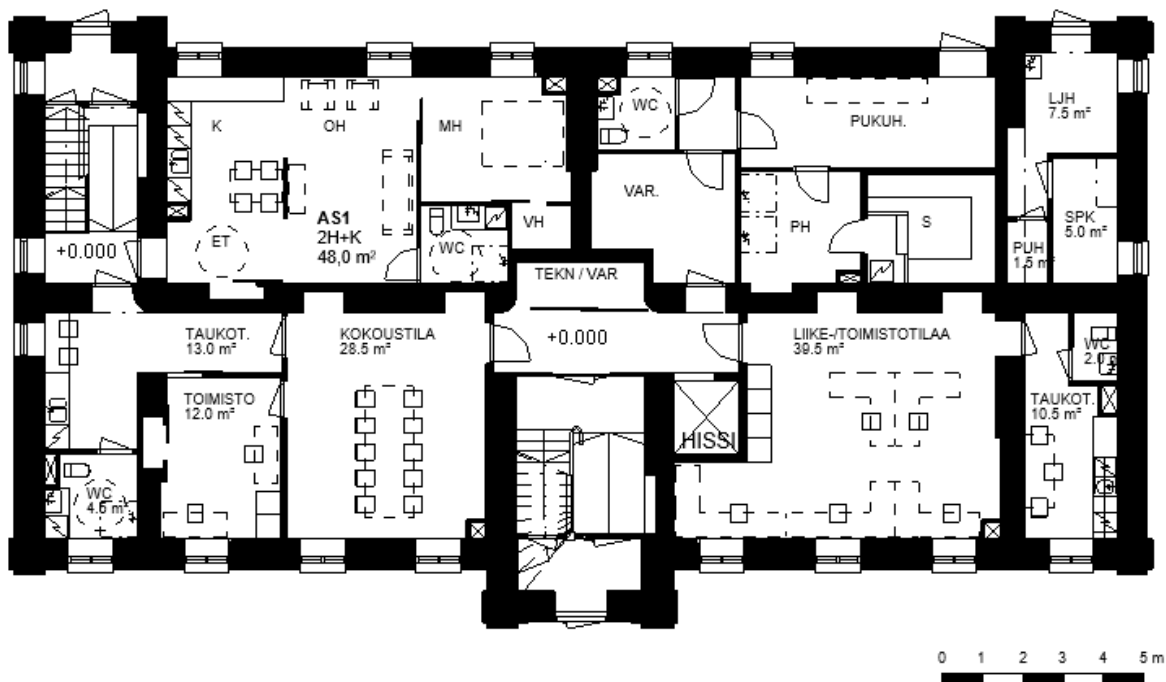
Tilasuunnittelussa yleisiksi tavoitteiksi muodostui alkuperäisten elementtien ja tilavaikutelmien säilyttäminen. Näiden tavoitteiden ja rakennusten olemassa olevien tilojen asettamien rajoitusten kautta asuntojen pohjaratkaisut pyrittiin molemmissa rakennuksissa tekemään toimiviksi sekä esteettömiksi. Rakennukseen A37 lisättiin myös hissi kulkemisen helpottamiseksi (kuva 37). Esteettömyydessä jouduttiin paikoin joustamaan, kun olemassa olevien tilojen säilyttäminen muodostui tärkeimmäksi tavoitteeksi.

Rakennuksessa A37 porrashuoneet ja niiden ikkunat haluttiin säilyttää ennallaan. Lisäksi rakennuksen A37 asuintiloiksi muutettua itäpäädyn porrashuonetta ei katsottu tarpeelliseksi palauttaa porrashuoneeksi. Asuntojen ja muiden tilojen pohjaratkaisuissa on pyritty säilyttämään alkuperäisiä sekä toimistokäytön aikaisia väliseiniä ja niiden osia muistutuksena alkuperäisestä tilajaosta. Tiloissa liikkumista pohdittaessa huomioitiin ajatus alkuperäisten asuntojen tilakierrosta, jossa yhdestä tilasta pääsi oven kautta usein moneen muuhunkin huoneeseen. Runsasvisuutta ja tilojen erottamista toisistaan seinin ei esimerkiksi keittiön ja olohuoneen yhteydessä koettu tarpeelliseksi. Tilaa jakaviksi elementeiksi muodostuvat seinien osat. (kuvat 36)



Kuva 36. Rakennuksen A37 toisen kerroksen asuntopohjat

Rakennuksen A37 ensimmäiseen kerrokseen haluttiin rakennuksen hyvän sijainnin vuoksi suunnitella liike- ja toimistotiloja, jotka sijoitettiin rakennuksen eteläpuolelle Tulliportinkadun laitaan. Alkuperäinen tilajako mahdollisti pienen toimiston ja kokoustilan sekä toimisto-/ liiketilan muodostamisen. Kokoustilan ja toimiston käsittävä huoneisto voisi toimia esimerkiksi jonkin yhdistyksen toimipisteenä. (kuva 37)

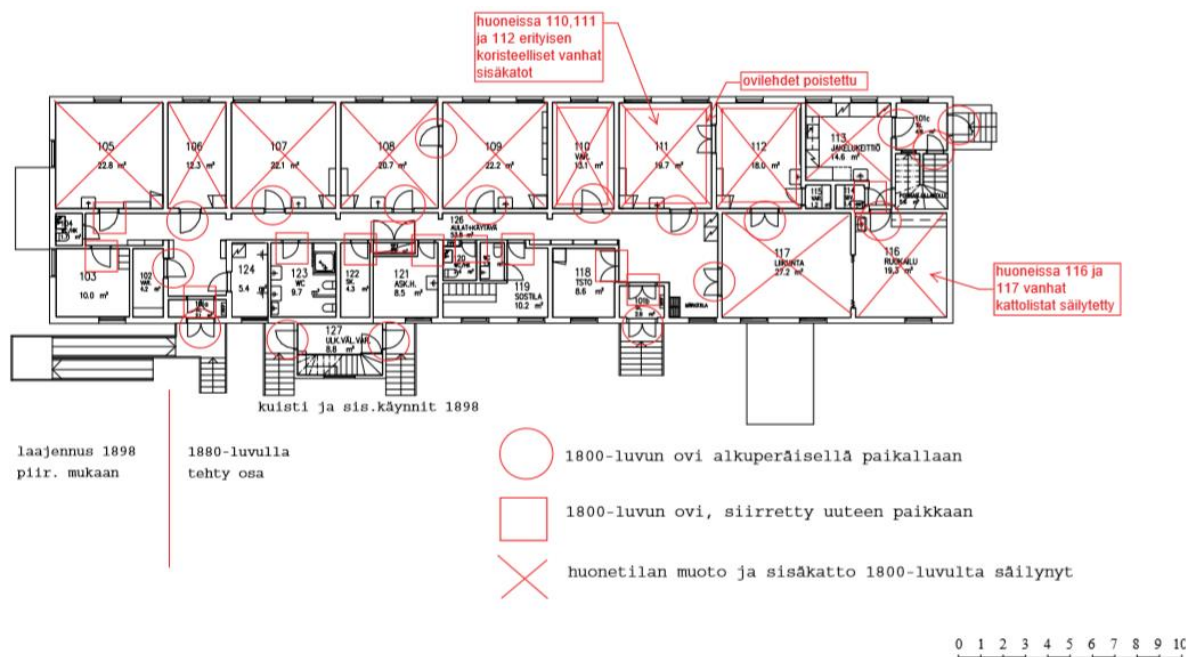


Kuva 37. Rakennuksen A37 ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus

Rakennuksen A37 ensimmäiseen kerrokseen suunniteltiin liike- ja toimitilojen lisäksi yksi asunto sekä yhteiset saunatilat. Saunatilat voisivat toimia niin taloyhtiön asuntojen kuin liike- ja toimitilojen käytössä, minkä lisäksi suunnittelualueella sijaitsevat muut toimijat voisivat vuokrata niitä käyttöönsä. Yhteiset saunatilat palvelisivat jatkossa myös muita alueella asuvia, mikäli muitakin rakennuksia alettaisiin muuttamaan asuinkäyttöön. (kuva 37)

3.3.2 Rakennus H1

Rakennuksen H1 asuntajakoa ja asuntopohjia suunniteltaessa työtä helpotti Kuopion kasarmialueen rakennuksista G2, H1 ja I6 vuonna 2019 tehty täydentävä rakennushistoriaselvitys. Selvityksessä on eritelty tarkemmin rakennusten ominaispiirteitä sekä säilyneitä tiloja ja rakennusosia. (kuva 38)

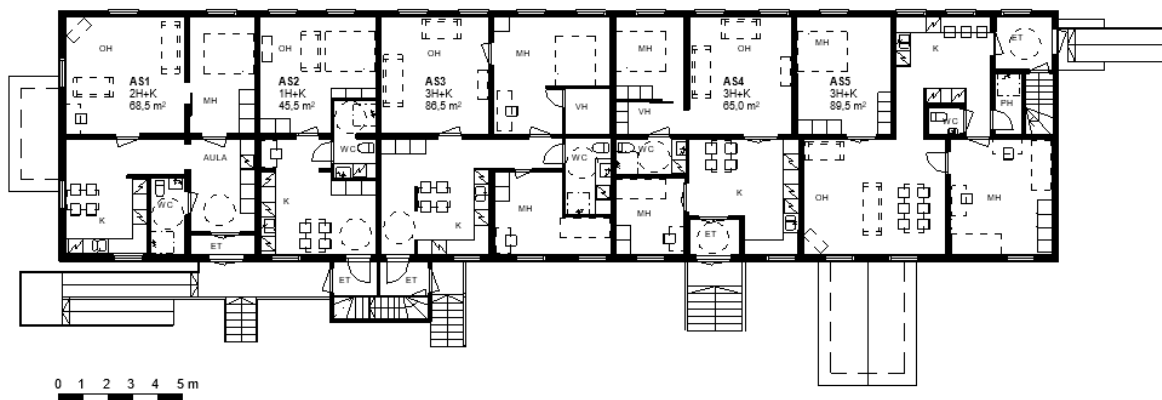


Kuva 38. Rakennus H1, säilyneet rakennusosat (Martikainen ja Puurunen 2019b, 51)

Rakennuksen H1 tilojen suunnittelussa on pyritty palauttamaan alkuperäisen asuinrakennuksen piirteitä, kuten kaksi sisäänkäyntiä tämänhetkisen ulkoiluvälinevaraston kautta rakennukseen. Huoneisto- ja tilajaon toteutuksessa on huomioitu olemassa olevat sisäänkäynnit, tilat, säilytetyt ovet ja seinät. Myös rakentamisajankohdalta säilyneitä tilajakoja pyrittiin säilyttämään.

Rakennukseen H1 muodostui viisi asuntoa, koska julkisivuihin ei haluttu lisätä uusia sisäänkäyntejä. Asunnoille 2 ja 3 luontevin sisäänkäyntien sijoituspaikka oli ulkoiluvälinevarasto, jossa rakennuksen rakennusaikaan sijaitsi asuntojen toiset sisäänkäynnit. Asunnoista tehtiin vaihtelevan kokoisia, jotta ne voisivat tarjota kodin eri elämänvaiheissa oleville ihmisille.

Asuntojen pohjaratkaisut muodostuivat rakennuksen raamien sisään säilyttämällä mahdollisimman paljon alkuperäistä ja päiväkotikäytön aikaista tilajakoja. Asunnoista pyrittiin tekemään asuttavia, vaikka esimerkiksi asunnon 5 kohdalla jouduttiin sijoittamaan vanha WC sen alkuperäiselle paikalle, minkä vuoksi se on kokonsa puolesta hyvin pieni eikä täytä esteettömyysvaatimuksia. Asunnon 5 WC:tä on mahdollista laajentaa tulevaisuudessa olohuoneen ja makuuhuoneen puolelle niiden suuren koon vuoksi. Tätä suunnitelmaa tehdessä arvotettiin historiallisia arvoja ja säilyttämistä paikoin enemmän kuin asuntojen esteettömyyttä. (kuva 39)



Kuva 39. Rakennuksen H1 pohjapiirustus

Rakennuksen H1 tilasuunnittelussa tilojen ja rakennusosien historiallisuutta säilytettäessä muodostettiin omalaatuisia ja toisistaan poikkeavia asuntoja, joissa kulkiessa voi havaita viitteitä päiväkotikäytön aikaisista keskikäytävistä sekä tilaratkaisujen vanhollisuudesta. Asunnoista ei yritetty tehdä neliöltään liian tehokkaita. Tärkeämmäksi koettiin asumisen edellytysten sovittaminen historiallisesti arvokkaisiin raameihin.

Tilasuunnittelun seurauksena syntyivät luonnostasoiset pohjapiirustukset ja erilliset pohjakuvat, joissa on esitetty purettavat seinät ja ovet (liite 5). Tämä mahdollistaa suunnitelmien jatkotarkastelun ja arvioinnin. Rakennusten tietomalleista tuotettiin tilasuunnittelun jälkeen havainnekuvia, jotta suunnitelmassa tavoitellut arvot ja päämäärät pystyisi esittelemään jatkosuunnittelun yhteydessä myös visuaalisesti. (kuva 40)



Kuva 40. Havainnekuva rakennuksen H1 eteläpäädyssä sijaitsevan asunnon keittiöstä

Havainnekuviissa pyrittiin tarkoituksella vanhahtavaan ilmeeseen. Kattopaneelit ja listoitukset mallinnettiin kohteista saatujen valokuvien perusteella. Tämän lisäksi eri aikoina otetuista inventointikuvista pyrittiin löytämään tiloille tärkeitä piirteitä. Lopputuloksena syntyneissä havainnekuviissa on sekä uusia että vanhoja elementtejä. Suunnitelma tuo rakennuksen historiaan täten oman kerroksensa, palauttaen rakennusten alkuperäisen käyttötarkoituksen ja säilyttäen vuosien aikana tapahtuneet muutokset osana jatkuvaa kehitystä. (kuva 41)



Kuva 41. Havainnekuva rakennuksen H1 pohjoispäädyssä sijaitsevan asunnon tuvasta

Molempien suunnittelun kohteena olleiden rakennusten tiloissa historiallista tunnelmaa luovat korkeat sisätilat, listoitukset ja säilytetyt rakennusosat. Värien käyttö sisätiloissa lisää huoneiden persoonallisuutta ja poikkeamista moderneista uudisasunnoista. Rakennuksessa sisällä ollessa tulisi sisätilan tuntua osalta rakennusta, tätä tiloista tehdyissä havainnekuviissakin on pyritty välittämään eteenpäin.

3.4 Esittelymateriaali

Alue- ja rakennussuunnittelun jälkeen tehdyistä suunnitelmista laadittiin esittelymateriaali (liite 5), johon koottiin alueesta laaditut kartat, rakennusten pohja- ja leikkauspiirustukset sekä havainnekuvat. Esittelymateriaalin yhteyteen lisättiin myös kuvat pääjulkisivuista.

Materiaali koostettiin A3-kokoisille vaakasuuntaisille arkeille, jotta se olisi helppo tulostaa ja käsitellä. Vaakasuuntaisia sivuja pystyy lisäksi tarkastelemaan tietokoneella tai esittämään esimerkiksi valkokankaan välityksellä.

Esittelymateriaali koostuu kansisivusta, aluekaaviosta, asemapiirustuksesta, pihasuunnitelmasta ja rakennusten kolmesta esittelysivusta sekä purkupiirustusten esittelysivuista. Kansisivulle kirjattiin työn tekijä, ajankohta, alue sekä työn nimi. Sivun taustana toimii rakennuksesta H1 keväällä 2020 otettu valokuva. Kuva valikoitui työn kanteen, koska rakennuksesta H1 ei löytynyt työn yhteyteen vanhoja kuvia. Kuvasta muokattiin musta-valkoinen ja sen väriystä muutettiin kulmista vaaleammaksi, jotta se sopisi paremmin kansikuvaksi.

Kansisivun jälkeen esittelymateriaalissa on aluekaavio. Kaavion mittakaavaksi muodostui 1:2500, jotta se täyttää koko A3 sivun ja mahdollistaa näin suunnittelualueen ympäristön esittämisen. Aluekaaviosta selviää alueen sijainti, lähipalvelut sekä pääväylät.

Aluekaaviota seuraavat asemapiirustus ja pihasuunnitelma. Asemapiirustuksesta näkyvät suunnittelualueen tonttijako, viheralueet, liikenneväylät, rakennusten käyttötarkoitukset, numerointi, kerrosala sekä tarkempaa tietoa suunnitelmista. Pihasuunnitelmassa näkyvät asemapiirustuksessa esitettyjen asioiden lisäksi alueen puusto, valaistus ja autopaikat. Suunnitelma täydentää asemapiirustusta.

Karttojen jälkeen esittelymateriaalissa on rakennusten esittelysivut, jotka sisältävät pohja-, julki- ja leikkauspiirustukset sekä sijaintikaaviot. Sijaintikaaviot ovat karttoja alueesta ja sen rakennuksista. Niihin on merkitty sivulla esitettävän rakennuksen sijainti värein. Kaaviot ovat mittakaavaltaan 1:2000. Rakennusten esittelysivut on pyritty tekemään mahdollisimman havainnollisiksi ja selkeiksi. Tämän vuoksi asettelussa sommitelmat koostuvat suurelta osin pohjapiirustusten ympärille. Esittelysivujen pienemmät kuvat ja kartat täydentävät pohjakuvissa esitettyjä tilasuunnitelmia.

Esittelymateriaalin lopussa on esitetty erikseen pohjapiirustukset, joissa uudet ja vanhat rakennusosat ovat esitettyinä. Purettavat rakennusosat on merkitty punaisella katkoviivalla, olemassa olevat rakennusosat harmaalla ja uudet rakennusosat mustalla. Esittelymateriaalissa painotettiin piirustusten selkeyttä ja helppolukuisuutta. Purkupiirustukset täydentävät esittelykuvia ja mahdollistavat suunnitelmien tarkemman arvioinnin. Purkupiirustusten selkeyttämiseksi niiden mittakaavaksi asetettiin 1:100, kun taas esittelymateriaalin pohjapiirustukset päätettiin esittää hieman pienempinä mittakaavassa 1:150.

4 LOPPUTULOKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyössä perehdyttiin suunnittelualueen historiaan, käyttöön ja muutosvaiheisiin. Työn taustoituksen kautta suunnittelualueena toimineelle Kuopion kasarmin eteläosalle pyrittiin löytämään sopivia jatkokäyttömahdollisuuksia.

Opinnäytetyön suunnitteluosuudessa käsiteltiin luonnostasoisesti Kuopion kasarmialueesta rajattua aluetta, sen rakennusten käyttöä sekä tutkittiin tilallisesti käyttötarkoitusten muuttamisen edellytyksiä olemassa oleviin ja suojeltuihin rakennuksiin. Suunnittelutyön lopputuloksena syntyi esittelymateriaali laadituista suunnitelmista.

4.1 Lopputulokset

Opinnäytetyötä tehdessä pohdittiin suunnitteluratkaisujen seurauksia restaurointiarvojen kautta. Arvopohdintojen seurauksena suunnitteluratkaisut sovitettiin olemassa olevalle alueelle ja rakennuksiin niiden asettamien rajoitteiden puitteissa. Tärkein tavoite suunnittelutyössä oli rakennusten käytön lisääminen, koska sen katsottiin olevan suoraan yhteydessä rakennusten säilymiseen tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön lopputuloksista voi päätellä mahdollisuuksia suunnittelun kohteena olleen alueen kehittämiseen. Työssä on selvitetty alueen muodostumisen, käyttötarkoitusten jakautumisen ja käyttötarkoitusten muuttamisen edellytykset. Opinnäytetyön suunnitteluosuuden laajuus takaa kokonaisvaltaisen, mutta luonnostasaisen esityksen kasarmialueen sopimisesta sille suunnitelluille toimintoille. Näin ollen työ toimii jatkosuunnittelun apuvälineenä kootessaan yhteen tietoa alueesta ja perusteluita tehdyille valinnoille.

4.2 Jatkomahdollisuuksia

Alueen jatkosuunnittelun yhteydessä voisi kartoittaa käyttötarkoitusten muuttamisen edellytyksiä muidenkin kuin tässä opinnäytetyössä tilallisesti käsiteltyjen rakennusten A37 ja H1 osalta. Täten pystyttäisiin hahmottamaan tilojen muutostarvetta laajemmin.

Alustavan tilasuunnittelun lisäksi alueen rakennuksista tulisi tuottaa tarkemmat piirustukset jatkosuunnittelua varten. Tämä nopeuttaisi suunnittelutyötä ja tekisi toteutuspiirustusten laatimisesta helpompaa. Tässä työssä jätettiin alakatot ja muut tarkemmat yksityiskohtat huomioimatta, koska rakennuksissa vieraileminen ei ollut mahdollista aikataulujen ja yleisen tilanteen vuoksi. Tämä ei kuitenkaan muodostunut esteeksi alueen ja rakennusten luonnostasoiselle suunnittelulle.

Opinnäytetyössä ei ole otettu kantaa tarkempien yksityiskohtien lisäksi rakennusten värityksiin. Suunnitelmissa esitettyjen käyttötarkoitusten muuttamisen yhteydessä olisi mahdollista palauttaa alueen alkuperäistä väritystä. Suunnittelualueen keskellä sijaitsevien rakennusten E3 ja D7 alkuperäisen mukainen vaalea väritys tukisi rakennusten erottumista muista rakennuksista. Vaalea

väri tekisi rakennuksista myös helpommin lähestyttäviä ja palauttaisi alueen alkuperäisiä arvoja sekä kertovuutta. Muiden rakennusten väriytyksiin ei ainakaan tämän suunnitelman perusteella tarvitsisi tehdä muutoksia, koska olemassa olevat ruskeat julkisivut kertovat alueen toimistokäytöstä ja siten myös tietyistä ajanjaksosta kasarmilla.

Edellä kuvattujen jatkomahdollisuuksien lisäksi suunnittelualueen rakennusten paloturvallisuutta tulisi tutkia käyttötarkoitusten muuttamista suunniteltaessa. Jatkossa voisi tutkia esimerkiksi rakenteiden osastoivuutta ja millaisia muutoksia jo olemassa oleviin rakenteisiin tulisi tehdä, jotta käyttötarkoitusten edellyttämät muutokset pystyttäisiin käytännössä toteuttamaan. Opinnäytetyössä ei ole perehdytty rakennusten paloturvallisuuteen muutoin kuin määrittelemällä asuntojakoa ja pohtimalla asuntojen poistumisteitä.

4.3 Arviointia

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Kuopion kasarmialueen eteläosaa ja sen käyttöä, sekä tukea suunnittelutyön kautta rakennusten käytön kehittämistä, ylläpitoa ja säilymistä tulevaisuudessa. Työn tavoitteet saavutettiin perehtymällä alueen historiaan ja käyttöön, joiden pohjalta arvioitiin käyttötarkoitusten edellyttämien muutoksien vaikutuksia alueen arvoihin. Opinnäytetyön lopputulokset eivät siten ole oma irrallinen suunnitelmansa, vaan perusteltu kokoelma piirustuksia ja havainnekuvia alueen jatkosuunnittelua varten.

Opinnäytetyön tekeminen oli kokonaisuudessaan laaja prosessi. Vaikeinta työssä oli olemassa olevien tilojen sovittaminen uusille käyttötarkoituksille sopiviksi. Suunnittelutyötä tehdessä tuli verrata olemassa olevia ja alkuperäisiä piirustuksia, sekä arvioida rakennusosien säilyttämisen ja purkamisen vaikutuksia rakennuksen käyttöön ja historiallisiin arvoihin. Paikoin suunnitelmissa on nähtävissä alkuperäisyyden arvottamista käytettävyyden ja esteettömyyden kustannuksella (kuva 42) ja päinvastoin.



Kuva 42. Ote rakennuksen H1 pohjoispäädyn asunnon pohjaratkaisusta. WC on alkuperäisellä paikallaan. (liite 5)

Opinnäytetyö tarjoaa työn tilaajalle mahdollisuuden esittää rakennusten käyttötarkoitusten edellyttämiä muutoksia perusteluineen alueen jatkokäyttöä pohdittaessa. Esittelymateriaali edesauttaa suunnitelmien eteenpäin välittämistä ja arviointia. Alueen luonnostasoinen käsittely mahdollistaa suunnitelmien kehittämisen jatkossa.

Tulevaisuudessa kasarmialueen tulisi olla muuntuva osa kehittyvää kaupunkirakennetta, jotta taataan alueen, sen rakennusten sekä historian säilyminen. Rakennusten säilymisen ja ylläpidon edellytyksenä on rakennusten käytön lisääminen. Tätä tavoitetta varten aluetta tulisi kehittää vähitellen käytön asettamien tarpeiden mukaisesti. Jatkosuunnittelussa tulisi muistaa alueen historia ja arvo osana kaupunkikuvaa sekä identiteettiä.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

Etuovi.com [myynti-ilmoitus]. [viitattu 2020-01-24] Saatavissa: Etuovi.com sähköiset aineistot, <https://www.etuovi.com/kohde/9980449?haku=M1450719710>

Finlex.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-01-25] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100498>

HAILA, Sirpa. 1996. Venäläinen rationaalisuus. 1910-luvun kasarmiarkkitehtuuri sosiaalisena käytäntönä. Bibliotheca historia 13. Helsinki: Suomen historiallinen Seura.

HANSKI, Hely ja NIEMINEN, Esko. 2008. Kasarmin kakarat. Jyväskylä: Kopijyvä.

ISKANIUS, Markku. 2012. Kainuun Prikaatin historia 1626–2012. Nelivuosisatainen taival Savon rykmentissä nykyaikaiseksi valmiusyhtymäksi. Kajaani: Kainuun Prikaatin Kilta ry.

KAHRA, Taavi. 1932. Kuopion kaupungin taloushallinnon historia I 1877–1928. Kuopio: Kuopion kaupunki.

Intiön puukasarmille peruskorjataan asuntoja. 2015-08-31. Kaleva. [viitattu 2020-01-25] Saatavissa: <https://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/intion-puukasarmille-peruskorjataan-asuntoja/705810/>

Karttapalvelu.kuopio.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-01-23] Saatavissa: http://karttapalvelu.kuopio.fi/?setlanguage=fi&e=27534448.88&n=6976514&r=1&w=*&l=kuopio_opaskartta%2Ckuopio_asemakaava_set%2Ckuopio_asemakaavaindeksi_set&o=100%2C100%2C100

KIURU, Antti. 2001. Paikan henki – genius loci. Helsingin yliopisto [viitattu 2020-04-05]. Saatavissa: http://www.helsinki.fi/lapinlahti/antti_kiuru.html

kulttuuriymparistomme.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-04-05] Saatavissa: https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Tutki_ja_tutustu/Kasitteita/Korjausrakentamisen_kasitteita

Kuopion kulttuuriympäristö. Kuopion kulttuuriympäristö Strategia ja hoito-ohjeet [verkkoaineisto]. Kuopion kaupunki [viitattu 2020-01-24]. Saatavissa: <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7450879/Nettiympstrat.pdf/9c53d480-f50f-4be6-a281-da7d1513ee93>

Kuopio suunnittelee ja rakentaa. 2019. [verkkoaineisto]. Kuopion kaupunki [viitattu 2019-11-01]. Saatavissa: <https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7450879/Kuopio+suunnittelee+ja+rakentaa.pdf/493084b9-a6a1-4370-8dc5-855d45480291>

Lahti.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-01-06] Saatavissa: <https://www.lahti.fi/palvelut/kaavoitus/hennala-hennalan-kasarmialue-kaavan-2-vaihe>

LAPPALAINEN, Jussi. 1993. Suomalainen varuskuntayhteisö – taustaa ja ongelmia. Kasarmin aidan kahden puolen. Kaksisataa vuotta suomalaista varuskuntayhteisöä. Helsinki: Suomen historiallinen seura.

LEHTONEN, Ann-Mari. 2018-11-10. Asuntomessut Kouvolassa 2019: Pioneeripuiston vanha kasarmi-alue uudistuu. TM Rakennusmaailma. [viitattu 2020-01-06]. Saatavissa: <https://rakennusmaailma.fi/asuntomessut-kouvolassa-2019-pioneeripuiston-vanha-kasarmialue-uudistuu/>

LINTUNEN, Katja 2006. Toppilan panimo rakennushistoriallinen selvitys ja arvot käyttötarkoituksen muutoksessa. Oulun yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Diplomityö. [viitattu 2020-01-02]. Saatavissa: Oulun yliopiston kirjasto

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI 1999/117, 117 § [verkkoaineisto]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1999/19990132?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maank%3%A4ytt%C3%B6-%20ja%20rakennuslaki#L22P166>

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI 1999/118, 118 § [verkkoaineisto]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1999/19990132?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maank%3%A4ytt%C3%B6-%20ja%20rakennuslaki#L22P166>

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI 1999/155, 155 § [verkkoaineisto]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1999/19990132?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maank%3%A4ytt%C3%B6-%20ja%20rakennuslaki#L22P166>

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI 1999/156, 156 § [verkkoaineisto]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/1999/19990132?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maank%3%A4ytt%C3%B6-%20ja%20rakennuslaki#L22P166>

MARTIKAINEN Eeva ja PUURUNEN Hannu. 2019a. Kuopion kasarmialue rakennushistoriaselvitys. Kuopio: Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy. Saatavissa: Tilakeskus, Kuopio

mikkeli.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-01-06] Saatavissa: <https://www.mikkeli.fi/sisalto/palvelut/asuminen/puistot/mikkelin-vanha-kasarmialue-ja-tykkipuisto>

Museovirasto.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-01-23] Saatavissa: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/valtakunnallisesti-merkittavat-rakennetut-kulttuuriymparistot>

PARTANEN, Jukka & SHIKALOV Yury. 2010. Suomen armeija ja aseet autonomian kaudella. Suomalainen sotilas: Hakkapeliitasta tarkk'ampujaan. Hämeenlinna: Weilin+Göös Oy

PELASTUSLAKI 2011/71, 71 § [verkkoaineisto]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=PELASTUSLAKI>

PERUSTELUMUISTIO YMPÄRISTÖMINISTERIÖN ASETUKSEEN RAKENNUSTEN PALOTURVALLISUDESTA 2017 [verkkoaineisto]. Saatavissa: https://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Rakentamismaarayskokoelma/Paloturvallisuus

PUURUNEN, Hannu. 2017-04-28. Kuopion kasarmialue maalikerrostutkimus. Kuopio: Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy. Saatavissa: Tilakeskus, Kuopio

RIEKKI, Helena. 2005. Kuopion kaupungin rakennushistoria. Oulu: Kalevaprint Oy.

rky.fi [verkkoaineisto]. [viitattu 2020-01-06] Saatavissa: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4126

RKY kaavoituksessa ja lupamenettelyssä. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja rakennettu kulttuuriympäristö. [verkkoaineisto]. Ympäristöministeriö [viitattu 2020-01-23] Saatavissa: https://www.museovirasto.fi/uploads/r_RKY_kaavoituksessa_ja_lupamenettelyssa.pdf

RONKAINEN, Kati. 2006-10-14. Puukasarmi pian remontoitu. Kalevala. [viitattu 2020-01-25]. Saatavissa: <https://www.kaleva.fi/uutiset/oulu/puukasarmi-pian-remontoitu/109825/>

VALTIONEUVOSTON ASETUS RAKENNUKSEN ESTEETTÖMYYDESTÄ 2017/7, 7 § [verkkoaineisto]. Saatavissa: https://www.ym.fi/fi-FI/Maankaytto_ja_rakentaminen/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Rakentamismaarayskokoelma/Esteettomyys

WIRILANDER, Hannele. 2008. Savon historia IV. Uudistuksiin heräävä Savo 1870–1918. Jyväskylä: Savon Säätiö.

WIRILANDER, Kaarlo. 1953. Suomen armeijan upseeristo ja aliupseeristo 1718-1810: virkatalon haltijain luettelot. Helsinki: Suomen historiallinen Seura.

KUVALUETTELO:

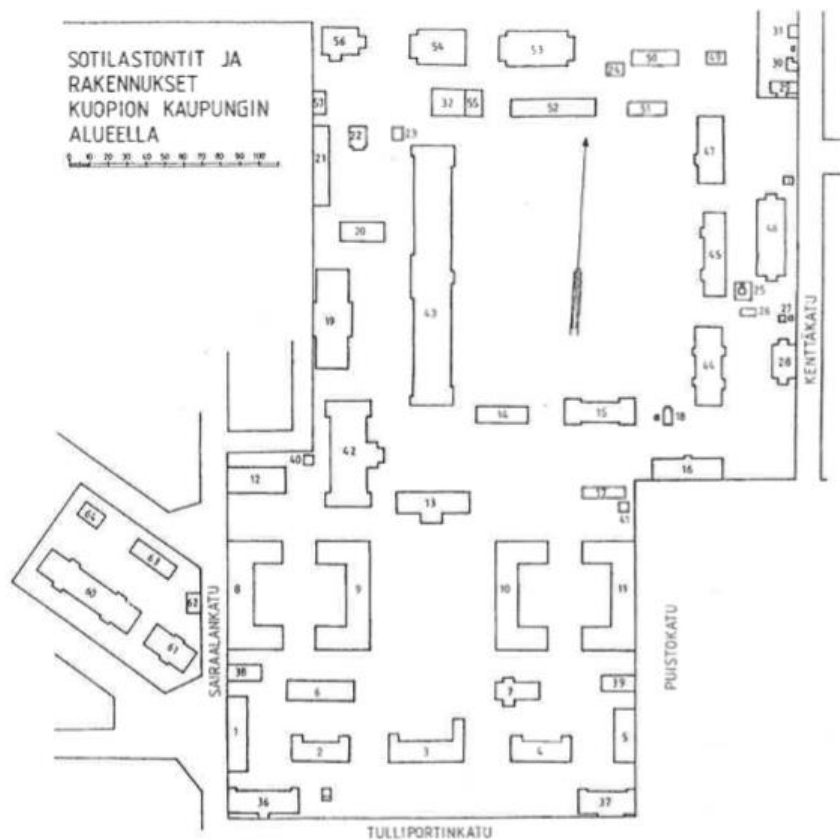
- Kuva 1. KUOPION KARTTAPALVELU 2020-01-23. Ote kantakartasta, harmaa [näyttökuva]. Karttapalvelu.kuopio.fi [verkkoaineisto]. Sijainti: <https://karttapalvelu.kuopio.fi/mobile?setlanguage=fi#>
- Kuva 2. MARTIKAINEN Eeva ja PUURUNEN Hannu. 2019a. Suunnittelualue ja Kuopion kasarmialueen rakennukset rakennustyypeittäin [näyttökuva]. Kuopion kasarmialue rakennushistoriaselvitys. Kuopio: Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy. Sijainti: Tilakeskus, Kuopio
- Kuva 3. UKKONEN, Kati 2020-03-15. Suunnittelualueen rakennukset [digikuva]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 4. NEDERSTRÖM, Antero 1972. Komentajan asuinrakennus [digikuva]. Sijainti: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
- Kuva 5. NEDERSTRÖM, Antero 1972. Upseerikerho [digikuva]. Sijainti: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
- Kuva 6. NEDERSTRÖM, Antero 1972. Päävartio [digikuva]. Sijainti: Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
- Kuva 7. SOTAMUSEO 1960-1970. Rakennuksen A37 julkisivu Tulliportinkadulle [digikuva]. Sijainti: Sotamuseon kuva-arkistot
- Kuva 8. SOTAMUSEO 1960-1970. Suunnittelualue Puistokadulta kuvattuna [digikuva]. Sijainti: Sotamuseon kuva-arkistot
- Kuva 9. SOTAMUSEO 1880-1902. Kuopion kasarmilta, puistoa [digikuva]. Sijainti: Sotamuseon kuva-arkistot
- Kuva 10. UKKONEN, Kati 2020-02-11. Suunnittelualueen muistomerkit [digikuva]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 11. MARTIKAINEN Eeva ja PUURUNEN Hannu. 2019a. Suunnittelualueen rakennusten numerointi [digikuva]. Kuopion kasarmialue rakennushistoriaselvitys. Kuopio: Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy. Sijainti: Tilakeskus, Kuopio
- Kuva 12. HEISKANEN, Jari 2007. Kuopion puukasarmeja [digikuva]. Sijainti: rky.fi [verkkoaineisto] Saatavissa: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4126
- Kuva 13. UKKONEN, Kati 2020-01-29. Rakennuksen F 36 julkisivu Tulliportinkadulle [digikuva]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 14. UKKONEN, Kati 2020-01-29. Rakennus 39, ajuritalli [digikuva]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 15. K2S Architects LTD 2019-12-13. Havainnekuva Hatsalankadun vierestä pohjoiseen [digikuva]. Sijainti: Savon-sanomat.fi [verkkoaineisto] Saatavissa: <https://www.savonsanomat.fi/savo/Kuopion-kasarmikortteli-uudistuu-Hotelliakin-harkitaan/1482238>

- Kuva 16. HEIKKILÄ, Jari 2018-11-10. Korian kasarmialue [digikuva]. Sijainti: TM Rakennusmaailma. Saatavissa: <https://rakennusmaailma.fi/asuntomessut-kouvolassa-2019-pioneeripuiston-vanha-kasarmialue-uudistuu/>
- Kuva 17. ETUOVI 2020-01-25. 2017 peruskorjattu Asunto Oy Hämeenlinnan Karoliina, Hämeenlinnan Myllymäki [digikuva]. Asunnon myynti-ilmoitus [verkkojulkaisu]. Sijainti: Etuovi.com sähköiset kokoelmat
- Kuva 18. ETUOVI 2020-01-25. Kaksion pohjapiirustus, Asunto Oy Hämeenlinnan Karoliina, Hämeenlinnan Myllymäki [digikuva]. Asunnon myynti-ilmoitus [verkkojulkaisu]. Sijainti: Etuovi.com sähköiset kokoelmat
- Kuva 19. ETUOVI 2020-01-25. Kaksio, Asunto Oy Hämeenlinnan Karoliina, Hämeenlinnan Myllymäki [digikuva]. Asunnon myynti-ilmoitus [verkkojulkaisu]. Sijainti: Etuovi.com sähköiset kokoelmat
- Kuva 20. KUOPION KARTTAPALVELU 2020-01-23. Ote suunnittelualan asemakaavasta [näyttökuvaa]. Karttapalvelu.kuopio.fi [verkkoaineisto]. Sijainti: <https://karttapalvelu.kuopio.fi/mobile?setlanguage=fi#>
- Kuva 21. UKKONEN, Kati 2020-02-07. Toimistokäytössä olevan rakennuksen edustaa [digikuva]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 22. SOTAMUSEO 1960-1970. Päävartio [digikuva]. Sijainti: Sotamuseon kuva-arkistot
- Kuva 23. SOTAMUSEO 1960-1970. Kasarmialue, pääportilta rakennusta A37 kohti katsottuna [digikuva]. Sijainti: Sotamuseon kuva-arkistot
- Kuva 24. UKKONEN, Kati 2020-03-02. Suunnittelualaue osana kaupunkirakennetta [näyttökuvaa]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 25. UKKONEN, Kati 2020-02-04. Suunnittelualan jakautuminen [näyttökuvaa]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 26. UKKONEN, Kati 2020-02-05. Alueen rakennusten käyttötarkoituksia, versio 1 [näyttökuvaa]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 27. UKKONEN, Kati 2020-02-05. Alueen rakennusten käyttötarkoituksia, versio 2 [näyttökuvaa]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 28. UKKONEN, Kati 2020-02-05. Rakennusten korjaustarpeen pohdinta [näyttökuvaa]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 29. KUOPION KARTTAPALVELU 2020-02-11. Ote kasarmialueen ortokuvasta vuodelta 1947 [näyttökuvaa]. Karttapalvelu.kuopio.fi [verkkoaineisto]. Sijainti: <https://karttapalvelu.kuopio.fi/mobile?setlanguage=fi#>
- Kuva 30. KUOPION KARTTAPALVELU 2020-02-11. Ote kasarmialueen ortokuvasta vuodelta 1979 [näyttökuvaa]. Karttapalvelu.kuopio.fi [verkkoaineisto]. Sijainti: <https://karttapalvelu.kuopio.fi/mobile?setlanguage=fi#>

- Kuva 31. KUOPION KARTTAPALVELU 2020-02-11. Ote kasarmialueen ortokuvasta vuodelta 1999 [näyttökuv]. Karttapalvelu.kuopio.fi [verkkoaineisto]. Sijainti: <https://karttapalvelu.kuopio.fi/mobile?setlanguage=fi#>
- Kuva 32. UKKONEN, Kati 2020-03-17. Kuva alueen kulkuväylistä ja puustosta [näyttökuv]. Sijainti: Tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 33. KUOPION KAUPUNKI 2020. Asemapiirustus vuodelta 1887 [näyttökuv]. Sijainti: Kuopion kaupungin arkisto
- Kuva 34. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Ote asemapiirustuksesta [näyttökuv]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 35. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Ote pihasuunnitelmasta [näyttökuv]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 36. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Rakennuksen A37 toisen kerroksen asuntopohjat [näyttökuv]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 37. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Rakennuksen A37 ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus [näyttökuv]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 38. MARTIKAINEN Eeva ja PUURUNEN Hannu. 2019b. Rakennus H1, säilyneet rakennusosat [näyttökuv]. Kuopion kasarmialue täydentävä rakennushistoriaselvitys rakennukset G2, H1 JA I6. Kuopio: Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy. Sijainti: Tilakeskus, Kuopio
- Kuva 39. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Rakennuksen H1 pohjapiirustus [näyttökuv]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 40. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Havainnekuva rakennuksen H1 eteläpäädyssä sijaitsevan asunnon keittiöstä [digikuva]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 41. UKKONEN, Kati 2020-03-16. Havainnekuva rakennuksen H1 pohjoispäädyssä sijaitsevan asunnon tuvasta [digikuva]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat
- Kuva 42. UKKONEN, Kati 2020-04-02. Ote rakennuksen H1 pohjoispäädyn asunnon pohjaratkaisusta [näyttökuv]. Sijainti: Liite 5 ja tekijän sähköiset kuvat

LIITE 1: KASARMIALUE JA SEN RAKENNUSTEN ALKUPERÄISET KÄYTTÖTARKOITUKSET

8



- 1 UPSEERIN ASUNTOLA
2 KOMPPANIANPÄÄLLIKÖN ASUNTO
3 KOMENTAJAN ASUNTO
4 KOMPPANIANPÄÄLLIKÖN ASUNTO
5 UPSEERIEEN ASUNTOJA
6 UPSEERIKLUBI
7 PÄÄVAHTI
8 KOMPPANIARAKENNUKSIA
9 KOMPPANIARAKENNUKSIA
10 KOMPPANIARAKENNUKSIA
11 KOMPPANIARAKENNUKSIA
12 LEIPOMO JA PYYKKIHUONE
13 KOMPP.KEITTIÖ JA RUOKASALI
14 VARASTOHUONE
15 KUULARUISKUKOMENN.KUN.H
16 OPETUSKOMENNUSKUNN.HUONEISTO
17 LAUTAINEN VAJA
18 KÄYMÄLÄ
19 MANESSI
20 VERSTOJA
21 VAJA
22 KÄYMÄLÄ JA VAJARAKEN.
23 PAJA
24 PATROONA KELLARI PUUSTA
25 KELLARI
26 VAJA
27 KÄYMÄLÄ
28 2 KERROS.RAKENN.YLÄK.PUUSTA
29 INTENDENTTI komen.kun.asunto
30 KÄYMÄLÄ JA VAJA
31 VAJA
32 SAUNA
33 SAIRAALARAKENNUS
34 KEITTIÖ JA PALVELUSV.ASUN.
35 KÄYMÄLÄ JA VAJARAKENN.
36 UPSEERIN ASUNTOJA
37 UPSEERIN ASUNTOJA
38 VAJA
39 VAJA
40 KÄYMÄLÄ
41 KÄYMÄLÄ
42 RUOKASALI JA RUKOUSH.
43 KASARMI/PATALJ.VARTEN
44 "ASEETTOMIA"
45 24 HUONEUSTOJA
46 MUONAMAKASIINI
47 KASARM. ratsast.tiedust.kunt.vart.
48 TYHJIÄ KULEVA VARTEN
49 PALOKUORMASTOVAJA
50 KORPPUVAJA
52 KUORMASTOVAJA
53 TALLI
54 TALLI
55 SAUNAN JATKOS
56 KAALIKELLARI
57 PAJA
58 PATRUUNAVARASTO
59 AMPUMAR. 300 ASKELEELLE
60 UPSEESIN ASUNTOJA
61 UPSEERIN ASUNTOJA
62 PYYKKIHUONE JA SAUNA
63 HALKOLIITERI
64 JÄÄKELLARI
65 PYYKKI JA DESINFIOINTIHUONE
66 TARTTUVATAUT.OSASTO
67 VAJA
68 KAPPELI JA RUUMISH.
69 KÄYMÄLÄ

6

LIITE 2: TAULUKKO SUUNNITTELUALUEEN PUUKASARMEISTA

Rak. nro	Käyttö	Korjaustoimenpiteitä	Arkkitehtuuri	Huomioita
B 5	<ul style="list-style-type: none"> - Toimistokäytössä (1985-) - Kuopion sotilassiirin toimistokäytössä (1972-1985) - Esikunnan käytössä (1930-1972) - Kuuden upseerin asuinrakennus 	<p>1987 Puujulkisivuinen jätekatos rakennuksen eteläpäättyyn</p> <p>Peruskorjaus 1985: huonejärjestyksen muuttaminen, keski-käytävä</p> <p>Käyttötarkoituksen muutos 1930: sisätilamuutoksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - sisäänkäyntejä 2, toinen enää käytössä - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus, jaettu kenttiin vaakalistoilla ja pilastereilla (klassismi) - ikkuna-aukot alkuperäiset, osa ummessa - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen, vesikaton savupiippuja poistettu ja korvattu - kate uusittu, muistuttaa alkuperäistä 	Pohjoispäättyyn liitetty käynti ullakolle: harjakattoinen lisäosa
C 4	<ul style="list-style-type: none"> - Toimistokäytössä - Puolustusvoimien käytössä (1972-) - Esikunnan käytössä (1950-) - Asunnot (2 kpl) komppanianpäälliköille 	Käyttötarkoituksen muutos 1980: keski-käytävä, huonejaon muutokset	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus, jaettu kenttiin vaakalistoilla ja pilastereilla (koristeiden aiheita kerätaustyyleistä) - eteläisen julkisivun sisäänkäyntikuistit mahdollisesti lisätty jälkikäteen, ikkunat alkuperäiset - hyvässä kunnossa olevat holvikellarit (2 kpl) - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen, vesikaton savupiiput poistettu ja korvattu - kate uusittu, muistuttaa alkuperäistä 	Sisätiloissa 4 alkuperäistä kaakeliuunaa.
D 7	<ul style="list-style-type: none"> - Sotaveteraanimuuseumi (2000-) - Kaupungin nuorisotoimen lainavälinevarasto (1983-2000) - Päävartio (1880-1972) 	Käyttötarkoituksen muutos 2000: tilamuutokset, seinien ja uunien purkaminen	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus ja pilastereita - aumakatto - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen - 3 pönttöuunaa (alkuperäiset) 	Rakennuksen nykyinen käyttötarkoitus lisää sen merkitystä osana aluetta
E 3	<ul style="list-style-type: none"> - Kuopion kaupungin vanhuspalvelut - Kuopion kaupungin lapsiperheyksikkö - Kansanterveyslaboratorio (1972-) - Asuinkäytössä (1940-1972) - Asunnot (2 kpl) pataljoonan komentajalle ja nuoremmalle esikuntaupseerille (1881-1940) 	<p>Peruskorjaus ja entisöintiä 2010- luku</p> <p>Peruskorjaus 1980 ja käyttötarkoituksen muutos 1972: keski-käytävä, huonejärjestyksen muutoksia, sisäpintojen levyttäminen</p> <p>1940: pataljoonan komentajan asunnon ja kaminen kahdeksi pienemmäksi asunnoksi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus, jaettu kenttiin vaakalistoilla ja pilastereilla (koristeiden aiheita kerätaustyyleistä) - Pääsisäänkäyntiä korostaa päätykolmio - ikkunat uusittu: ristikarmit, ulko-ovet alkuperäiset - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen, vesikaton savupiiput poistettu ja korvattu - kate uusittu, muistuttaa alkuperäistä - hyvässä kunnossa olevat holvikellarit (2 kpl) 	Entisöity salin katto, jossa puulistoja ja maalauksia.
G 2	<ul style="list-style-type: none"> - Päiväkoti (1977-) - Asuinkäytössä (1940-) - Asunnot (2 kpl) komppanianpäälliköille 	<p>Peruskorjaus ja käyttötarkoituksen muutos 1977: tilamuutoksia, keittiö, iv-konehuone sekä piippujen purkaminen</p> <p>1940: kolmannen asunnon ja uuden sisäänkäynnin lisääminen (nyk. pääsisäänkäynti)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus, jaettu kenttiin vaakalistoilla ja pilastereilla (koristeiden aiheita kerätaustyyleistä) - eteläisen julkisivun sisäänkäyntikuistit mahdollisesti lisätty jälkikäteen - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen, vesikaton savupiiput poistettu ja korvattu - hyvässä kunnossa olevat holvikellarit (2 kpl) - ikkunat uusittu: ristikarmit, kuisteilla alkuperäiset - kate uusittu, muistuttaa alkuperäistä 	Huoneissa 1970-luvun avosaumainen lastulevyverho. Lattioissa muovimatot.

H 1	<ul style="list-style-type: none"> - Suomalais-englantilainen päiväkot - Kehitysvammaisten lasten päivähoitola (1977-) - Asunnot pataljoonan lääkärille ja neljälle upseerille 	<p>Korjauksia ja tilojen muutostöitä</p> <p>Peruskorjaus ja käyttötarkoituksen muutos 1977: keskikäytävä, huoneiden jakaminen, iv-konehuone, uunien ja savupiippujen poistaminen</p> <p>Laajennus 1898: kahden huoneen ja kellarin lisääminen rakennuksen etelä puolelle sekä sisäänkäyntimuutoksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus, jaettu kenttiin vaakalistoilla ja pilastereilla (koristeiden aiheita kerätaustyyleistä) - huoneissa 1970-luvun avosaumainen lastulevyverhous ja latioissa muovimatot - ikkunat uusittu: ristikarmit - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen, vesikaton savupiiput poistettu ja korvattu kate uusittu, muistuttaa alkuperäistä - 1898 lisätty holvikellari hyvässä kunnossa, 1900 eteläpäätyyn lisätty toinen kellari 	<p>Paneelikattoja säilytetty (alkuperäiset)</p>
I 6	<ul style="list-style-type: none"> - Päiväkot (1980-) - Kanslia ja upseerikerho (1880–1963) 	<p>Peruskorjaus ja käyttötarkoituksen muutos 1980: huonejaon muutokset, iv-konehuone ja piippujen purkaminen sekä pihavaraston rakentaminen rakennuksen länsi puolelle</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - kivijalka lohkokivistä, hirsirunko - julkisivuissa vaakalaudoitus, jaettu kenttiin vaakalistoilla ja pilastereilla (koristeiden aiheita kerätaustyyleistä) - huoneissa 1970-luvun avosaumainen lastulevyverhous ja latioissa muovimatot - ikkunat uusittu: ristikarmit - ulkoasu alkuperäisen arkkitehtuurin mukainen, vesikaton savupiiput poistettu ja korvattu (säilytettyjen uunien piiput välttyneet purkamiselta) - kate uusittu, muistuttaa alkuperäistä - hyvässä kunnossa oleva holvikellari 	<p>1980 entistetty salin katto</p> <p>Alkuperäiset kolme kaakeliuunina</p>

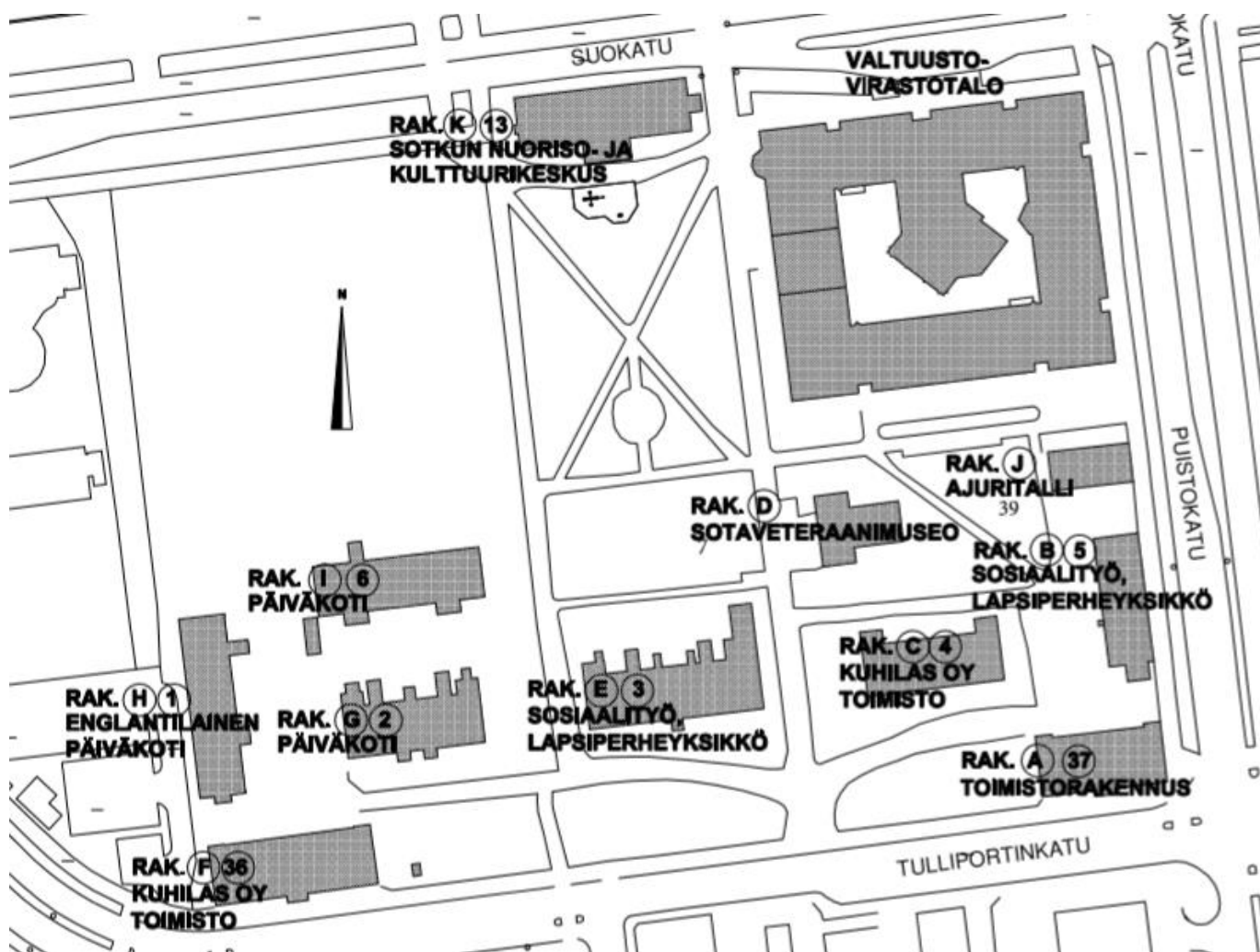
(Martikainen ja Puurunen 2019a, 120-137, 146-163)

LIITE 3: TAULUKKO SUUNNITTELUALUEEN VENÄJÄN VALLAN AIKAISISTA RAKENNUKSISTA

Rak. nro	Käyttö	Korjaustoimenpiteitä	Arkkitehtuuri	Huomioita
A 37	<ul style="list-style-type: none"> - ATK-toimisto, osittain tyhjiään - Toimistokäytössä (1972-) - Esikunnan käytössä (1935-1972) - Asunnot (12 kpl) naimattomille upseereille (1915-1930) 	<p>Perusparannus 1982: nykyisen huonejaon muodostaminen, pintarakenteiden, ikkunoiden ja ovien uusiminen</p> <p>Käyttötarkoituksen muuttaminen 1930: keskikäytävien teko ja itäpäädyn porrashuoneen muuttaminen huonetiloiksi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 3 - porrashuoneita 3, nykyään 2 (alkuperäiset) - muotolistat 1. ja 2. kerroksen välissä sekä kattorajassa - porraskäytävissä moniruutuiset ikkunat (alkuperäiset) - huonetilojen kohdalla T-karmi-ikkunat ja segmenttikaaret - vesikatolla alkuperäisiä tiilipiippuja ja lunetti-ikkunoita 	Etelän ja idän julkisivuissa jälkiä luodeista (sisällissota)
F 36	<ul style="list-style-type: none"> - Toimistokäytössä (1979-) - Asunnot (12 kpl) nuoremmille perheellisille upseereille (1915-1930) 	<p>Peruskorjaus 2000-luvun alussa: huonejaon muuttaminen, ullakon iv-konehuoneen korvaaminen uudella</p> <p>Muuttaminen toimistokäyttöön 1979: asuntojen yhdisteleminen, keskikäytävät, huonetilojen jakaminen, ullakolle iv-konehuone</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 3 - porrashuoneita 3 - muotolistat 1. ja 2. kerroksen välissä sekä kattorajassa - porraskäytävissä moniruutuiset ikkunat (alkuperäiset) - porrashuoneissa alkuperäisiä elementtejä - huonetiloissa T-karmi-ikkunat ja segmenttikaaret - alkuperäiset tiilipiiput suurelta osin purettu - 	Sisätiloissa peruskorjauksen myötä moderni ilme
39	<ul style="list-style-type: none"> - Ajuritalli / varasto - Vaja - Halkovarasto, upseerien asuntojen käytössä (1910-) 	<p>Rakennushistoriaselvityksessä kehoitetaan selvittämään mahdollisuuksia palauttaa alkuperäinen julkisivuilme (laudat ja listat)</p> <p>Perustukset, ulkooverhous ja peltikate uusittu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kerroksia 1 - harjakatto - runko tehty tolpiasta, joiden perustuksena luonnonkivet ja jäykisteenä väliseinissä vinotuet - perustuksena nykyään betonisokkeli - mukailee puukasarmien ulkoasua, yksinkertaistettu 	Ainoa kasarmialueella säilynyt puinen ulkorakennus

(Martikainen ja Puurunen 2019a, 111-119, 136-145, 164-167)

LIITE 4: SUUNNITTELUALUEEN RAKENNUSTEN KÄYTTÖTARKOITUKSET



(Kuopion kaupunki, Kuopion Tilakeskus)

LIITE 5: ALUEEN JA RAKENNUSTEN SUUNNITELMAT

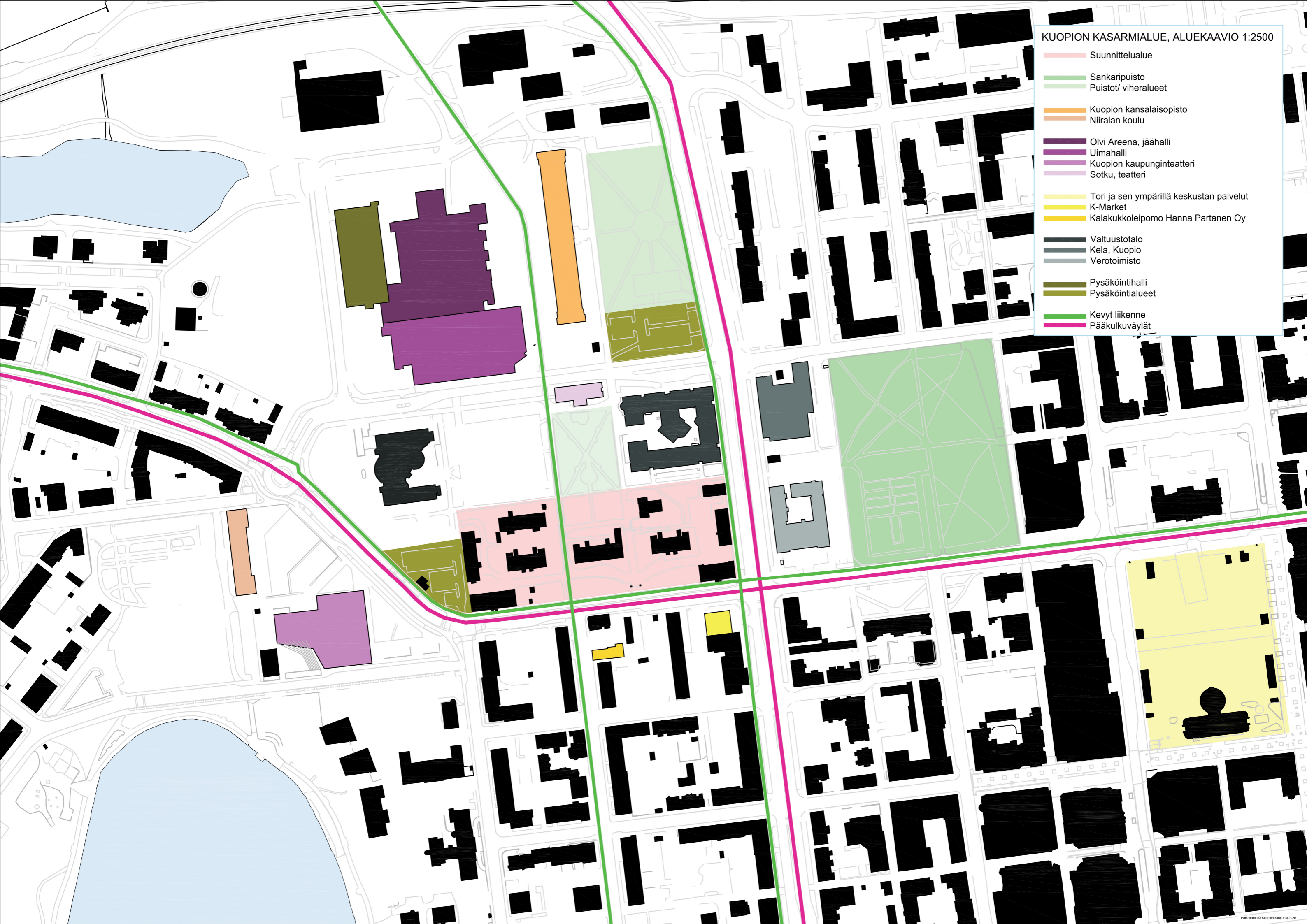
KUOPION KASARMIALUE

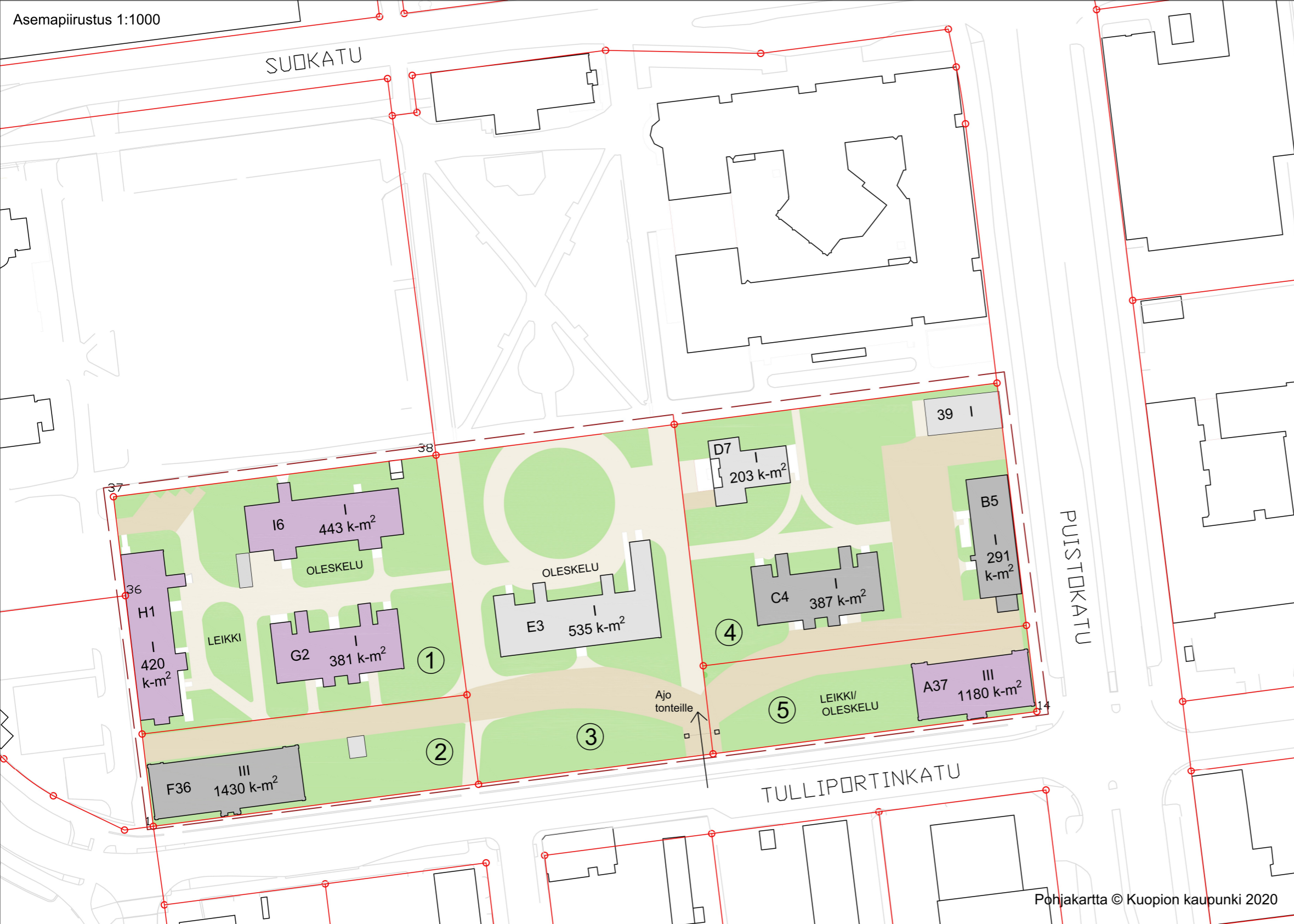
Kasarmialueen eteläosan kehittäminen ja rakennusten käyttötarkoitusten muutoksien tutkiminen



KUOPION KASARMIALUE, ALUEKAAVIO 1:2500

- Suunnittelualue
- Sankaripuisto
Puistot/ viheralueet
- Kuopion kansalaisopisto
Niiralan koulu
- Olvi Areena, jäähalli
Uimahalli
Kuopion kaupunginteatteri
Sotku, teatteri
- Tori ja sen ympärillä keskustan palvelut
K-Market
Kalakukkoleipomo Hanna Partanen Oy
- Valtuustotalo
Kela, Kuopio
Verotoimisto
- Pysäköintihalli
Pysäköintialueet
- Kevyt liikenne
Pääkulkuväylät





Pohjakartta © Kuopion kaupunki 2020

KASARMIKORTTELI

HATSALA 10:9

Suunnittelualue: 17 160 m²
 Suunnittelualueen rakennusten kerrosala yht.
 5 270 kem²

Tontti 1:

rakennukset G2, H1 ja I6
 käyttötarkoitus: asuntoja
 kerrosala yht: 1244 kem²

- Väestönsuojaa ei tarvitse rakentaa, mikäli rakennuksesta I6 varataan kokoontumiskäyttöön väh. 44 kem². Autopaikkoja varattava 10 kpl

Tontti 2:

rakennus F36
 käyttötarkoitus: toimistoja
 kerrosala yht: 1430 kem²

- Väestönsuojatilat sijaitsevat Kuopion kaupunginteatterin yhteydessä. Autopaikkoja varattava 14 kpl

Tontti 3:

rakennus E3
 käyttötarkoitus: kokoontumistiloja, kahvila/
 ravintola
 kerrosala yht: 535 kem²

- Väestönsuojaa ei tarvitse rakentaa. Autopaikkoja varattava 5 kpl

Tontti 4:

rakennukset B5, C4 ja D7
 käyttötarkoitus: julkiset palvelut, museo
 kerrosalaa yht: 881 kem²

- Väestönsuojaa ei tarvitse rakentaa. Autopaikkoja varattava 9 kpl

Tontti 5:

rakennus A37
 käyttötarkoitus: asuntoja ja liiketiloja
 kerrosala yht: 1180 kem²

- Väestönsuojaa ei tarvitse rakentaa. Autopaikkoja varattava 17 kpl (1.krs liiketiloja, 2. ja 3.krs asuntoja)

AUTOPAIKAT; AP

Autopaikkoja varattava 1 ap/ 2 asuntoa (asunto noin 60m²) ja muissa rakennuksissa 1 ap/ 100 m²

Autopaikkoja varattava yht. 55 kpl, joista alueelle varataan 20% eli vähintään 11 kpl. Suunnittelualueen autopaikat pyritään varaamaan tonteille tai niiden läheisyyteen. Loput 80% autopaikoista tulisi sijoittaa asemakaavan mukaisille paikoitusalueille tai Kuntolaakson pysäköintihalliin, joka sijaitsee Olvi Areenan jäähallin yhteydessä.

VÄESTÖNSUOJA; VSS

Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumISRakennusta varten väestönsuoja on edellä tässä momentissa säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1 500 neliometriä. (Pelastuslaki 2011, 71 §.)

PIHA-ALUEET

Asuinrakennusten tonteille lukuun ottamatta omakoti- ja paritaloja tulee järjestää ulkotilaa leikkipaikkoja ja oleskelua varten vähintään 0,15 m² jokaista asuinhuoneiston neliometriä kohti. Leikkipaikalle tulee suunnitella monipuoliset leikkivälitteet esimerkiksi keinumiseen, kiipeilyyn, liukumiseen ja hiekkaleikkeihin. (Kuopion rakennusjärjestys 2019, 25)

VÄRIEN SELITYKSET:

- Toimistorakennukset
- Asuinrakennukset
- Julkiset rakennukset (museo- /kokoontumistiloja)
- Kävely-/kevytliikenne
- Autoväylät

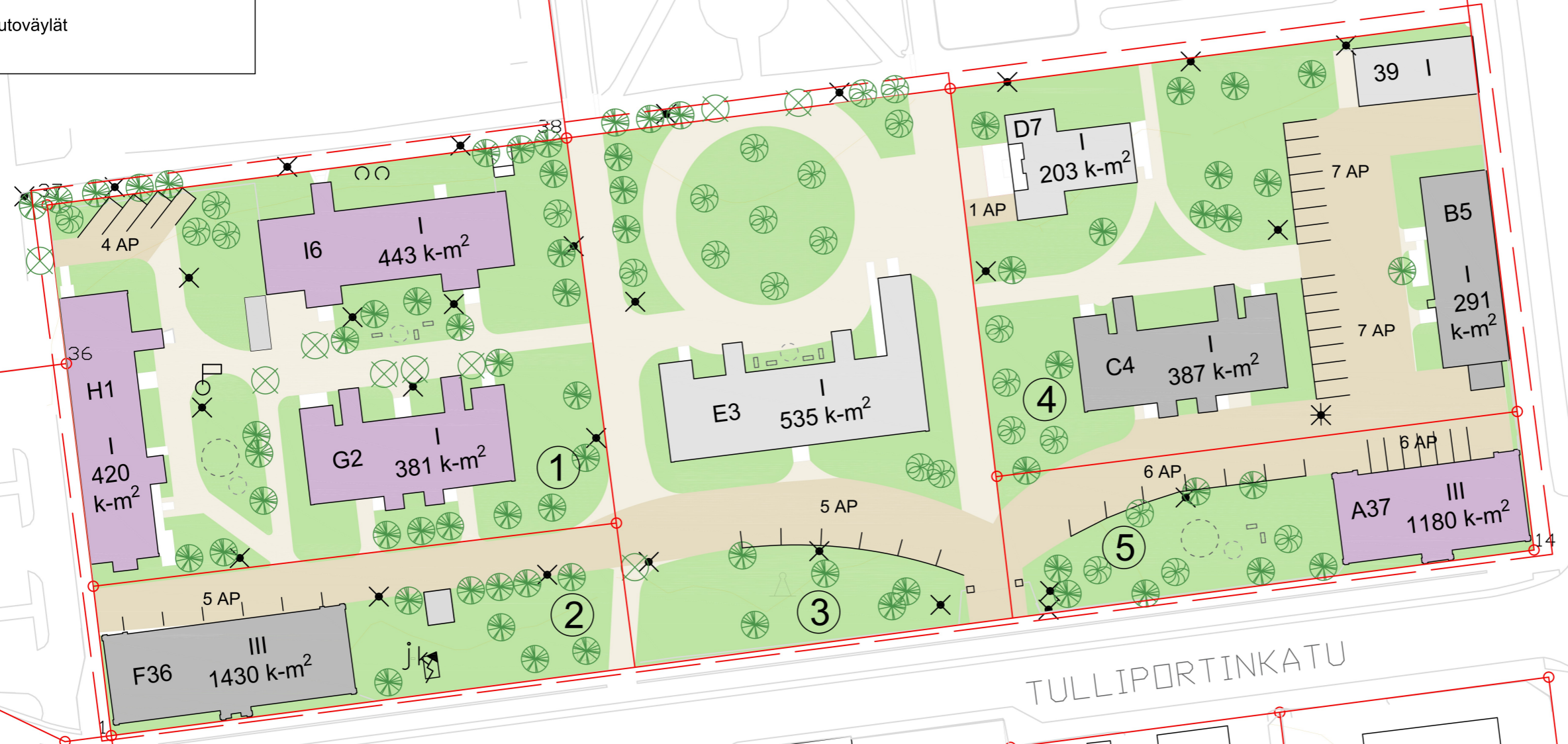
SUOKATU

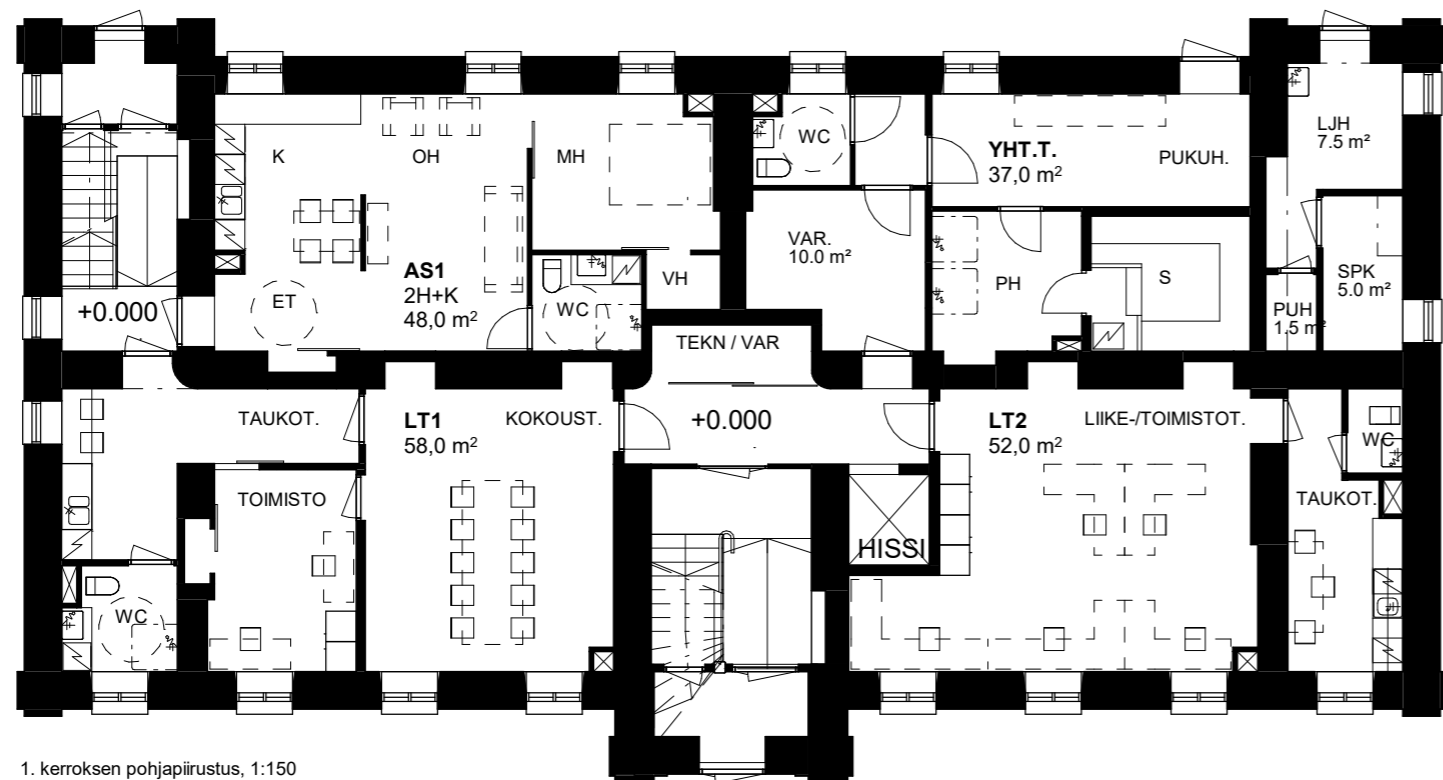
PUUSTOKATU

TULLIPIORTINKATU

MERKINTÖJEN SELITYKSET:

-  Säilytettävä puu
-  Poistettava puu
-  Istutettava puu
-  Säilytettävä pensaikko
-  Valaisin
-  Poistettava valaisin
-  Olemassa oleva lipputanko
-  Leikki ja oleskelualueet
-  Toimistorakennukset
-  Asuinrakennukset
-  Julkiset rakennukset (museo- /kokoontumistiloja)
-  Kävely-/kevytliikenne
-  Autoväylät





1. kerroksen pohjapiirustus, 1:150

Rakennuksen A37 sijainti suunnittelu-
alueella, 1:2000



RAKENNUS A 37

Rakennus A 37 on rakennettu vuonna 1915 asunnoiksi naimattomille upseereille, minkä jälkeen se on toiminut esikunta- (1935-1972) ja toimistokäytössä (1972-). Nykyinen huonejako on seurausta vuonna 1930 tehdystä käyttötarkoituksen muutoksesta ja vuonna 1982 tehdystä perusparannuksesta.

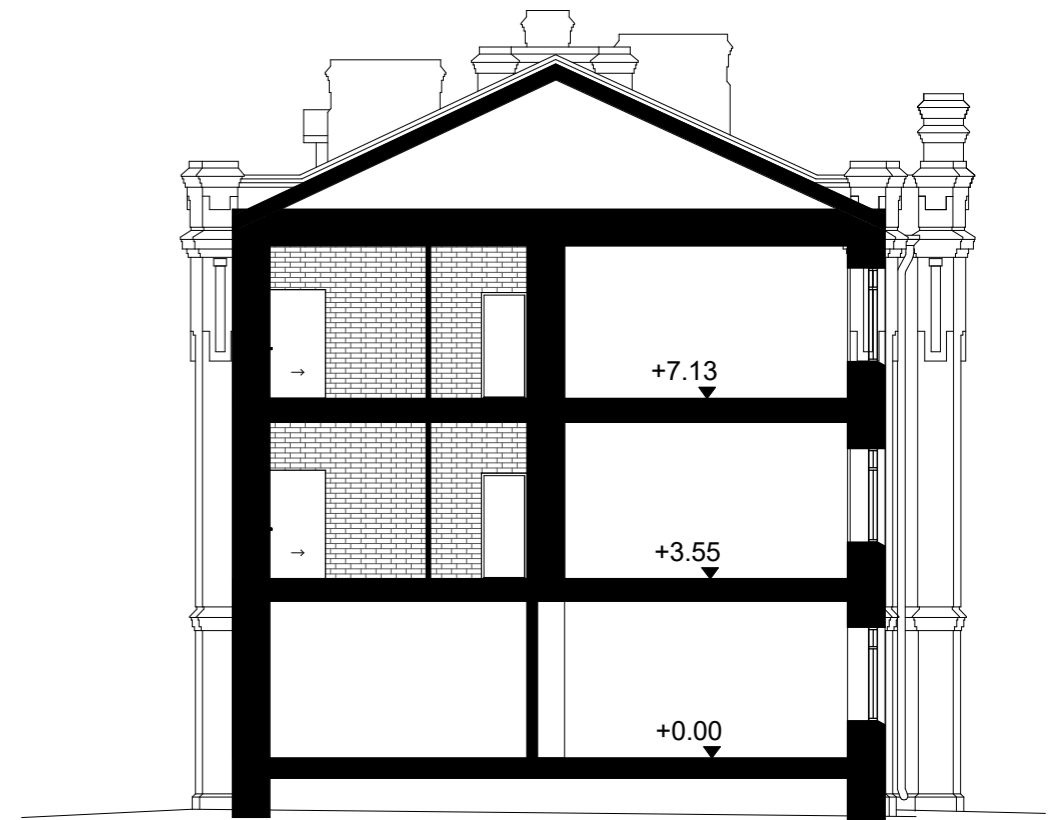
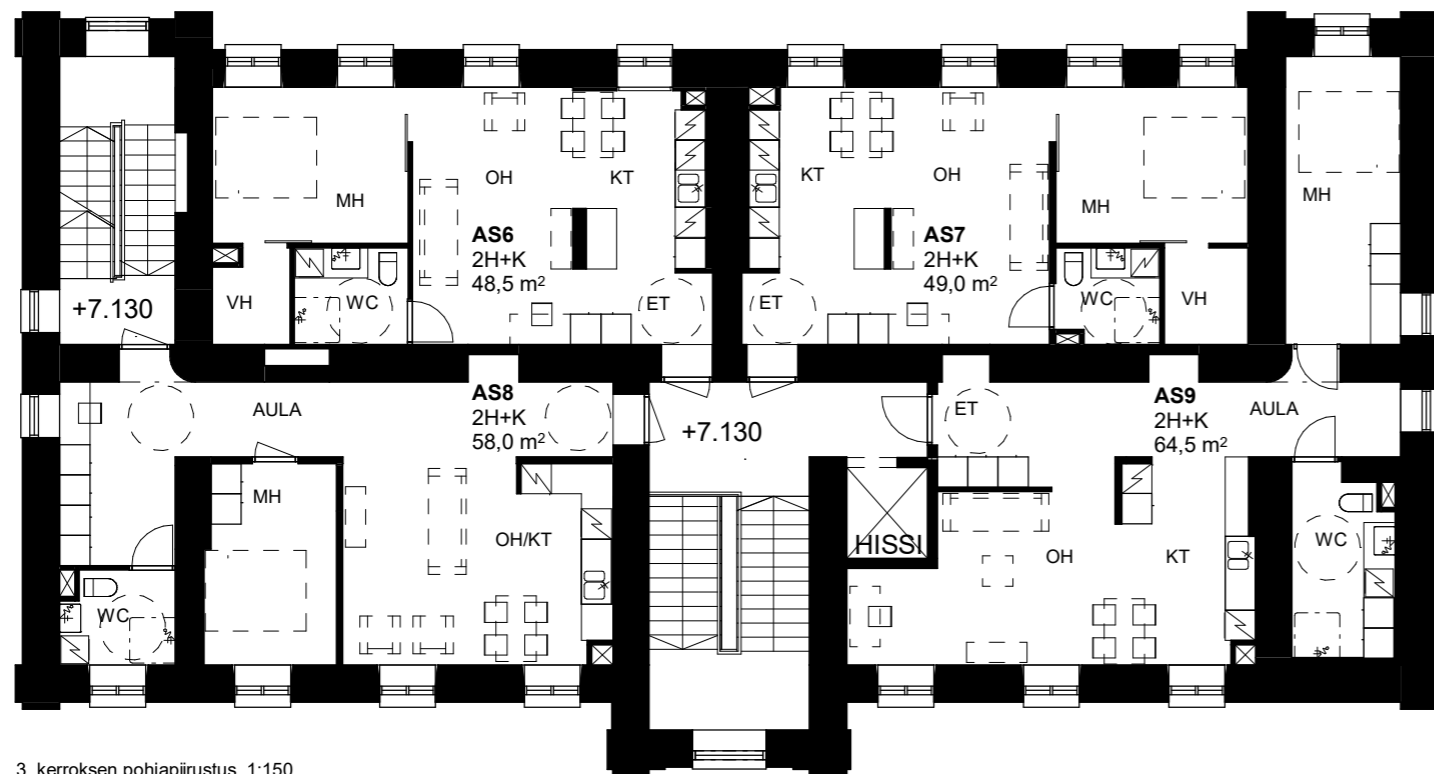
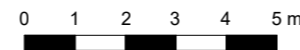
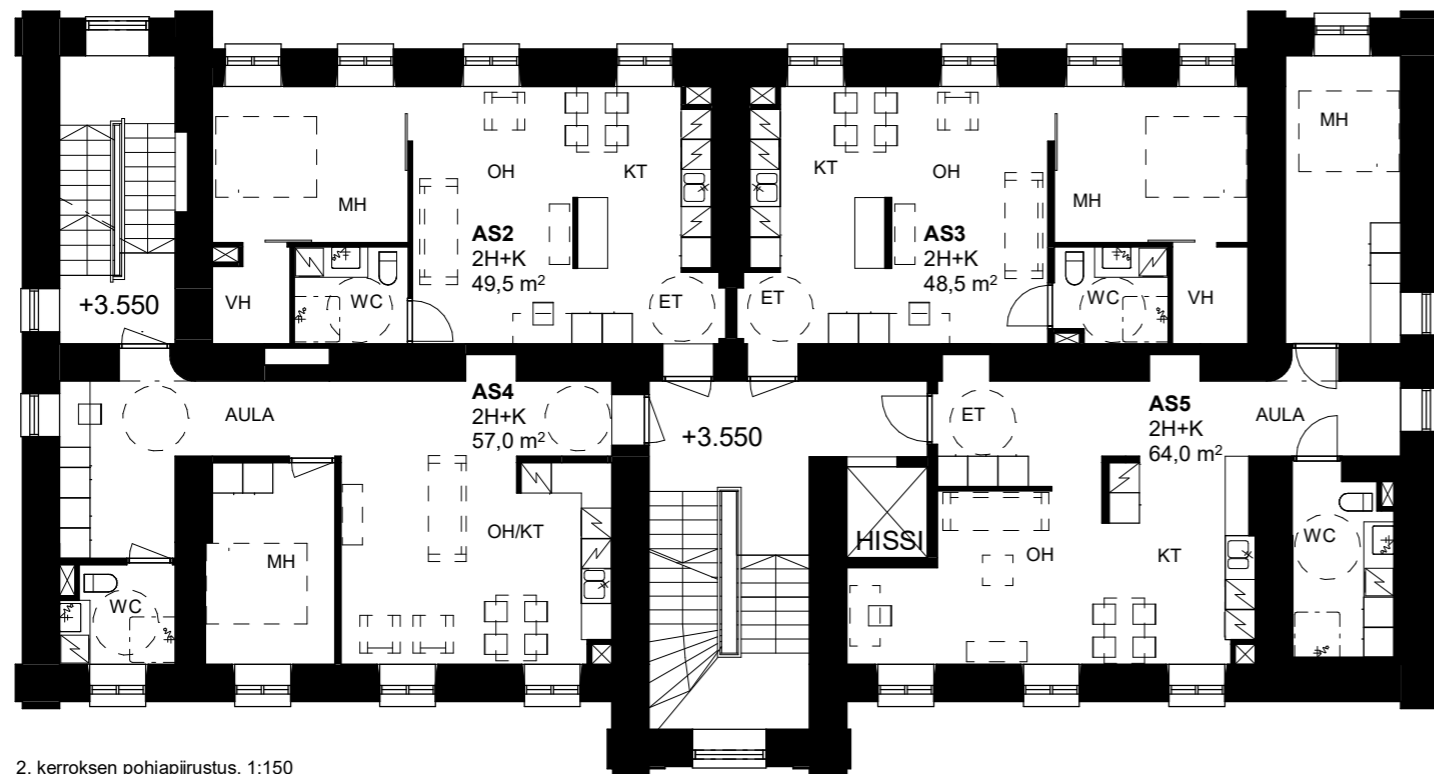
Rakennuksen kaksi säilynyttä porrashuonetta ovat pääasiassa alkuperäisessä ulkoasussaan samoin kuin niissä olevat ikkunat. Rakennuksen katolla on lisäksi alkuperäisiä tiilipiippuja ja lunetti -ikkunoita. Rakennuksen julkisivuissa on jälkiä sisällissodasta.

Tässä suunnitelmassa pyrittiin säilyttämään mahdollisimman paljon alkuperäisiä elementtejä. Rakennuksen porrashuoneet ja niissä olevat ikkunat tulisi säilyttää alkuperäisen mukaisina. Rakennuksen asuinhuoneet ovat alkuperäisen huonejaon mukaiset, pois lukien itäpäädyn entinen porrashuone, jota ei ole suunnitelmassa muutettu takaisin porrashuoneeksi vaan säilytetty huonetilana.

Havainnekuva ensimmäisen kerroksen kokoustilasta



JULKISIVU ETELÄÄN, 1:150



Leikkaus, 1:150

Asuntojen pohjaratkaisut on pyritty tekemään mahdollisimman tehokkaiksi ja esteettömiksi. Rakennukseen on myös lisätty hissi kulkemisen helpottamiseksi.

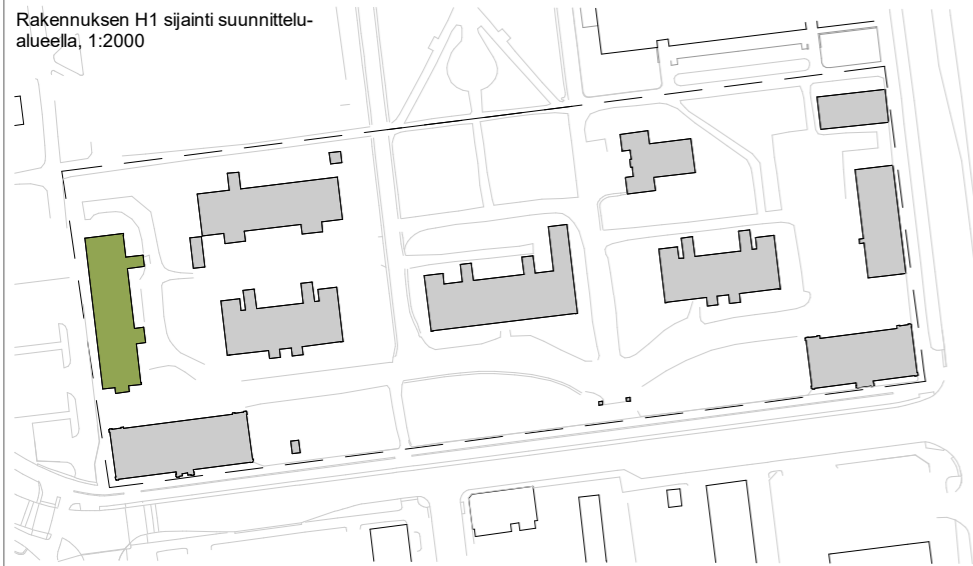
Pohjaratkaisuissa on pyritty säilyttämään alkuperäisiä sekä toimistokäytön aikaisia väliseiniä ja niiden osia muistutuksena alkuperäisestä tilajaosta. Runsa-ovisuutta ja tilojen erottamista toisistaan seinin ei esimerkiksi keittiön ja olohuoneen yhteydessä ole koettu tarpeelliseksi. Tilaa jakaviksi elementeiksi muodostuvat seinien osat.

Huonekorkeus ja korkeat ikkunat muodostavat tiloista valoisia ja ilmavia, mitä on pyritty korostamaan pintojen vaaleilla värisävyillä. Vaaleiden värien rinnalle on suunnitelmassa tuotu puhtaaksi muurattuja tiiliseiniä, jotka lisäävät tilojen kuuluvuutta rakennukseen ja tekevät tiloista persoonallisia.

Havainnekuva 2. kerroksen asunnosta



Rakennuksen H1 sijainti suunnittelu-alueella, 1:2000

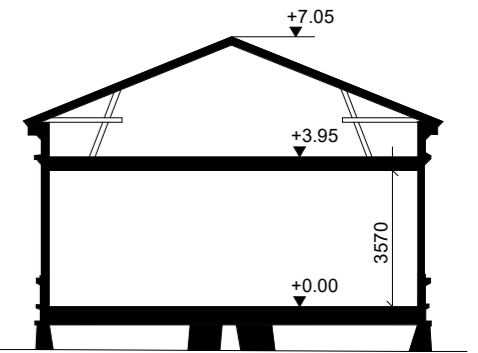


Havainnekuvat pohjoispäädyin asunnon tuvasta ja eteläpäädyin asunnon keittiöstä



Pohjapiirustus, 1:150

0 1 2 3 4 5 m



Leikkaus, 1:200

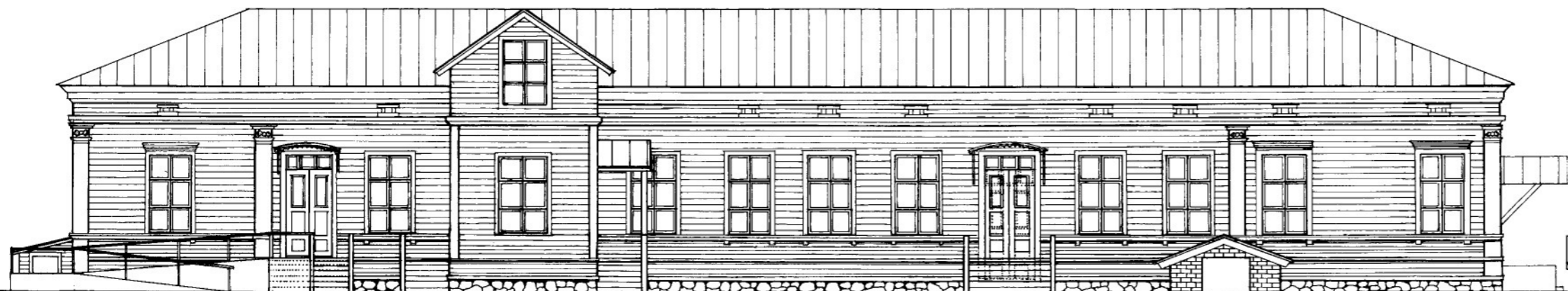
RAKENNUS H 1

Rakennus H1 on valmistunut 1880-luvun alussa ja siinä on aluksi sijainnut asunnot pataljoonan lääkärille ja neljälle upseerille. Rakennus on toiminut sen jälkeen kehitysvammaisten lasten päivähoitolana ja suomalais-englantilaisena päiväkotina.

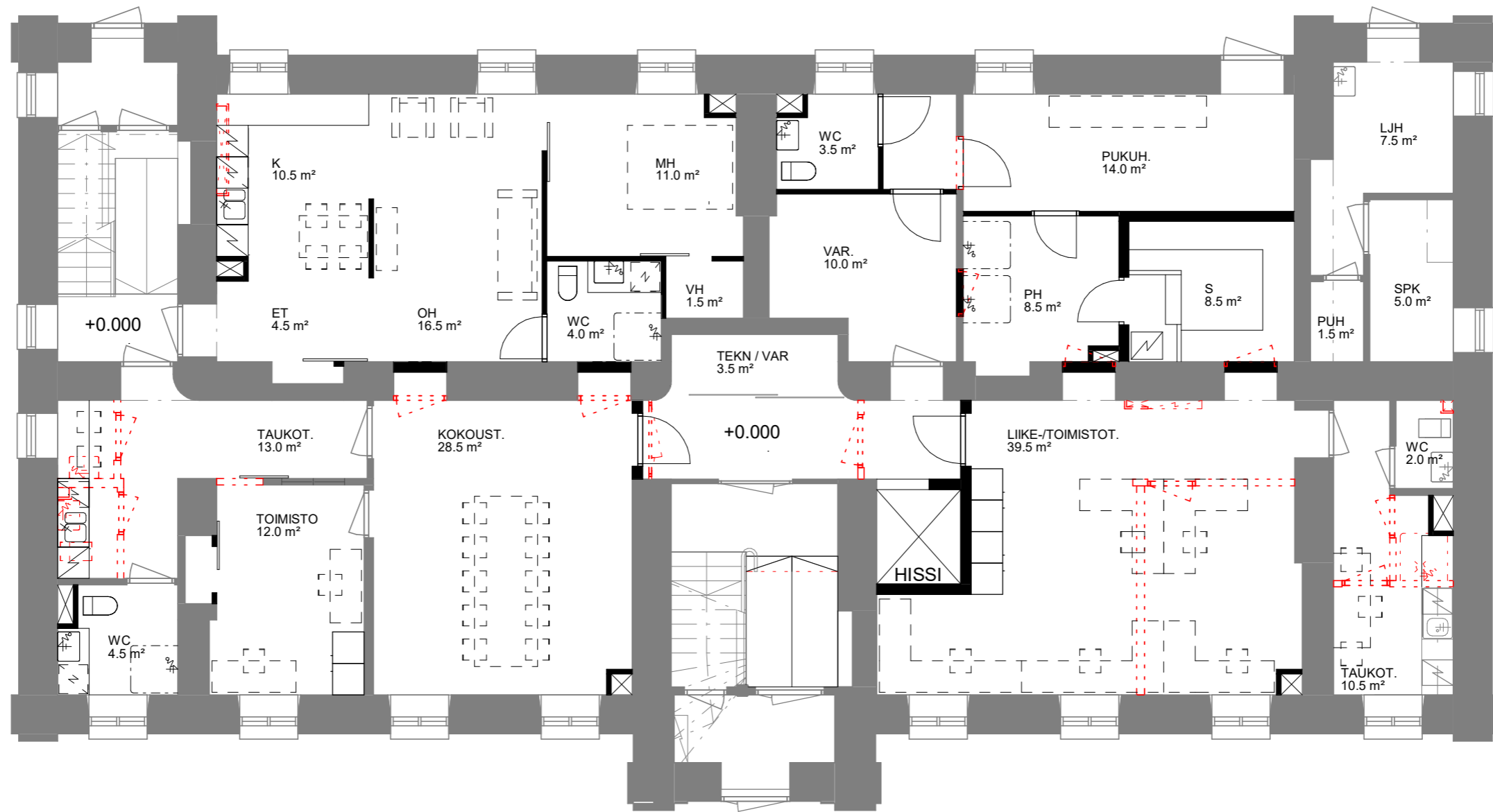
Rakennuksen muutosvaiheista merkittävimmät ovat vuoden 1898 laajennus, jolloin rakennuksen eteläpäätyyn lisättiin kaksi huonetta ja kellari, sekä vuoden 1977 peruskorjaus ja käyttötarkoituksen muutos.

Suunnittelussa on pyritty palauttamaan alkuperäisiä asioita, kuten kaksi sisäänkäyntiä entisen ulkoiluvälinevaraston kautta rakennukseen. Huoneistojako on toteutettu sisäänkäyntien ja tilojen ehdoilla, rakennuksessa olleita alkuperäisiä ovia ja seiniä vaalien.

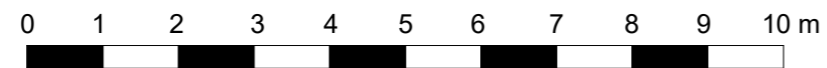
Tiloissa on pyritty korostamaan huonekorkeutta ja tilojen omalaatuisuutta muodostaen toinen toistaan erilaisempia asuntoja. Asunnot poikkeavat uudiskohteista niin tilallisesti, tunnelmallisesti kuin myös historiallisesti.

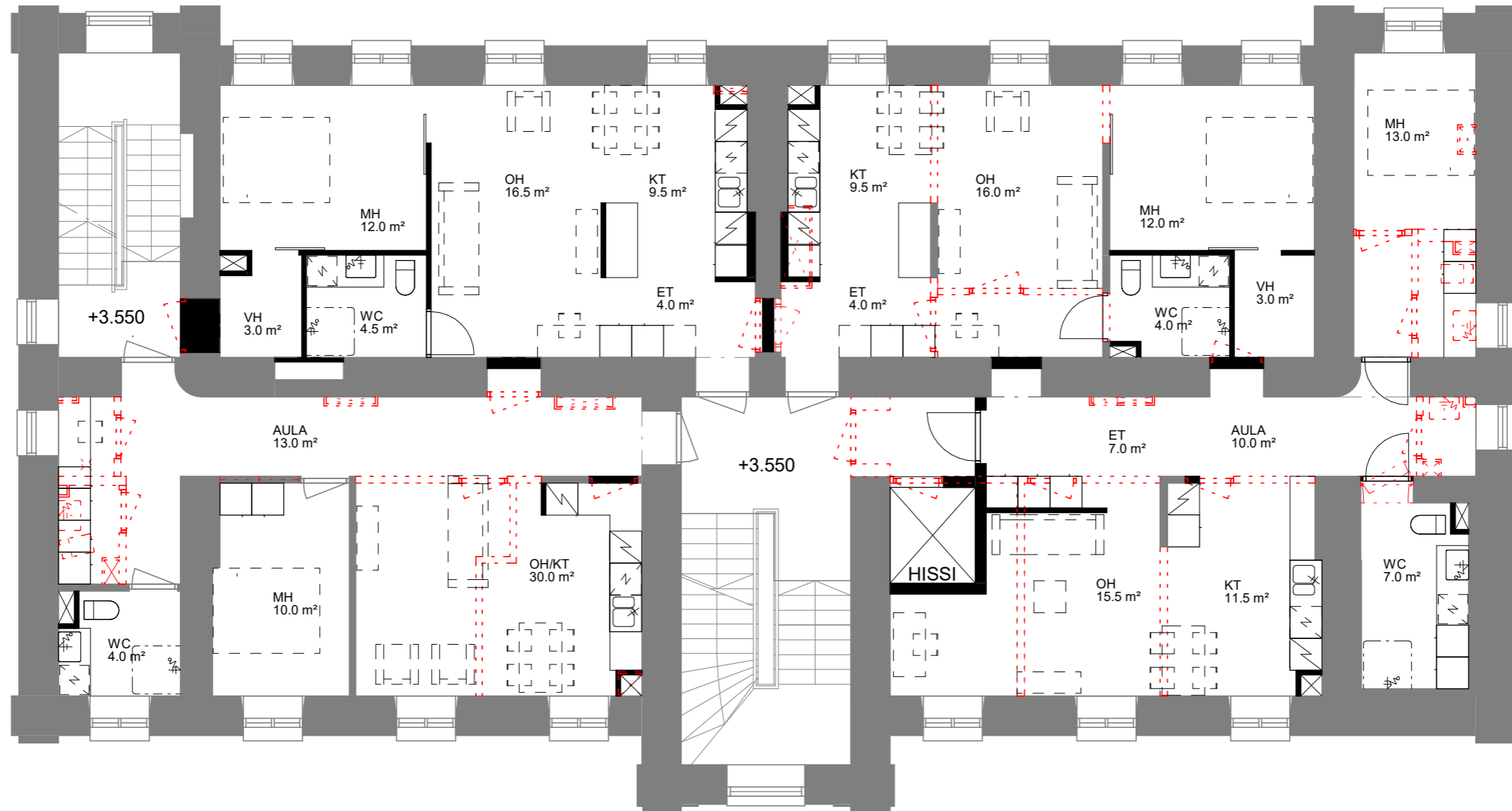


JULKISIVU ITÄÄN, 1:150

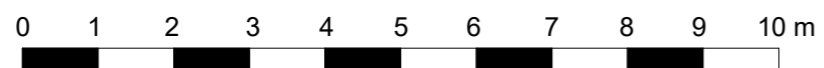


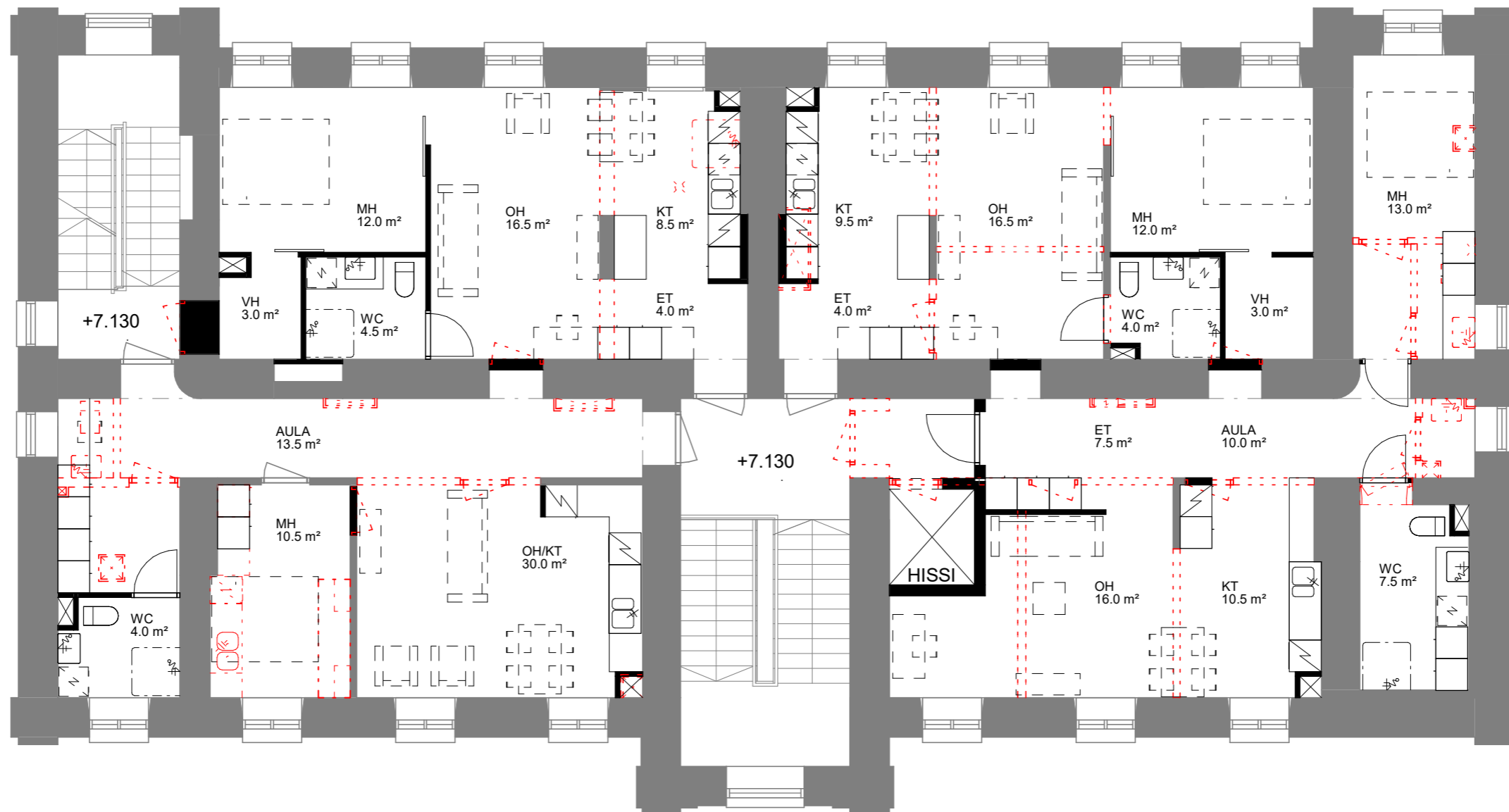
Rakennuksen A 37 1. kerroksen pohjapiirustus, 1:100



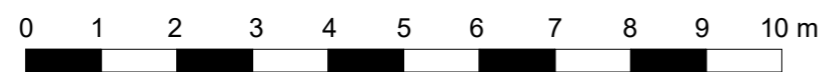


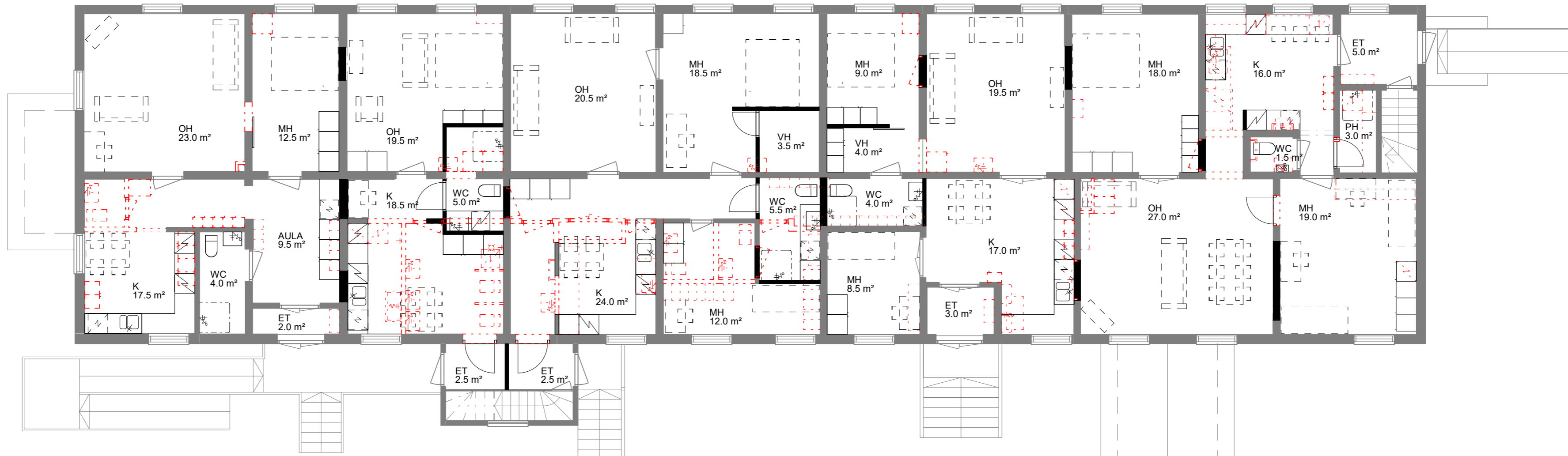
Rakennuksen A 37 2. kerroksen pohjapiirustus, 1:100





Rakennuksen A 37 3. kerroksen pohjapiirustus, 1:100





Rakennus H 1 pohjapiirustus, 1:100

